

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

NATAŠA SKOK

**STRUKTURA ODNOSOV MED IGRALCI V JAVNOPOLITIČNEM
OMREŽJU: PRIMER ŠIRJENJA GOLF IGRIŠČA NA
ZAVAROVANEM OBMOČJU JAVNEGA ZAVODA KOBILARNA
LIPICA**

Diplomsko delo

Ljubljana 2007

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

NATAŠA SKOK

MENTORICA: doc. dr. Simona Kustec Lipicer

**STRUKTURA ODNOSOV MED IGRALCI V JAVNOPOLITIČNEM
OMREŽJU: PRIMER ŠIRJENJA GOLF IGRIŠČA NA
ZAVAROVANEM OBMOČJU JAVNEGA ZAVODA KOBILARNA
LIPICA**

Diplomsko delo

Ljubljana 2007

STRUKTURA ODNOSOV MED IGRALCI V JAVNOPOLITIČNEM OMREŽJU: PRIMER ŠIRJENJA GOLF IGRIŠČA NA ZAVAROVANEM OBMOČJU JAVNEGA ZAVODA KOBILARNA LIPICA

V diplomski nalogi raziskujem pomen in razsežnosti strukture odnosov med igralci na proces oblikovanja javnih politik in javnopolitični izid. Pri tem izhajam iz koncepta javnopolitičnih omrežij, ki je v zadnjih desetletjih eden izmed najbolj razširjenih raziskovalnih pristopov v proučevanju odnosov med igralci, ki so vključeni v procese oblikovanja in izvajanja javnih politik. Teoretične razsežnosti strukturnega vidika javnopolitičnih omrežij prikazujem na konkretnem primeru analize odnosov med igralci, ki so v obdobju od januarja 2005 do novembra 2006 sodelovali pri širjenju golf igrišča na zavarovanem območju Javnega zavoda Kobilarna Lipica. Bistveni zaključki raziskave temeljijo na spoznanju, da s prepoznavanjem strukture javnopolitičnega omrežja lahko opredelimo vzorce odnosov med igralci in da struktura odnosov med igralci v javnopolitičnem omrežju vpliva na javnopolitični izid. Analiza strukture proučevanega javnopolitičnega omrežja namreč v veliki meri razkriva in potrjuje mojo osnovno predpostavko, da je državno poseganje v oblikovanje javne politike, ki se nanaša na načrtovanje prostorskega poseganja tj. širitev golf igrišča na zavarovanem območju Kobilarne Lipica, posledica tesne medsebojne povezanosti državnih in izbrane skupine nedržavnih igralcev.

Ključne besede: javnopolitično omrežje, javnopolitične zagovorniške koalicije, narava odnosov, meje omrežja, državno poseganje

STRUCTURE OF RELATIONS BETWEEN ACTORS IN POLICY NETWORKS: THE CASE OF THE GOLF COURSE EXPANSION IN THE PROTECTED AREA OF THE LIPICA STUDFARM PUBLIC INSTITUTE

My thesis deals with the importance and dimensions of the structure of relations between actors for the process of policy-making and policy outcome, thereby taking as a basis the concept of policy networks which, in recent decades, has been one of the most widely spread research approaches to studying the relations between actors involved in the processes of policy-making.. The theoretical dimensions of the structural aspect of policy networks are shown on a specific case of the analysis of relations between actors who, in the period from January 2005 to November 2006, were involved in the golf course expansion in the protected area of the Lipica Studfarm Public Institute. The essential conclusions of my research are based on the realization that through identifying the policy network structure itself, the patterns of relations between actors can be defined, and that the structure of relationships between actors in a policy network has an impact on policy outcome. The analysis of the structure of the policy network under consideration indeed reveals and confirms, to a large extent, my assumption that state intervention in the policy-making related to the planning of activities affecting the environment – e.g. golf course expansion in the protected area of the Lipica Studfarm – is a result of the close interrelation between government actors and a selected group of non-government players.

Key words: policy network, policy advocacy coalitions, nature of relations, network boundaries, state intervention

KAZALO

SEZNAM KRATIC	6
SEZNAM TABEL IN SLIK	7
1. UVOD	8
2. POJMOVNO TEORETIČNA IZHODIŠČA	11
2.1 Opredelitev pojma javna politika	11
2.2 Igralci javnopolitičnega procesa	15
2.3 Opredelitev koncepta javnopolitičnih omrežij	17
2.4 Struktura javnopolitičnega omrežja	24
2.4.1 Meje javnopolitičnega omrežja	25
2.4.2 Narava odnosov med igralci v javnopolitičnem omrežju	28
2.5 Dodatna opredelitev pojmov	30
2.5.1 Državno poseganje	31
2.5.2 Interes	32
3.5.2 Javnopolitične zagovorniške koalicije	34
3. METODOLOŠKI OKVIR	35
3.1 Cilji naloge	35
3.2 Hipoteza	35
3.3 Metode in tehnike	36
4. OPREDELITEV JAVNOPOLITIČNEGA PROBLEMA	40
4.1 Izvor javnopolitičnega problema	40
4.2 Ključni ukrepi oziroma aktivnosti povezani s širitvijo golf igrišča v obdobju od januarja 2005 do novembra 2006	43

5. ANALIZA STRUKTURE JAVNOPOLITIČNEGA OMREŽJA IN RAZISKOVALNI REZULTATI	47
5.1 Analiza narave odnosov med igralci v javnopolitičnega omrežja	48
5.2 Analiza mej javnopolitičnega omrežja	56
6. ZAKLJUČEK	64
7. LITERATURA IN VIRI	68
7.1 Literatura	68
7.2 Viri	72
8. PRILOGE	76

SEZNAM KRATIC

Demokratična stranka upokojencev Slovenije – DESUS

Društvo krajinskih arhitektov Slovenije - DKAS

Državni zbor Republike Slovenije – DZ

Golf klub Lipica – GKL

Golf zveza Slovenije - GZS

Krajevna skupnost - KS

Javni zavod Kobilarna Lipica – KL

Liberalna demokracija Slovenije – LDS

Mednarodno združenje za Lipico – MZL

Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije - MK

Nova Slovenija – NSi

Program varstva in razvoja Kobilarne Lipica - Program

Slovenska demokratska stranka - SDS

Slovenska ljudska stranka – SLS

Slovenska nacionalna stranka - SNS

Socialni demokrati – SD

Vlada Republike Slovenije - Vlada

Zakon o kobilarni Lipica – ZKL

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o kobilarni Lipica – ZKL-A

Zavod za varstvo kulturne dediščine Republike Slovenije – ZVKDS

SEZNAM PREGLEDNIC IN SLIK

Slika 2.1.1 : Pregled različnih opredelitev pojma javna politika

Slika 2.1.2: Javnopolitični proces z bistvenimi aktivnostmi v posamezne faze in javnopolitični cikel

Slika 2.3.1: Niz različnih opredelitev javnopolitičnih omrežij

Slika 2.4.1: Prikaz le nekaj možnih dejavnikov, ki (so)oblikujejo strukturo javnopolitičnega omrežja

Preglednica 2.4.2 : Osnovne značilnosti zaprega/odprtega javnopolitičnega omrežja.

Slika 2.5.1: Pregled različnih opredelitev pojma interes

Preglednica 4.1.1: Faze postopka, katerih izpolnitev je, skladno z zakonodajo leta 1996, potrebna za posege na zavarovanem območju KL

Preglednica 4.2.1: Pregled strankarskega glasovanja o ZKL–A

Preglednica 4.2.3: Faze postopka, katerih izpolnitev je, skladno z zakonodajo leta 2006, potrebna za posege na zavarovanem območju KL

Preglednica 5.1: Klasifikacija v analizo vključenih javnopolitičnih igralcev glede na tip igralcev

Preglednica 5.1.1: Interesi posameznih javnopolitičnih igralcev

Preglednica 5.1.2: Sklepanje javnopolitičnih koalicij oziroma zavezništev med igralci

Preglednica 5.1.3: Ocena (ne)sodelovanja med igralci in približno število srečanj, ki so se ga udeležili na temo načrtovanja širitve golf igrišča

Preglednica 5.2.1: Ocena igralcev glede odprtosti za sprejemanje pripomb, predlogov, pobud, opozoril v javnopolitičnem omrežju

Preglednica 5.2.2: Ocena glede predhodnega posvetovanja v zvezi z načrtovanim širjenjem golf igrišča s posameznim igralcem

Preglednica 5.2.3: Identifikacija pobudnika in ključnega igralca širitve golf igrišča

Slika 6.1: Shematični prikaz strukture javnopolitičnega omrežja na primeru širitve golf igrišča na območju KL

1. UVOD

Tematiko, ki jo bom obravnavala v diplomski nalogi, lahko z vidika področnosti glede na zvrsti javnih politik uvrstimo med kulturno, okoljsko in deloma tudi kmetijsko ter gospodarsko javno politiko in se s širšega raziskovalnega vidika nanaša na izjemno občutljivo področje novih prostorskih posegov na zavarovanih območjih. Konkretnije se bom v diplomski nalogi osredotočila na primer državnega poseganja pri širjenju golf igrišča na zavarovanem območju kulturnega spomenika Javnega zavoda Kobilarna Lipica (v nadaljevanju KL), pri čemer bom analizirala dogajanje v časovnem obdobju od januarja 2005 do novembra 2006. V tem času je bila namreč izvedena vrsta aktivnosti in drugih ukrepov, s katerimi so bile ustvarjene možnosti za širitev golf igrišča na območju KL.

Problematika golf igrišča na območju KL ni prav kratka: njen začetek sega v leto 1986, ko so golf igrišče na tem območju začeli graditi. Po prvotnih zamislih naj bi se gradilo igrišče z 18 igralnimi polji, vendar je zaradi odpora ljudi in finančnih težav prišlo do gradnje igrišča z devetimi igralnimi polji. Kljub številnim kasnejšim opozorilom o neustreznosti sedanjega igrišča in pobudam za njegovo širitev politični odločevalci dolga leta niso bili naklonjeni takšnim idejam. V obdobju po letu 2005 pa je vprašanje širitve golf igrišča spet postalo aktualnejše, saj je Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju Vlada) z namenom, da bi dolgoročno uredila položaj v KL, v razmeroma kratkem času sprejela več ukrepov, ki omogočajo širitev golf igrišča. Januarja 2005 je ustanovila delovno skupino za dolgoročno ureditev KL, ki se je izrekla za dograditev golf igrišča, aprila 2006 je sprejela Program varstva in razvoja KL (v nadaljevanju Program) za obdobje 2006-2010, v katerem pa je že predvidena širitev golfa. Državni zbor Republike Slovenije (v nadaljevanju DZ) je na predlog Vlade junija 2006 sprejel nov Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o KL (v nadaljevanju ZKL-A), ki poenostavlja postopke pridobivanja gradbenih dovoljenj na območju KL. KL je oktobra 2006 celo pridobila kulturnovarstvene pogoje za širitev golf igrišča, a je Ustavno sodišče RS z začasnim zadržanjem dela Programa 2006-2010 in ZKL-A še istega meseca preprečilo takojšnji začetek gradnje.

Sprejeti ukrepi in druge aktivnosti, s katerimi je država omogočila širitev golfa, so sprožili zelo burne odzive in nasprotovanje številnih igralcev. Ideja širitve igrišča velja za izredno

problematično in sporno, saj je poseg predviden na zavarovanem območju kulturnega spomenika, ki pomeni izjemno nacionalno in svetovno kulturnozgodovinsko znamenitost, hkrati pa je prostor širitve tudi del posebnega varstvenega in ekološkega območja Natura 2000. Širitev bi tako ostro posegla v neokrnjenost in celovitost tega zaščitenega območja, ki je že vrsto let primarno namenjeno konjereji.

Ob predstavljenem se postavlja temeljno in osnovno vprašanje, na katero bom skušala poiskati odgovor, in sicer: zakaj država posega v javno politiko in si prizadeva za širjenje golf igrišča prav na zavarovanem območju kulturnega spomenika KL in ali gre pri tem resnično za javni interes ali zgolj za produkt individualnih interesov izbranih igralcev? Odgovore bom skušala poiskati s pomočjo analize strukture odnosov med posameznimi igralci, ki so sodelovali pri načrtovanju golf igrišča na območju KL. Pri raziskovanju odnosov si bom pomagala s konceptom javnopolitičnih omrežij. To je danes eden izmed najbolj razširjenih raziskovalnih pristopov, ki proučuje odnose med igralci, ki so vključeni v procese oblikovanja in izvajanja javnih politik (Kustec Lipicer 2002: 67).

V diplomski nalogi si bom za vodilo postavila osnovno hipotezo, da je *državno poseganje v oblikovanje javne politike, ki se nanaša na načrtovanje prostorskega poseganja, tj. širitev golf igrišča na zavarovanem območju KL, posledica tesne medsebojne povezanosti državnih in izbrane skupine nedržavnih igralcev, kar se je odražalo v sami strukturi odnosov med igralci v javnopolitičnem omrežju.*

Diplomska naloga je sestavljena iz poglavij in podpoglavij. V splošnem jo lahko razdelimo na šest glavnih delov:

- v *prvem*, uvodnem delu sem na kratko predstavila tematiko diplomske naloge in osnovno hipotezo, ki jo bom skušala preveriti v diplomski nalogi;
- v *drugem* poglavju bom predstavila pojmovno-teoretična izhodišča diplomske naloge, na podlagi katerih bom preverjala hipoteze. Pri tem se bom osredotočila na obravnavo in opredelitev pojmov: javna politika, javnopolitični igralci, javnopolitično omrežje. V tem poglavju bom dodatno opredelila tudi pojme, ki jih uporabljam v diplomski nalogi;

- v *tretjem* poglavju bom nadaljevala z metodološkim načrtom, v katerem bom natančneje opredelila osnovno hipotezo in podhipoteze, metode in tehnike ter cilje diplomske naloge;
- v *četrtem* poglavju bom podala in predstavila nekoliko širši vidik javnopolitičnega problema širjenja golf igrišča na zavarovanem območju KL, pri čemer bom predstavila sam izvor javnopolitičnega problema kot tudi dogajanje v časovnem obdobju od januarja 2005 do novembra 2006.
- v *petem* poglavju bom predstavila analizo strukture javnopolitičnega omrežja in raziskovalne rezultate. Pri analizi se bom opirala na polstrukturirane družboslovne intervjuje z relevantnimi sogovorniki in deloma tudi na analizo primarnih in sekundarnih virov;
- v *šestem*, zaključnem delu bom preverila osnovno hipotezo in zbrala bistvene ugotovitve diplomske naloge. Skušala bom predstaviti tudi, kakšno je pravzaprav dejansko stanje na področju problematike, ki je nastala v zvezi z načrtovano širitvijo golf igrišča.

2. POJMOVNO-TEORETIČNA IZHODIŠČA

2.1 Opredelitev pojma javna politika

Javna politika (*public policy*) je izredno kompleksen fenomen, ki se osredotoča na proučevanje narave, vzrokov in učinkov javnih politik (Nagel v Parsons 1999: xv). Ob poskusu opredelitve pojma javna politika se seveda takoj postavijo vprašanja, kaj sploh razumemo pod pojmom javna politika, kako jo opredeliti, kaj vključuje in kako se oblikuje. Da bi lažje odgovorili na zastavljena vprašanja, je v osnovi, kot prvo, potrebno, če že ni celo nujno, ustrezno opredeliti pojem javna politika. Zato v nadaljevanju predstavljam nekaj osnovnih definicij javne politike, podanih s strani različnih avtorjev. Šele nato bom prešla na vrste javnih politik ter njihovo oblikovanje in izvajanje.

Javno politiko lahko preprosto opredelimo kot vse tisto, kar se vlada odloči narediti ali ne narediti (Dye 2002: 2).

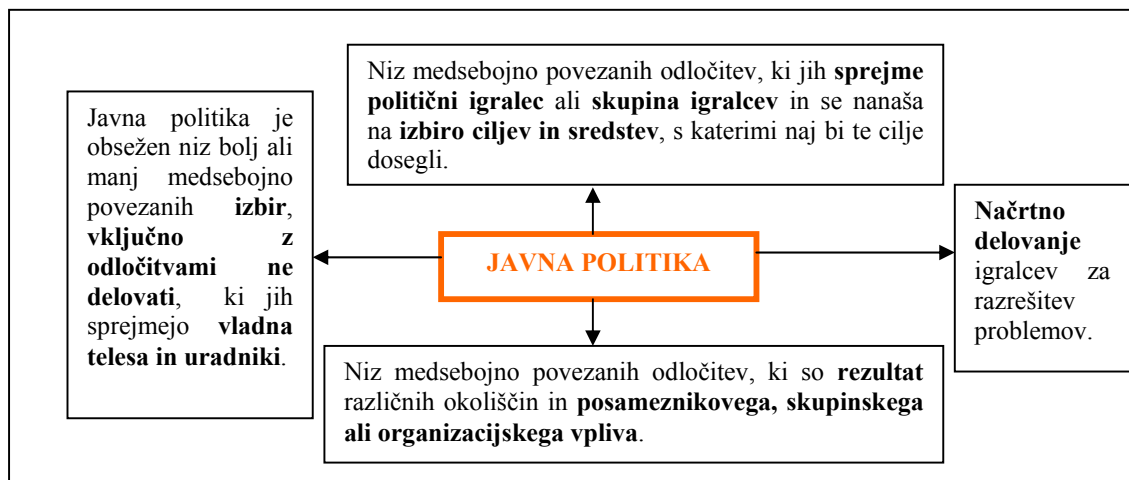
Zelo podobno definicijo javne politike podaja tudi Dunn. Javna politika je obsežen niz bolj ali manj medsebojno povezanih izbir, vključno z odločitvami ne delovati, ki jih sprejmejo vladna telesa in uradniki (Dunn 1994: 70).

Jenkins opredeljuje javno politiko kot »niz medsebojno povezanih odločitev, ki jih sprejme politični igralec ali skupina igralcev, nanaša pa se na izbor ciljev in sredstev, s katerim naj bi te cilje dosegli. Izbrani cilji in sredstva naj bi bili, vsaj načeloma, v specifičnega prostora, v katerem imajo ti igralci možnost zastavljene cilje uresničiti« (Jenkins v Krašovec 2002: 5).

Hogwood in Gunn zaznavata javno politiko kot vrsto medsebojno povezanih odločitev, ki so rezultat različnih okoliščin in posameznikovega, skupinskega ali organizacijskega vpliva (Hogwood in Gunn 1984: 23-4).

Anderson pa razume javno politiko kot »načrtno delovanje enega ali več igralcev za rešitev nastalih problemov« (Anderson v Kustec Lipicer 2006: 17).

Slika 2.1.1: Pregled različnih opredelitev pojma javna politika

Viri: Dunn (1994: 70); Hogwood in Gunn (1984: 5); Jenkins v Krašovec (2002: 5); Kustec Lipicer (2006: 17).

Javne politike so tudi politične odločitve, ki so na ozemlju določene države zavezujoče (Fink Hafner 2002: 13). Da sploh lahko govorimo o javni politiki, pa je potrebno sodelovanje političnih igralcev, predvsem vlade in parlamenta (Krašovec 2002: 6).

Javne politike se razlikujejo med seboj in lahko jih ločimo na podlagi različnih kriterijev. Najpogosteje so omenjene naslednje delitve (Fink Hafner 2002: 12-13; Krašovec 2002: 7-8):

1. po kriteriju *imenskih* oziroma *nominalnih* kategorij lahko ločimo delitev javnih politik glede na: *področje*, v katero sodi določen javnopolitični problem (na primer zdravstvena, šolska, okoljevarstvena, kulturna, javna politika); *ciljne skupine*, na katere se nanaša oziroma v katere posega javna politika (na primer romska, družinska javna politika), in *institucionalni okvir*, v katerem se javna politika oblikuje oziroma na katerega učinkuje (na primer lokalna, regionalna, nacionalna, deželna, zvezna, nadnacionalna javna politika);
2. po kriteriju *učinkov* oziroma *posledic* ločimo naslednje vrste javnih politik: *urejevalne* (določanje pravil vedenja in nadzor nad delovanjem), *razdelitvene* (razdeljevanje novih virov), *prerazdelitvene* (spreminjanje razdelitve obstoječih virov) in *ustanovne* (vzpostavitev oziroma reorganizacija ustanov);
3. po kriteriju *kakovosti* ločimo *materialne* (na primer pozitivni in negativni transferji, finančni, infrastrukturi in stvarni programi) in *nematerialne* (na primer humane in socialne ter stvarne storitve) javne politike (Fink Hafner 2002: 12-13; Krašovec 2002: 7-8).

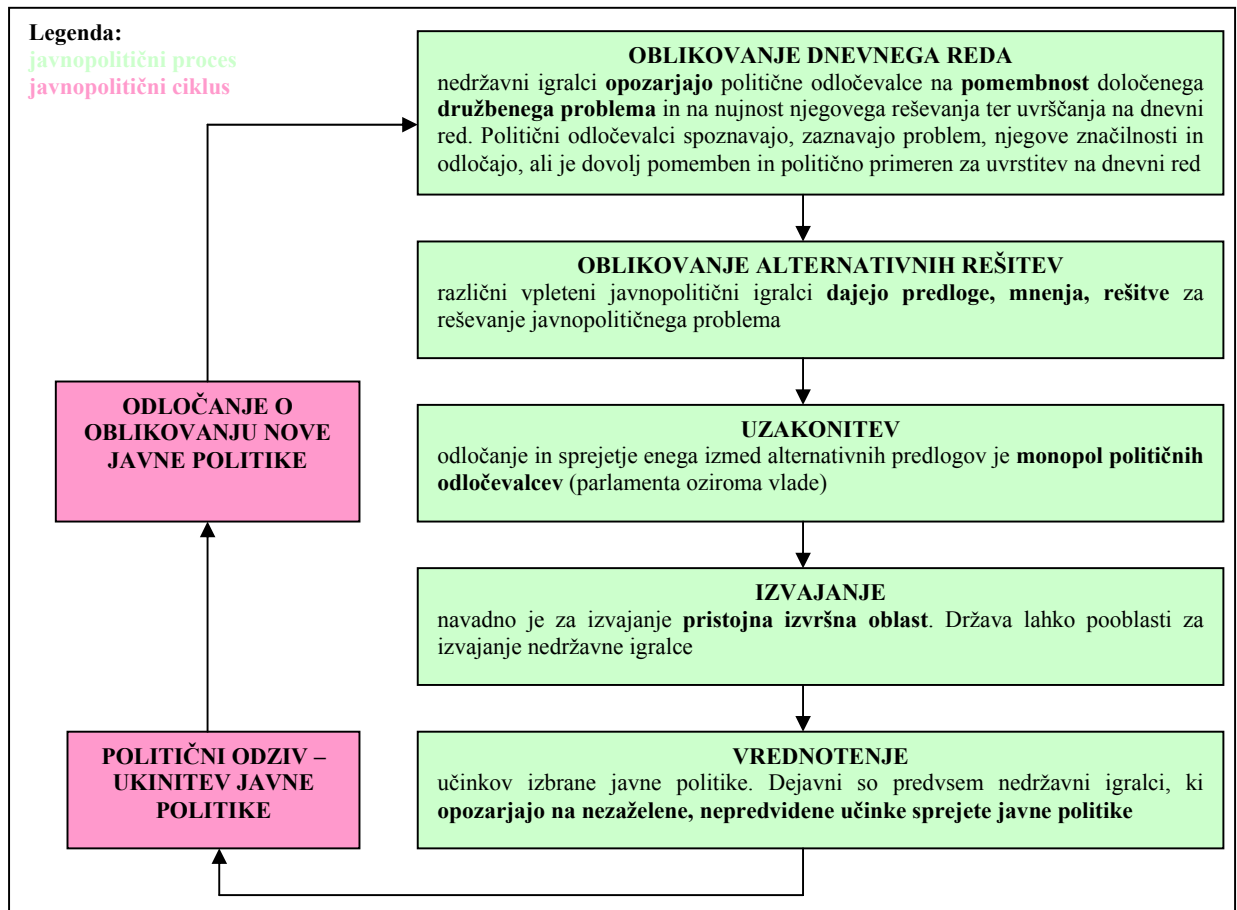
Javne politike se oblikujejo oziroma nastajajo v javnopolitičnem procesu (*policy process*). Ta je sestavljen iz več različnih, medsebojno povezanih oziroma prepletenih in logično zaporednih faz, ki nam pomagajo lažje razumeti in spoznati, kako, na kakšen način se sploh oblikujejo javne politike. Faze javnopolitičnega procesa so postopne, časovno in vsebinsko ločene ter vključujejo zelo raznolike javnopolitične igralce in njihove aktivnosti (Grdešić 1995: 52). Namen vsakega javnopolitičnega procesa je usmerjen v oblikovanje nove javne politike, ki bi razrešila določen javnopolitični problem.

Avtorji zelo različno opredeljujejo faze, število faz in s tem povezane značilnosti oziroma aktivnosti javnopolitičnega procesa. Vendar se vsebinsko gledano v literaturi najpogosteje pojavljajo zlasti naslednje faze: (1) identifikacija javnopolitičnega problema in oblikovanje dnevnega reda, (2) oblikovanje javnopolitične alternativne rešitve, (3) uzakonitev javnopolitične rešitve, (4) izvajanje sprejete javne politike in (5) vrednotenje javne politike (Dunn 1994, Grdešić 1995, Fink Hafner 2002). Pri tem je treba poudariti, da našteje faze javnopolitičnega procesa predstavljajo idealni model, ki ne ustreza vedno javnopolitičnim procesom v realnosti. Pogosto je namreč težko prepoznati posamezne faze, saj se te prepletajo oziroma prekrivajo. Poleg tega tudi ni nujno, da že začeti javnopolitični proces resnično preide vse faze, na določeni točki oziroma v določeni fazi lahko za nekaj časa obstane ali pa se prekine.

Končna oziroma sklepna, zadnja faza javnopolitičnega procesa je vrednotenje učinkov izbrane javne politike. Od te faze je odvisno, kako, na kakšen način bodo potekale nadaljnje aktivnosti v zvezi z izbrano javno politiko. Če so učinki pozitivni, zaželeni in pričakovani, to ponavadi vodi v nadaljnje izvajanje izbrane javne politike. Negativni učinki vrednotenja javne politike lahko pripeljejo do delnih popravkov stare politike ali pa povzročijo dokončno opustitev stare javne politike. Pri tem razlikujemo med popolno opustitvijo javne politike oziroma terminacijo, ko javnopolitični problem s staro javno politiko ni bil ustrezno rešen, in ponovnim odločanjem o oblikovanju nove javne politike oziroma novim javnopolitičnim procesom. V drugem primeru lahko govorimo o javnopolitičnem ciklusu

(*policy cycle*) (glej Sliko 2.1.2). Do opustitve izbrane javne politike lahko pride tudi, ko so doseženi cilji ali nameni javne politike (Fink Hafner 2002, 19-20).

Slika 2.1.2: Javnpolitični proces z bistvenimi aktivnostmi v posamezni fazi in javnpolitični cikelus

Vir: prirejena in dopolnjena slika po Fink Hafner (2002: 19).

V okviru opredelitve pojma javna politika oziroma javnpolitični proces želim opozoriti na zavedanje, da ne moremo govoriti o enem in edinem, univerzalnem javnpolitičnem procesu. Na različnih ravneh in za različna področja namreč potekajo med seboj povezani oziroma nepovezani javnpolitični procesi. Poleg tega se je treba zavedati, da politične strategije pogosto odločilno določajo, kakšna bo javna politika in nasprotno (Pal 1987: 119).

Ob koncu teoretičnega dela razmišljanja in predstavitvi razsežnosti pojma lahko konkretno proučevan primer širjenja golf igrišča na zavarovanem območju KL, ki ga sicer podrobneje opredeljujem v četrtem poglavju diplomske naloge, v praksi uvrstimo v različne faze javnopolitičnega procesa. Sama se bom v nadaljevanju diplomske naloge osredotočila le na fazo oblikovanja alternativnih rešitev. Gre za fazo, ko so javnopolitični igralci podajali različne predloge in mnenja o tem, kako, na kakšen način razrešiti vprašanje (ne)širjenja golf igrišča na zavarovanem območju KL.

V okviru predstavljenih kriterijev za razvrščanje javnih politik lahko proučevan primer uvrstimo v kar nekaj različnih kategorij javnih politik. Glede na kriterij *družbenega področja* lahko primer širjenja golf igrišča na zavarovanem območju KL uvrstimo med kulturne, okoljske, kmetijske, gospodarske in delno tudi socialne javne politike¹. Glede na kriterij *institucionalnega okvira* lahko govorimo o prepletu nacionalne in lokalne ravni². Če bo do širitve golf igrišča prišlo, bomo v prihodnosti vsekakor lahko govorili še o nadnacionalni ravni, saj naj bi bila širitev golf igrišča delno financirana iz evropskih skladov. Z vidika *kakovosti* javnih politik proučevani primer lahko uvrstimo med *materialne politike*, saj predstavlja načrtovana širitev golf igrišča novo infrastrukturo na zavarovanem območju KL.

2.2 Igralci javnopolitičnega procesa

Igralci v javnopolitičnem procesu so zelo pomembni in tudi ključni v vseh fazah procesa, saj s svojimi aktivnostmi in dejavnostmi pomembno vplivajo na javne politike in jih (so)oblikujejo. Brez njihovega sodelovanja se konkretne javne politike sploh ne morejo oblikovati in posledično tudi ne more priti do rešitve javnopolitičnega problema.

¹ Med kulturne, okoljske in kmetijske javne politike sodi zato, ker naj bi širitev golfa potekala na zavarovanem območju, kulturnega spomenika in na območju, ki je v osnovi namenjen pašnji lipincev; med gospodarske javne politike sodi zato, ker naj bi širitev golf igrišča doprinesla k prihodu večjega števila turistov v KL, med socialne javne politike pa proučevan primer uvrščamo zaradi tega, ker naj bi širitev golf igrišča zagotovila večje število delovnih mest.

² Sprejeti ukrepi in aktivnosti, ki so jih sprejeli državni igralci na nacionalni ravni in se nanašajo na prostorska poseganja na območju KL, učinkujejo tudi na lokalni ravni.

Igralci v procesih oblikovanja javnih politik delujejo iz različnih razlogov, bodisi ker želijo zgolj (so)oblikovati javne politike in rešiti določen javnopolitični problem bodisi ker želijo uveljaviti svoje interese oziroma interese tistih in v imenu tistih, ki jih predstavljajo. Pri tem je treba opozoriti, da morajo biti nekateri igralci zaradi svoje formalno-pravne narave v procese oblikovanja javnih politik obvezno vključeni, drugi pa so v procese vključeni prostovoljno. Ti želijo uveljaviti svoje interese in tako (so)prispevati oziroma vplivati na javne politike. Uveljavljanje interesov lahko poteka na različne načine v obliki predlaganja alternativnih rešitev in javnih politik, z nasprotovanjem, celo blokiranjem predlogov in ohranjanjem ali ščitenjem obstoječih interesov (Krašovec 2002: 8).

Igralce, ki sodelujejo v javnopolitičnih procesih, lahko razlikujemo in primerjamo po različnih kriterijih, na primer glede na njihovo raven, status, vlogo, moč in vpliv, ki ga imajo v procesih oblikovanja javnih politik.

Ker nas v okviru proučevanja javnopolitičnih omrežij zanimajo predvsem razmerja oziroma odnosi med državnimi in nedržavnimi igralci v procesu oblikovanja javnih politik, se mi zdi nujno, da opredelim, kateri igralci so državni in kateri nedržavni:

- **državni igralci:** parlament (parlamentarne politične stranke in njihovi poslanci, delovna telesa, strokovne službe parlamenta); vlada (ministri, državni sekretarji, državni podsekretarji, vodje organov v sestavi ministrstev, svetovalci, vodje služb in oddelki); predsednik države; sodišča (splošna, specializirana, ustavno sodišče); lokalne skupnosti (subjekti, njihovi organi); paradržave ustanove (agencije, skladi, podjetja);
- **nedržavni igralci:** neparlamentarne politične stranke, različne interesne skupine (različna poklicna in strokovna združenja, tematske skupine, verske, etnične, feministične in druge skupine, humanitarne organizacije, cerkve), družbena gibanja, zasebna podjetja, družbe, korporacije, raziskovalne organizacije (univerzitetni raziskovalni centri, institucije, neprofitne institucije) in posamezni uveljavljeni strokovnjaki in raziskovalci v teh organizacij, množični mediji (tiskani, elektronski, nacionalni, lokalni, komercialni in javni) in državljani oziroma posamezniki (Krašovec 2002: 9, Pal 1987 107-15).

S pojavom globalizacije in vključevanjem v evropske integracijske tokove pa danes postajajo vse pomembnejši tudi novi, *nadnacionalni igralci*, ki prihajajo z mednarodne, nadnacionalne, transnacionalne, globalne ravni in vse bolj (so)oblikujejo javne politike (Kustec Lipicer 2006: 181-2). V okviru te sfere so pomembne zlasti regionalne organizacije, mednarodne organizacije, transnacionalke, nevladne organizacije, nadnacionalna družbena gibanja in nacionalne države (Krašovec 2002: 9).

Kot smo že povedali, imajo pri oblikovanju javnih politik igralci zelo pomembno in tudi ključno vlogo. V različnih fazah tega procesa imajo različne vrste igralcev različno pomembno vlogo in lahko s svojimi aktivnostmi bolj ali manj pomembno vplivajo na proces.

Pri opredelitvi javnopolitičnih igralcev se mi zdi pomembno poudariti, da kot igralce oblikovanja javnih politik v javnopolitičnem omrežju štejemo le tiste, ki so aktivni igralci, torej imajo vložek in kakorkoli (so)odločajo o konkretni javni politiki na določenem področju (Fink Hafner, 1998a: 833).

Glede na predstavljeno teoretično klasifikacijo javnopolitičnih igralcev lahko v konkretno proučevanem primeru širjenja golf igrišča na zavarovanem območju KL zaznamo tako državne kot tudi nedržavne igralce³. Ob morebitni širitvi golf igrišča pa se bomo vsekakor lahko govorili nadnacionalnih igralcih, saj naj bi bila širitev golf igrišča financirana tudi iz evropskih skladov.

2.3 Opredelitev koncepta javnopolitičnih omrežij

Pojem omrežje, v najsplošnejšem pomenu besede ga definiramo kot »skupek različnih delov, ki medsebojno sodelujejo in si izmenjujejo podatke« (Oxford Encyclopedia v Kustec 1999: 6), postaja zlasti v zadnjih nekaj letih izredno priljubljen in uporaben koncept, ne le v politologiji, ampak tudi v drugih družboslovnih in naravoslovnih znanostih. Izraz omrežje si

³ Podrobnejša opredelitev in klasifikacija igralcev glede na tip igralcev je predstavljena na začetku petega poglavja, v okviru analize strukture javnopolitičnega omrežja.

tako »izposoja« v različnih znanostih in njegova uporaba je nadvse pestra in barvita. V mikrobiologiji lahko na primer govorimo o informacijskih omrežjih, s katerimi opisujemo celice, v ekologiji z oznako omrežni sistemi označujemo delovanje živega okolja, v računalništvu s tem povezujemo razvoj nevronske omrežij za prikaz samoorganizacije in učenja. Na področju sodobnih družboslovnih ved pa koncept omrežja povezujemo v smislu novih oblik družbene organizacije (Börzel 1997: 1). Kot je razvidno iz zgornjih opredelitev, se uporaba koncepta precej razlikuje oziroma variira tako med različnimi znanstvenimi disciplinami kot znotraj njih in lahko bi dejali, da uporabljamo koncept zlasti v smislu poenostavitve vse večje kompleksnosti na posameznih raziskovanih področjih (Kustec Lipicer v Fink Hafner in Lajh 2002: 68).

V politologiji je koncept javnopolitičnega omrežja (*policy networks*) zelo mlad, saj se pojavlja šele v zadnjih desetletjih, najintenzivnejši razvoj pa lahko zaznamo zlasti v 80. in 90. letih 20. stoletja. Da je koncept na področju politološkega raziskovanja izredno razširjen in priljubljen, priča tudi številna literatura na to temo. Ključna ideja uporabnosti koncepta javnopolitičnih omrežij je v proučevanju medsebojnih odnosov, ki se vzpostavljajo med različnimi tipi igralcev v procesih oblikovanja in izvajanja javnih politik na različnih ravneh (Kustec Lipicer v Fink Hafner in Lajh 2002: 67).

Toda zakaj je na področju politološkega raziskovanja sploh prišlo do razvoja oziroma uveljavitve javnopolitičnih omrežij? Na tem mestu je potrebno poudariti, da se je koncept javnopolitičnega omrežja uveljavil kot odgovor na nepopolnost dveh glavnih politoloških pristopov⁴ – tj. korporativizma in pluralizma, ki sta na področju proučevanja razmerij med interesnimi skupinami in državo poudarjala samo eno vrsto med seboj nasprotujočih si odnosov, in sicer sodelovanje in tekmovanje ter tako precej ozko opredeljevala oziroma »zasidrala« način iskanja odnosov med interesnimi skupinami in državo. Seveda pa se je koncept javnopolitičnih omrežij pojavil tudi kot odgovor na nove izzive in pojave, kot so na primer pojav organizirane družbe, trend sektorizacije v procesu oblikovanja in izvajanja

⁴ Medtem ko so pluralisti poudarili, da je država šibek akter, in izpostavili pomen, moč in veliko število interesnih skupin, ki med seboj tekmujejo z namenom doseganja takšne javne politike, ki bi bila skladna z njihovimi interesi, so korporativisti poudarjali, da gre pri oblikovanju javnih politik za sodelovanje med državo in določenim in omejenim številom interesnih skupin (Schubert in Jordan 1992: 7-8).

javnih politik, vse večja kompleksnost politike, povečan obseg oblikovanja javnih politik s strani države, pojav novih igralcev, decentralizacija, fragmentacija države, brisanje mej med javnim in zasebnim (Jordan in Schubert 1992).

Koncept javnopolitičnih omrežij ponuja celostni raziskovalni pristop, saj odnosi med interesnimi skupinami in državo ne temeljijo le na sodelovanju oziroma tekmovanju, na katerih sta temeljila pluralizem oziroma korporativizem, ampak tudi na številnih drugih variablah.

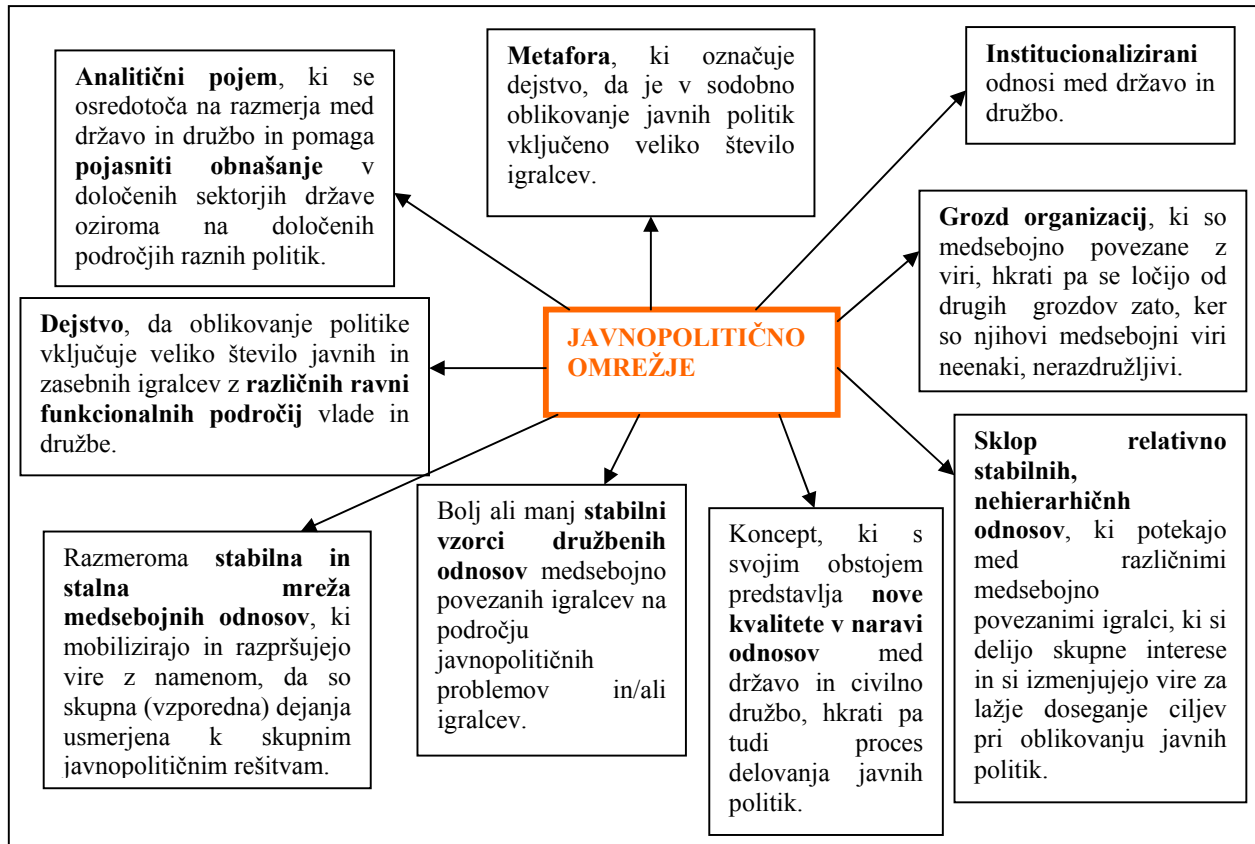
Rhodes (2003: 9) navaja šest razlogov, zakaj so javnopolitična omrežja sploh pomembna, in sicer so to: javnopolitična omrežja omejujejo sodelovanje v javnopolitičnem procesu; opredeljujejo vloge javnopolitičnih igralcev; določajo, katere tematike bodo vključene in katere izključene iz javnopolitične agende; skozi pravila igre omogočajo oblikovati obnašanje javnopolitičnih igralcev; omogočajo privilegiranje določenih interesov in nadomeščanje zasebnega vodstva za javno odgovornost.

Opredelitve koncepta javnopolitičnih omrežij so na področju politološkega raziskovanja različne, variirajo glede na avtorja, se spreminjajo in dopolnjujejo. Zato obstaja veliko definicij in razlag, ki so vse pravilne in jih lahko uporabljamo za razlago odnosov med državo in interesnimi skupinami. Seveda ne moremo izpostaviti ene same opredelitve oziroma definicije javnopolitičnega omrežja kot edino prave. Na tem mestu bom zato navedla več različnih opredelitev, ki se v literaturi o javnopolitičnih omrežjih pojavljajo najpogosteje.

Benson (v Daugbjerg 1998: 21) pojem javnopolitičnih omrežij razume kot grozd oziroma skupek organizacij, ki so medsebojno povezane z viri in se hkrati zaradi nerazdružljivosti in neenakosti virov ločijo od ostalih grozdov oziroma skupkov organizacij.

Smith (v Fink Hafner 1998a: 832) definira javnopolitično omrežje kot »analitični pojem, ki se osredotoča na razmerja med državo in družbo ter pomaga pojasniti obnašanja v določenih sektorjih države oziroma področjih raznih politik«.

Slika 2.3.1: Niz različnih opredelitev javnopolitičnih omrežij

Viri: Börzel (1997: 1, 4); Daugbjerg (1998: 21); Dowding (1995); Fink Hafner (1998a: 832); Kickert in drugi (1997: 6); Kustec Lipicer (2002: 69); Mandič (1998: 896), van Waarden (1992: 31).

Van Waarden (1992: 31) opredeljuje javnopolitična omrežja v splošnem smislu kot institucionalizirane odnose med državo oziroma civilno družbo oziroma organizacijami civilne družbe.

Hanf (v Mandič 1998: 896) trdi, da pojem javnopolitično omrežje »enostavno označuje dejstvo, da oblikovanje politike vključuje veliko število javnih in zasebnih akterjev z različnih ravni in funkcionalnih področij vlade in družbe« (Hanf v Mandič 1998: 896).

Scharpf, Marin in Mayntzova (v Kustec Lipicer 2002: 69) razumejo pojem javnopolitičnih omrežij »kot koncept, ki s svojim obstojem predstavlja nove kvalitete v naravi odnosov med državo in civilno družbo, hkrati pa tudi proces delovanja javnih politik«.

Kenis in Schneider (v Börzel 1997: 4) pa razumeta javnopolitično omrežje kot razmeroma stabilno in stalno mrežo medsebojnih odnosov, ki mobilizirajo in razpršujejo vire z namenom, da so skupna (ali vzporedno trajajoča) dejanja usmerjena k skupnim javnopolitičnim rešitvam.

Kickert, Klijn in Koppenjan definirajo javnopolitična omrežja kot bolj ali manj stabilne vzorce družbenih odnosov medsebojno povezanih igralcev na področju javnopolitičnih problemov in/ali programov (Kickert in drugi 1997: 6).

Dowdingov pogled na javnopolitična omrežja je precej kritičen. Problem pomanjkanja globalne pojasnjevalne teorije daje konceptu le omejen obseg. Termin javnopolitično omrežje ni niti teorija niti model, ampak metafora, ki označuje dejstvo, da je v sodobno oblikovanje in izvajanje javnih politik vključenih veliko najrazličnejših igralcev. Poudari pa, da bi bil pravi razvoj javnopolitičnih omrežij v smislu teorije mogoč le na podlagi socioloških meril. Izpostavi dejstvo, da se koncept javnopolitičnih omrežij osredotoča le na opisovanje, ni pa sposoben pojasnjevati in napovedovati javnopolitičnih izidov, ki izhajajo iz odnosov med različnimi igralci (Dowding 1995).

Naj razmišljanje o opredelitvah koncepta javnopolitičnih omrežij zaključimo s Tanjo Börzel, ki na osnovi pregleda različnih razumevanj in uporabe koncepta javnopolitičnih omrežij poda precej nevtralno definicijo, in sicer: javnopolitična omrežja so sklop razmeroma stabilnih nehierarhičnih odnosov, ki potekajo med najrazličnejšimi medsebojno povezanimi igralci. Ti si delijo skupne interese in si izmenjujejo vire za lažje doseganje zastavljenih ciljev pri oblikovanju javnih politik (Börzel 1997: 1).

Kot smo ugotovili že iz zgornjega niza opredelitev, ni popolne oziroma enotne definicije javnopolitičnih omrežij. Avtorji tako zelo različno definirajo koncept javnopolitičnih omrežij in navajajo lastne definicije, ki so skladne z njihovim razumevanjem tega fenomena. Pri tem pa ne smemo pozabiti opozoriti na še en nadvse pomemben vidik v razumevanju javnopolitičnih omrežij, ki se je pravzaprav pojavil šele ob koncu devetdesetih let (Kustec Lipicer 2006) kot odziv na spremenjeno, vse bolj kompleksno, dinamično okolje

globalizacije in se pogosto povezuje tudi z novim, drugačnim, večnivojskim sistemom vladanja in načinom oblikovanja javnopolitičnih procesov na ravni Evropske unije. Gre za razumevanje javnopolitičnih omrežij kot politološke teorije v smislu specifične oblike vladanja (*governance*), ki mobilizira politične vire med državne in nedržavne igralce⁵ (Börzel 1997).

Ob predstavljenih opredelitvah in vidikih je potrebno izpostaviti, da avtorji podajajo različne dimenzije in tipologije razumevanja javnopolitičnih omrežij (glej na primer Jordan in Schubert 1992, Klijn v Kustec Lipicer 2006, Rhodes 2003, Smith 1993, van Waarden 1992). Vsi ti različni pogledi oziroma razumevanja fenomena javnopolitičnih omrežij omogočajo večjo fleksibilnost, prilagodljivost in širino. Po drugi strani pa prav širina, številne variable in delitve nemalokrat povzročajo zmedo oziroma nejasnosti. Na to opozarjajo tudi van Waarden, Schubert in Jordan, ki ugotavljajo, da pogosto prihaja do različnih nazivov za opis enakih vrst javnopolitičnih omrežij in nasprotno (Schubert in Jordan 1992, 26, van Waarden 1992, 49).

Kljub temu je pri opredeljevanju javnopolitičnih omrežij bistveno »zavedanje, da s konceptom spoznavamo, preučujemo omrežja odnosov med tistimi igralci, ki se vključujejo in oblikujejo procese oblikovanja in izvajanja javnih politik« (Kustec Lipicer 2002: 69). Obstaja pa nekaj ključnih nujno potrebnih pogojev/dimenzij, da lahko govorimo o vzpostavitvi javnopolitičnega omrežja, in sicer:

1. **Problem:** javna politika začne nastajati na podlagi določenega javnega problema.
2. **Igralci:** so državni in civilnodružbeni oziroma nedržavni. Med obema vrstama igralcev obstaja medsebojna soodvisnost. Državni igralci po eni strani potrebujejo pomembne informacije za oblikovanje in izvajanje javnih politik od civilnodružbenih igralcev, po drugi

⁵ Teorija v osnovi temelji na posebni obliki interakcije, ki poteka v javni politiki med javnopolitičnimi igralci po načelu nehierarhične koordinacije (Börzel 1997), zaradi česar v javnopolitičnih procesih niso več pomembni moč in institucionalne pristojnosti igralcev, temveč predvsem prepoznavnost, vplivnost in strategije delovanja igralcev (Greenwood v Kustec Lipicer 2006: 75). V okviru teorije vladanja lahko govorimo o dveh različnih pristopih. Analitični pristop razume javnopolitična omrežja kot model, ki se v javnopolitičnem procesu osredotoča na nehierarhične oblike interakcij med državnimi in civilnodružbenimi igralci. Poudarek je na strukturnih odnosih, medsebojni odvisnosti in dinamiki med igralci v procesu oblikovanja in izvajanja javnih politik. Teoretični pristop pa se osredotoča na proučevanje individualnih enot kot produkta medorganizacijskih odnosov. Poudarek je na strukturi in procesih, prek katerih je organiziran skupen proces oblikovanja in izvajanja javnih politik (Börzel 1997).

strani pa lahko državni igralci pomagajo civilnodružbenim igralcem pri vplivu, ki ga potrebujejo, da lahko vstopijo v procese oblikovanja in izvajanja javnih politik in sodelujejo v njih. Ko igralci v omrežju izgubijo članstvo, v njem izgubijo tudi mesto. Ponavadi je izguba članstva v omrežju trajna, začasna izguba je bolj izjema kot pravilo. Igralci morajo uporabiti različna sredstva, če želijo ponovno vstopiti v javnopolitično omrežje, na vstop pa morajo biti pripravljeni ves čas.

3. Viri: igralci lahko razpolagajo z različnimi viri, kot so na primer znanje, finančna sredstva, dohodki, stopnja izobrazbe, vpliv, moč, stopnja urbanizacije. Viri so pomembni predvsem zato, ker pripomorejo k vzpostavljanju in ohranjanju posrednih oziroma neposrednih medsebojnih stikov.

4. Odnosi: med igralci se oblikujejo na podlagi njihovega razpolaganja z viri in močjo. Poznati je treba lastnosti okolja, vpletene državne in civilnodružbene igralce. Pomembna je stabilnost omrežja, ki je povezana z zaupanjem, zanesljivostjo, pravili medsebojnega sodelovanja med igralci, ki sodelujejo v procesih oblikovanja in izvajanja javnih politik. Odnosi in lastnosti omrežij vplivajo na javnopolitične rezultate. Poudariti je treba, da so pomembni tako formalni kot neformalni odnosi. Najpomembnejši odnosi se še vedno oblikujejo na podlagi moči. To med avtonomnimi igralci povzroča nesimetrije in neenakosti v ravnotežju.

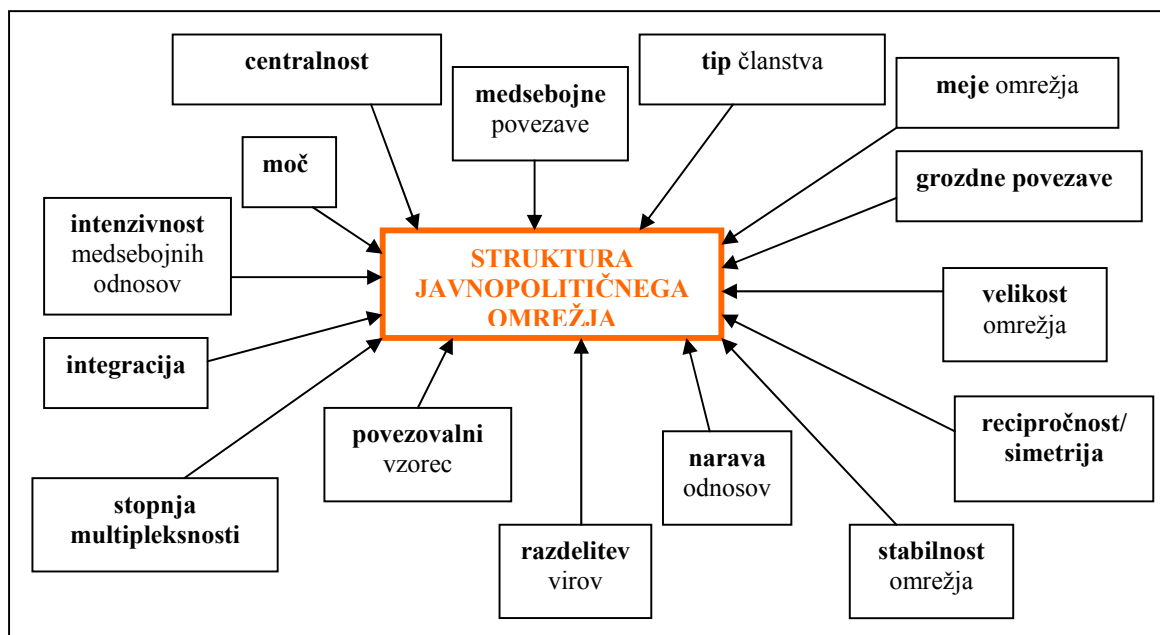
5. Meje omrežij: omrežja zaradi nejasne določitve prostora delovanja določenega javnopolitičnega problema pogosto prehajajo druga v drugo oziroma se »stikajo« v določenih točkah. Do fluidnosti pogosto prihaja predvsem takrat, kadar v javnopolitično omrežje vstopajo novi, nadsacionalni igralci. Ob vstopanju nadsacionalnih igralcev govorimo o večnivojski strukturi javnopolitičnega omrežja (Kustec Lipicer 2002: 70-1).

Kot sem povedala že v uvodnem poglavju, sem bom v empiričnem delu diplomske naloge osredotočila na proučevanje strukture odnosov med vsemi vpletenimi igralci pri urejanju prostorskih načrtovanj oz. širitvi golf igrišča v zavarovanem območju KL. Za vidik strukture sem se odločila zato, ker menim, da je prav struktura javnopolitičnega omrežja tisti dejavnik, ki zelo pomembno, če že ne odločilno vpliva na javnopolitični proces oziroma javnopolitični izid. Na tej točki se mi zdi zato smiselno, da v naslednjem poglavju strukturo odnosov med igralci v javnopolitičnem omrežju natančneje opredelim in pojasnim.

2.4 Struktura javnopolitičnega omrežja

Struktura javnopolitičnih omrežij pravzaprav določa odnose med igralci. Gre za stabilen red ali vzorec družbenih odnosov med pozicijo, sestavljeno iz vrste posrednih ali neposrednih povezav med državnimi in nedržavnimi igralci (Knoke 1990: 8), pri čemer so pomembni zlasti igralci in njihovi interesi v javnopolitičnem omrežju, stopnja vertikalne (odnosi v omrežju) in horizontalne (odnosi med omrežji) soodvisnosti ter razdelitev virov v javnopolitičnih omrežjih in med njimi (Rhodes v Daugbjerg 1998: 29-30). V okviru strukture javnopolitičnega omrežja lahko proučujemo raznovrstne vidike oziroma vzorce odnosov med igralci in paleta raziskovalnih možnosti je resnično široka in pestra (glej Sliko 2.4.1).

Slika 2.4.1: Prikaz le nekaj možnih dejavnikov, ki (so)oblikujejo strukturo javnopolitičnega omrežja

Vira: Marsh in Rhodes v Daugbjerg (1998: 31); van Waarden (1992: 34-5).

Struktura odnosov med vpletenimi igralci ima pomembne vedenjske in perceptualne posledice tako za posamezno javnopolitično omrežje kot tudi za sistem kot celoto (Knoke in Kuklinski v Knoke 1990: 9), saj vpliva na interakcijo med člani omrežja in prek tega na

proces oblikovanja in izvajanja javnih politik in s tem tudi na javnopolitični izid (Knoke, Lehbruch, Sciarini, Marin in Mayntz, Marsh in Rhodes v Börzel 1997: 3).

Ker je t. i. strukturni vidik javnopolitičnih omrežij precej širok in obsežen, dejavnikov, ki (so)oblikujejo strukturo javnopolitičnega omrežja pa je veliko, bom za potrebe diplomske naloge v nadaljevanju podrobneje predstavila le izbrane vidike oziroma dejavnike, ob pomoči katerih bom lažje preverila svojo osnovno hipotezo oziroma podhipoteze. Osredotočila se bom na pojasnitev narave odnosov med igralci in meja v javnopolitičnem omrežju.

2.4.1 Meje javnopolitičnega omrežja

Vsako javnopolitično omrežje ima svoje meje. Meje omrežja se nanašajo na stopnjo odprtosti oziroma zaprtosti omrežja in pomenijo »vstopno točko« igralcev v javnopolitično omrežje. Meje vsakega javnopolitičnega omrežja so lahko bolj ali manj odprte oziroma zaprte in s tem je povezana tudi težavnost vstopa igralcev v omrežje. Do neke mere so določene in oblikovane subjektivno, na podlagi vzajemnega prepoznavanja igralcev, ki se pojavijo na področju določene javne politike, poleg tega pa so pomembni tudi objektivni dejavniki, kot so na primer funkcionalna povezanost igralcev, sektorizacija vlade, strukturna umestitev konkretne javne politike (Fink Hafner 1998a: 834).

Meje omrežja na nek način »ločujejo« igralce in določajo, kateri so člani javnopolitičnega omrežja in kateri ne ter s tem posredno tudi, kateri interesi katerih igralcev se bodo v konkretni javni politiki bolj odražali. Za igralce, ki želijo oblikovati javne politike, je članstvo v omrežju zelo pomembno, če ne celo nujno. Igralci, ki so člani omrežja, so namreč bolj privilegirani v primerjavi s tistimi, ki niso člani, saj lahko neposredno sodelujejo v procesu oblikovanja javnih politik. Lahko celo oblikujejo oziroma se v procesu oblikovanja javnih politik zavzemajo za takšno javno politiko, ki služi predvsem njihovim interesom in ciljem. V nasprotju s tem so možnosti vplivati na javnopolitični proces pri igralcih, ki niso člani omrežja oziroma v njem neposredno ne sodelujejo, zelo omejene. Interesi, ki jih zastopajo ti igralci, so pogosto spregledani in neupoštevani, saj veljajo za manj pomembne.

Njihova uveljavitev je odvisna predvsem od zmožnosti in sposobnosti igralcev, da se vključijo v javnopolitično omrežje. Kljub temu je treba na tem mestu poudariti, da so interesi in pogledi, ki jih predstavljajo igralci zunaj omrežja, lahko pomemben dejavnik, ki ga nikakor ne gre povsem zanemariti in spregledati. Tega se včasih zavedajo tudi člani javnopolitičnega omrežja sami in zlasti, da bi se izognili konfliktnim situacijam, vsaj do neke mere upoštevajo tudi želje in interese igralcev zunaj meja omrežja (Daugbjerg 1998: 41-9). Če torej igralec želi uveljaviti svoje interese, želje, poglede v konkretni javni politiki, je kot prvo resnično ključna in nujna vključenost v javnopolitično omrežje. Poleg tega je pomembno tudi, kdaj se igralec vključi v javnopolitično omrežje. Idealno je, da vseskozi sodeluje pri oblikovanju javnih politik oziroma da je v omrežju prisoten že ob njegovem nastanku, saj ima tako pregled nad celotnim dogajanjem v njem in razpolaga s številnimi pomembnimi informacijami. Velikega pomena je tudi položaj igralca v javnopolitičnem omrežju. Osrednji igralci imajo namreč z dolgotrajno vključenostjo v javnopolitični proces boljše izhodišče kot tisti na periferiji, ki v njem sodelujejo le občasno (Daugbjerg 1998: 44).

Toda kako, na kakšen način v praksi sploh prepoznamo, kakšne so meje določenega javnopolitičnega omrežja? Vsekakor je pri raziskovanju in prepoznavanju meja omrežja oziroma stopnje njegove zaprtosti/odprtosti kot prvo treba identificirati, koliko igralcev je vključenih v določeno javnopolitično omrežje. Glede na to lahko z vidika zaprtosti/odprtosti meja v osnovi govorimo in ločimo med dvema skrajno nasprotnima si vrstama javnopolitičnih omrežij (za osnovne značilnosti glej Tabelo 2.4.2), in sicer med:

- **zaprtim javnopolitičnim omrežjem:** število igralcev v omrežju je majhno, omejeno in relativno stabilno skozi daljše časovno obdobje. Igralci v omrežju se pogosto ne menjavajo in prav tako ne vstopajo/izstopajo iz omrežja. V omrežje so vključeni le tisti igralci, ki imajo relativno podobne interese, vizijo, poglede na oblikovanje konkretne javne politike. Igralci z radikalno nasprotnimi pogledi, kot jih predstavljajo igralci javnopolitičnega omrežja, pa so iz omrežja izključeni. Ponavadi v omrežju sodeluje en državni in en oziroma dva nedržavna⁶ igralca. Občasno je lahko v omrežje vključenih tudi več državnih igralcev in strokovnjakov z vlade, univerz in drugih institucij, ki razpolagajo z različnimi specializiranimi znanji.

⁶ Ndržavni igralci so v omrežju obravnavani kot reprezentativni predstavniki točno določenih interesov. Če je v omrežje vključenih več nedržavnih igralcev, med seboj ne tekmujejo in si ne nasprotujejo (Smith 1993: 60).

Vstop v omrežje je za igralce izredno težek in omejen. Obstajajo namreč določena pravila igre⁷, ki jih morajo igralci sprejeti in spoštovati, če želijo biti vključeni in neposredno sodelovati v javnopolitičnem omrežju. Če člani omrežja kršijo določila oziroma pravila igre ali jih ne spoštujejo, so iz omrežja lahko izključeni. V takšnem omrežju je stopnja integracije zelo visoka, igralci so medsebojno dobro povezani. Interakcija med njimi je stalna, temelji na pogajanjih, poteka dnevno in igralci se vseskozi vključujejo in sodelujejo v javnopolitičnem procesu. Obstaja razmeroma visoka stopnja konsenza glede pogledov, načel (raz)reševanja javnopolitičnih problemov oziroma oblikovanja konkretnih javnih politik. Prevladujejo ozki interesi, predvsem ekonomske narave;

- **odprtim javnopolitičnim omrežjem:** meje takšnega omrežja so izredno ohlapne in prepustne. Članstvo v javnopolitičnem omrežju ni omejeno, kar pomeni, da lahko v njem sodeluje katerikoli igralec, ki je zainteresiran za oblikovanje konkretne javne politike. O izključenih igralcih torej praktično ne moremo govoriti. Posledično je število igralcev v takšnem omrežju ekstremno veliko, saj vključuje številne in raznovrstne igralce, tako državne kot nedržavne. Članstvo v omrežju je nestabilno, igralci se nenehno spreminjajo in nenehno vstopajo oziroma izstopajo iz njega. Interakcija med njimi ni stalna, variira, spreminja se glede na javnopolitično tematiko in temelji na pogajanjih. Zaradi velikega števila igralcev v javnopolitičnem omrežju in njihovih zelo različnih interesov, pogledov na (raz)reševanje javnopolitičnih problemov oziroma oblikovanje konkretne javne politike konsenza med njimi pravzaprav ni mogoče doseči. Zato izredno pogosto prihaja do konfliktov, tako med igralci različnih sfer kot v isti sferi igralcev. Izbrane skupine državnih in nedržavnih igralcev v javnopolitičnem omrežju se lahko celo povezujejo, da bi dosegle večji vpliv oziroma uveljavitev interesov v javnopolitičnem procesu. V takšnem omrežju lahko zaznamo precej nizko stopnjo integracije med igralci, primanjkuje predvsem institucionaliziranih stikov med državnimi in nedržavnimi igralci (Smith 1993: 59-64, Daugbjerg 1998: 41-4).

⁷ Pravila igre se nanašajo predvsem na zakonito delovanje, spoštovanje in podpiranje sprejetih odločitev, na medsebojno zaupanje in sprejemljivost odločitev za vse igralce (Smith 1993: 61).

Preglednica 2.4.2: Osnovne značilnosti zaprega/odprtega javnopolitičnega omrežja.

Kriterij	Zaprto javnopolitično omrežje	Odrpoto javnopolitično omrežje
Število igralcev v omrežju	majhno, omejeno na enega državnega in enega oziroma dva nedržavna, občasno je lahko v omrežju tudi več igralcev	neomejeno; veliko državnih in nedržavnih
Težavnost vstopa v omrežje	težko, upoštevanje »pravil igre«	lahko, skoraj ni omejitev
Kontinuiteta članstva	stabilno v daljšem časovnem obdobju	nestabilno, stalno vstopanje/izstopanje igralcev v omrežje in iz omrežja
Interakcija	stalna, temelji na pogajanjih	nestalna, temelji na posvetovanju
Stopnja konsenza	visoka, zelo podobni pogledi na oblikovanje javnih politik	nizka, izredno različni pogledi na oblikovanje javnih politik
Vrste interesov	ozki, predvsem ekonomske narave	široki in izredno različni

Vira: Smith (1993: 59-64), Daugbjerg (1998: 41-4).

2.4.2 Narava odnosov med igralci v javnopolitičnem omrežju

Človekov vsakdanjih je sestavljen iz spleta najrazličnejših stikov in komunikacij. Ljudje, skupine in institucije nenehno navezujemo medsebojne stike in se sporazumevamo na različne načine. Pravzaprav smo nenehno ujeti v gosto, prepleteno mrežo družbenih odnosov, ki so pomembna sestavina družbene strukture (Novak Fajfar v Barle in dr. 1995: 98). Ti družbeni odnosi se lahko uresničujejo v konfliktnih oziroma integrativnih procesih in se pojavijo v trenutku, ko dva ali več igralcev navežejo stik ter traja toliko časa, dokler so igralci v nekem medsebojnem razmerju (North 1986: 226).

Podobno se tudi v vsakem javnopolitičnem omrežju v procesu oblikovanja javnih politik med igralci vzpostavljajo in oblikujejo zelo različni tipi oziroma načini medsebojnih odnosov. Igralci tako lahko vzpostavljajo na primer odnose kooperacije oziroma sodelovanja, posvetovanja, ki naj bi se izrazili v uveljavitvi specifičnih interesov in s tem najboljši alternativni za razrešitev določenega javnopolitičnega problema. Nasprotno pa so odnosi med igralci v javnopolitičnem omrežju lahko tudi tekmovalni in konfliktni. V diplomski nalogi me zanimajo predvsem odnosi sodelovanja in konfliktni odnosi, zato se bom v nadaljevanju osredotočila na pojasnitev teh dveh tipov odnosov med igralci v javnopolitičnem omrežju.

Ko govorimo o *sodelovanju* v najsplošnejšem pomenu besede, ponavadi razmišljamo o skupnem obnašanju, usmerjenem delovanju igralcev za doseg skupnih ciljev. Pri doseganju skupnih ciljev pa prav vsak igralec, ki v odnosu sodeluje, prispeva svoj delež. Sodelovanje lahko poteka v zelo majhnem krogu med dvema posameznikoma ali pa v zelo velikih skupinah ljudi na državni ravni. Pojavi se lahko na prostovoljni, neprostovoljni, neposredni, posredni, formalni oziroma neformalni onovi (Nisbet 1968: 384).

Odnosi sodelovanja torej predpostavljajo sodelovanje z igralci z namenom, da zasledujejo oziroma se zavzemajo za skupne cilje. Čeprav v odnose sodelovanja igralci pogosto vstopajo neprostovoljno oziroma pod prisilo, so pripravljeni na določeno mero sodelovanja z drugimi. Vsekakor pa je intenzivnost večja takrat, ko gre za sodelovanje na prostovoljni podlagi in sodelovanje poteka na osnovi osebnih interesov in želja (Novak Fajfar v Barle in dr. 1995: 99).

Odnos sodelovanja se lahko vzpostavi kljub izrazitemu nasprotovanju v pogledih in interesih med različnimi igralci. Prav tako ni nujno, da vsi vpleteni igralci želijo sodelovati. Vendar pa igralci pogosto pristopajo k sodelovanju, ker pričakujejo določene koristi, in to kljub temu, da sodelovanje prinaša tako koristi kot stroške. Sodelovanje je verjetnejše, če igralci pričakujejo večje koristi kot stroške. V odnose sodelovanja vstopajo tudi zato, ker pričakujejo, da bodo ostali igralci vstopili v odnose sodelovanja (Axelrod 1984: 73-87). Če želijo igralci vzdrževati in še bolj utrditi medsebojno sodelovanje, pa je treba vzpostaviti trajne odnose med njimi. To lahko igralci v dosežejo s pogostimi in rednimi stiki oziroma srečanji (Axelrod 1984: 129).

V nasprotju s predstavljenim se med igralci v javnopolitičnem omrežju lahko vzpostavijo in oblikujejo tudi konfliktni odnosi, pri katerih nikakor ne moremo govoriti o skupnem in usmerjenem delovanju igralcev za doseg skupnih ciljev.

Konflikt se lahko pojavi na prav vseh ravneh družbenega življenja in je prisoten med posamezniki, posamezniki in organizacijami ali skupinami, med različnimi organizacijami ali skupinami, celo med organizacijo in njenim delom ali med posameznimi deli

organizacije ali skupine. Do konflikta pride, ko dva ali več igralcev oziroma skupin igralcev zasleduje iste cilje, zaseda iste pozicije, igra nerazdružljive vloge oziroma ima nezdružljive cilje (North 1986: 226).

Konflikt je oblika »različno nasilnega urejanja odnosov med vpletenimi akterji, ki imajo nerazdružljive interese, cilje in strategije za realizacijo le-teh«. Igralci se za uporabo konfliktne strategije odločijo, ko je njihova pozicija ogrožena (Novak 1991: 74). Konflikt je stanje nasprotij, nesporazumov, nezdružljivosti ciljev med igralci oziroma skupinami igralcev. Včasih lahko konfliktno situacijo spremlja tudi fizično nasilje, nastanek vojaškega oziroma političnega konflikta pa v skrajnem primeru lahko pripelje celo v vojno (Internet 2) Konflikt lahko poveže igralce, ki prej niso imeli vzpostavljenih odnosov. Po drugi strani pa se odnosi med igralci, ki so že bili vzpostavljeni, zaradi konflikta lahko uničijo oziroma prekinejo (North 1968: 226).

Glede na opredeljeno lahko ugotovimo, da so konfliktni odnosi najbolj zaostrena oblika družbenih odnosov, pri katerih poskušajo posamezniki oziroma skupine nasprotniku popolnoma onemogočiti, da bi dosegel želeni cilj. V konfliktnih odnosih se pogosto uporablja sila oziroma se z njeno uporabo grozi. Vzrokov za nastanek konfliktnih odnosov je nešteto, izhajajo iz posameznikov, družbenih skupin, družbe oziroma njene strukture. Nastanek konfliktov med igralci pa ne pomeni vedno nekaj negativnega. Blažje oblike konfliktov imajo lahko zelo pozitivno vlogo in pomenijo neko sprejemljivo obliko izražanja družbenih napetosti. Njihovo reševanje pa lahko pripomore k večji stabilnosti družbe (Novak Fajfar v Barle in dr. 1995: 100-101).

2.5 Dodatna opredelitev pojmov

V nadaljevanju bom dodatno na kratko opredelila še nekaj osnovnih značilnosti ključnih pojmov, ki so navedeni v osnovni hipotezi in podhipotezah oziroma jih v nadaljevanju uporabljam v diplomski nalogi in jih do te točke še nisem posebej opredelila.

2.5.1 Državno poseganje

Državnega poseganja ne moremo razumeti in pojasniti z zgolj eno, enotno definicijo. Gre namreč za razmeroma kompleksen in zapleten pojem (Winfield 1963: 236) in prav vsaka izmed opredelitev izpostavlja svoj vidik, dimenzije oziroma razsežnosti pojma, česar nikakor ne gre zanemariti.

V splošnem lahko na abstraktni ravni govorimo o vsebinskem in časovnem vidiku razumevanja državnega poseganja. Vsebinski vidik se nanaša na aktivnosti države v razmerju do civilne družbe, ali pa do druge države, časovni vidik pa obravnava razsežnosti poseganja države v civilno družbo v posameznih zgodovinskih obdobjih. V okviru vsebinske dimenzije obstaja več različnih vidikov in pogledov na razumevanje pojma državnega poseganja, zato lahko identificiramo tudi različne tipe in načine poseganja. Tako lahko ločimo:

- ***zunanje poseganje*** se nanaša na meddržavne odnose v smislu poseganja ene ali več držav v zadeve druge države, ne da bi se ta s tem strinjala;
- ***notranje poseganje*** ne presega nacionalnih okvirjev in se kaže prek odnosov poseganja med državo in civilno družbo na ozemlju določene države;
- ***politični pogled*** na poseganje se odraža v krepitvi ali upadanju vloge in moči posamezne države;
- ***ideološki pogled*** na poseganje nam razkriva, da do poseganja lahko pride zaradi prevladujočih ideoloških pogledov na vlogo države oziroma civilne družbe;
- ***javnopolitični pogled*** opredeljuje poseganje v smislu aktivnosti, ki jo v izbranem časovnem obdobju izvajajo državni igralci v razmerju do nedržavnih igralcev (Kustec Lipicer 2006: 19-21).

Glede na predstavljene vidike lahko govorimo o državnem poseganju v ožjem in širšem smislu. Ožji vidik poseganja se osredotoča na vse vrste oblik delovanja države, širši vidik pa se kaže predvsem v državnem spremljanju procesa oblikovanja in izvajanja javnih politik in v procese vpletenih javnopolitičnih igralcev, pa tudi v oblikovanju regulatornih agencij. Pri tem je treba poudariti, da državnega poseganja nikakor ne moremo in ne smemo razumeti

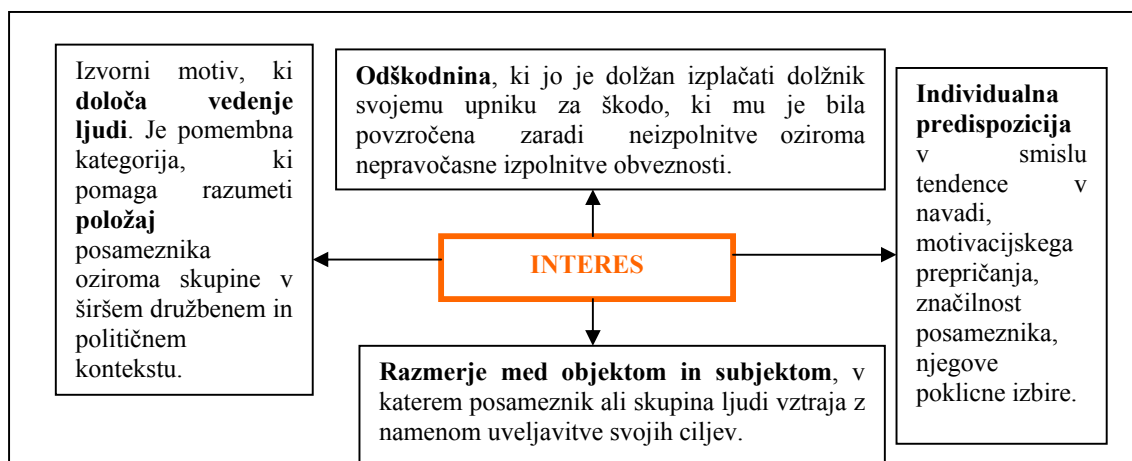
enostransko v smislu izključnega interesa države po poseganju, saj je državno poseganje lahko tudi v interesu nedežavnih igralcev (Kustec Lipicer 2006: 21-3).

V nadaljevanju diplomske naloge bom državno poseganje razumela v širšem smislu notranjega poseganja. Državno poseganje se preko aktivnosti in sprejetih ukrepov državnih igralcev v oblikovanje javne politike, ki se nanaša na širjenje golf igrišča na zavarovanem območju Kobilarne Lipica.

2.5.2 Interes

Pojem interesa se je skozi zgodovinski razvoj oblikoval v enega najpomembnejših pojmov, ki se uporablja ne le v politologiji, ampak tudi v številnih drugih znanstvenih disciplinah, kot so filozofija, pedagogika, psihologija, ekonomija, pravo, sociologija (Lukšič 2002: 509) in velja za najbolj sporno kategorijo v družboslovju, saj si jo različne znanstvene discipline razlagajo povsem različno (Bibič 1981: 160). Pri tem poudarjajo in izpostavljajo svoje vidike oziroma poglede na koncept interesa. Posledica tega je, da je interes kompleksen pojem, ki ga nikakor ne moremo opisati zgolj z eno samo značilnostjo oziroma definicijo (glej Sliko 2.5.2).

Slika 2.5.2: Pregled različnih opredelitev pojma interes

Viri: Hidi 2001: 7712; Lang 1964: 343-4; Lukšič 2002: 520; Miller 1964: 341.

V okviru politološkega raziskovanja je pojem interesa proučevan tako v racionalnem kot v kalkulativnem smislu in je razumljen kot izvorni motiv, ki določa vedenje oziroma obnašanje ljudi (Hidi 2001: 7709). Predstavlja pomembno kategorijo, ki nam pomaga razumeti položaj posameznika oziroma skupine v širšem družbenem in političnem kontekstu (Lukšič 2002: 520).

Iz predstavljenih opredelitev je jasno razvidno, da podobno kot pri pojmih javna politika javnopolitična omrežja in državno poseganje, resnično ne moremo govoriti o eni sami, enotni opredelitvi pojma interes. Ne glede na tovrstne opredelitve lahko pojem interes v osnovi razumemo kot zvezo med objektom in subjektom, kjer je subjekt do objekta v različno intenzivnem razmerju (Bibič 1981: 160).

V okviru proučevanja in predstavitve pojma interes ne smemo pozabiti na zelo pomembno komponento – klasifikacijo interesov. Ta je izjemno pomembna, saj nam pomaga doumeti, »kako globoko smo dojeli kategorijo interesov, v koliko in katerih slojih smo jo spoznali in kakšna je njena relevantnost v analizi družbenih in političnih pojavov« (Bibič 1981: 164). Merila za razvrščanje, klasifikacijo interesov so različna in številna. Interese v osnovi lahko delimo na primer na objektivne in subjektivne, parcialne, latentne, manifestne, aktivirane, aktualizirane, materialne, nematerialne, primarne, sekundarne, kratkoročne, dolgoročne, neposredno oziroma posredno izražene, konfliktno, komplementarne, nevtralne, dejanske in domnevne (Bibič 1981).

Izmed naštetih kategorij je treba za potrebe diplomske naloge posebej opozoriti na dve povsem nasprotni kategoriji interesov, in sicer:

- **skupne interese**⁸: glede na razmerje do drugih interesov v družbi o skupnem interesu govorimo takrat, ko se uresničitve vseh interesov medsebojno podpirajo.

- **nasprotne oziroma konfliktno interese**: do nasprotnih oziroma konfliktnih interesov pride takrat, ko se določen interes lahko uresniči izključno in le na ta način, da se drugi interesi ne uresničijo oziroma se uresničijo v manjši meri (Bibič 1981: 170). Nastanejo takrat, ko si igralci zastavljajo različne cilje, ki med seboj niso združljivi.

⁸ Pri opredeljevanju skupnega interesa menim, da ga v precejšnji meri lahko enačimo s komplementarnim.

2.5.2 Javnapolitične zagovorniške koalicije

Sabatier in Jenkins Smith sta v okviru proučevanja procesov oblikovanja javnih politik razvila med raziskovalci izjemno priljubljen pristop javnapolitičnih zagovorniških koalicij (Krašovec 2002: 13). Avtorja trdita, da se v vsakem procesu oblikovanja javne politike oblikujejo dve do štiri javnapolitične zagovorniške koalicije, ki tekmujejo za prevlado in skušajo pretvoriti svoje interese oziroma poglede v konkretno javno politiko. Za vsako koalicijo je značilno, da je sestavljena iz večjega števila državnih oziroma nedržavnih igralcev, ki prihajajo tako z državne kot z lokalne ravni. Igralci v posameznih koalicijah imajo razmeroma enotne poglede, prepričanja, cilje oziroma vrednote na oblikovanje konkretne javne politike. Zaradi stabilnosti osnovnih prepričanj med igralci je koalicija stabilna skozi daljše časovne obdobje (Jenkins Smith in Sabatier 1993: 5). Zagovorniške koalicije tako združujejo igralce državnih in tudi zasebnih interesov, ki se zavzemajo za določen niz normativnih in vzorčnih prepričanj oziroma stališč in pogo skupno ukrepajo. Ob morebitnih konfliktnih pogledih številnih koalicij ponavadi posreduje tretja skupina igralcev, katere glavni namen je, da najde smiseln oziroma razumen kompromis, ki bo zmanjšal konflikt pri oblikovanju konkretne javne politike med različnimi zagovorniškimi koalicijami (Sabatier 1993: 18-19).

3. METODOLOŠKI OKVIR

3.1 Cilji naloge

Temeljni cilji naloge, ki me bodo vodili skozi diplomsko delo in na podlagi katerih sem oblikovala tudi hipoteze, so:

- identificirati in prepoznati igralce in njihove morebitne medsebojne povezave v javnopolitičnem omrežju;
- ugotoviti, kakšna je bila dejanska narava odnosov med igralci v javnopolitičnem omrežju;
- ugotoviti, ali so bili igralci, ki so imeli drugačne interese in poglede od medsebojno povezanih državnih in nedržavnih interesov, iz omrežja res izključeni;
- predstaviti dejansko stanje na področju problematike, ki je nastala v zvezi z načrtovano širitvijo golf igrišča.

3.2 Hipoteza

Pri analizi problematike, ki se nanaša na načrtovanje prostorskega poseganja, tj. širitev golf igrišča na zaščitenem območju KL, bo moje vodilo naslednja osnovna hipoteza:

H₀: Državno poseganje v oblikovanje javne politike, ki se nanaša na načrtovanje prostorskega poseganja, tj. širitev golf igrišča na zavarovanem območju KL, je posledica tesne medsebojne povezanosti državnih in izbrane skupine nedržavnih igralcev, kar se je odražalo v sami strukturi odnosov med igralci v javnopolitičnem omrežju.

Da bi laže preverila osnovno hipotezo, sem oblikovala naslednji dve podhipotezi:

H₁: Javnopolitični igralci nimajo enakega skupnega interesa oziroma pogleda na načrtovanje prostorskih posegov na zavarovanem območju KL, kar se je kazalo v sklepanju zavezništev, ki so nastala na osnovi zagovarjanja določenih skupnih interesov in nastanek konfliktnih odnosov med zavezništvi ter posledično slabega sodelovanja med vsemi vpletenimi igralci.

H2: Meje javnopolitičnega omrežja, ki so se vzpostavile ob načrtovanju prostorskega poseganja na zavarovanem območju KL, so bile zaprte, kar se kaže v tem, da so bili igralci, ki so imeli drugačne interese od medsebojno povezanih državnih in nedržavnih igralcev, iz omrežja izključeni.

Natančnejšo opredelitev pojmov, ki so vsebovani v zgornji osnovni hipotezi in delovnih hipotezah, navajam v pojmovno-teoretičnih izhodiščih diplomske naloge.

3.3 Metode in tehnike

Za preverjanje zastavljenih hipotez sem v diplomski nalogi uporabila več različnih dopolnjujočih se raziskovalnih metod in tehnik, in sicer:

- **študijo primera** sem uporabila pri proučevanju konkretnega primera državnega poseganja pri širjenju golf igrišča na zavarovanem območju kulturnega spomenika KL, pri čemer sem se osredotočila na dogajanje v časovnem obdobju od januarja 2005 do novembra 2006;
- metodo **analize in interpretacije sekundarnih virov** sem uporabila pri opredelitvi temeljnih teoretičnih pojmov in konceptov in predstavitvi izbranega javnopolitičnega problema. Pri sekundarnih virih sem se v okviru predstavitve pojmovno-teoretičnih izhodišč diplomske naloge osredotočila zlasti na izbrano strokovno literaturo in znanstvene članke, ki obravnavajo področje javnih politik, javnopolitičnih omrežij in njegove strukture ter interesov ali se nanj nanašajo. Za lažje razumevanje izbranega javnopolitičnega problema sem uporabila tudi časopisne in internetne vire;
- metodo **analize in interpretacije primarnih virov** (predvsem zakonov, programov, sklepov, pogodb, odločb, dopisov) sem uporabila, da bi nazornejše prikazala oziroma opredelila javnopolitični problem in deloma dodatno pojasnila stališča nekaterih igralcev v empiričnem delu diplomske naloge;
- metodo **polstrukturiranih družboslovnih intervjujev** sem uporabila za pridobivanje vseh relevantnih informacij, s katerimi sem lažje analizirala izbrane odnose med igralci v javnopolitičnem omrežju oziroma preverila zastavljene hipoteze. Intervjuje sem opravila z relevantnimi sogovorniki, ki so sodelovali oziroma so bili kakorkoli drugače vpleteni pri

načrtovanem širjenju golf igrišča na območju KL in prihajajo tako iz državne kot nedržavne sfere. Nekaj dni pred dejansko izvedenim intervjujem sem vsakemu igralcu po elektronski pošti poslala okvirna vprašanja za intervju. Pri izboru prvih intervjuvancev sem si pomagala z analizo časopisnih člankov, v nadaljevanju pa sem si pomagala tudi z metodo »snežene kepe«, ko sem na podlagi že opravljenih intervjujev z igralci dobila nadaljnje »usmeritve« in sem lahko identificirala oziroma prepoznala še nekatere druge pomembne igralce v javnopolitičnem omrežju. Pri izbiri predstavnikov političnih strank, ki delujejo v DZ, sem skušala pridobiti tiste sogovornike, ki so člani Odbora za kulturo, šolstvo in šport⁹ oziroma se spoznajo na obravnavano tematiko. Tako so bili opravljeni družboslovni intervjuji z naslednjimi javnopolitičnimi igralci:

- doc. dr. Ano Kučan, predavateljico na Biotehniški fakulteti in članico Društva krajinskih arhitektov Slovenije (19. oktober 2006, ob 15.00, Biotehniška fakulteta);
- Gorazdom Kogojem, predsednikom Golf zveze Slovenije (24. oktober 2006, ob 12.00, Golf zveza Slovenije);
- Janezom Krambergerjem, poslancem Slovenske ljudske stranke (30. oktober 2006, ob 17.00, po telefonu 041/707-535);
- Dušanom Kumerjem, poslancem Socialnih demokratov (17. oktober 2006, ob 12.00, DZ);
- Brankom Mariničem, poslancem Slovenske demokratske stranke (24. oktober 2006, ob 12.00, DZ);
- predstavnikom Golf Kluba Lipica (23. oktober 2006, ob 9.00, prostori KL), ki želi ostati anonimen in sem ga za potrebe diplomske naloge v nadaljevanju imenovala z LV;
- neuradnim predstavnikom Ministrstva za kulturo RS (15. november 2006, ob 10.00, čajna hiša), izjemno dobrim poznavalcem dogajanja v KL, ki zaradi strahu pred izgubo službe zaradi sodelovanja v intervjuju, želi ostati anonimen in sem ga zato v nadaljevanju imenovala z AB. Pri tem moram opozoriti, da se odgovori na zastavljena vprašanja lahko razlikujejo od uradnih stališč ministrstva in da oseba s strani ministrstva ni bila uradno pooblaščen za dajanje izjav;

⁹ Gre za matični odbor v DZ, ki pokriva zadeve v zvezi s KL.

- Živojem Racetom, predstavnikom krajanov krajevne skupnosti Lokev (28. december 2006, ob 10.00, po telefonu 041/321-301);
- Alojzom Sokom, poslancem Nove Slovenije – krščansko ljudske stranke (24. oktober, ob 16.15, DZ);
- Majdo Širca, poslanko Liberalne demokracije Slovenije (11. oktober 2006, ob 12.00, DZ);
- Etbinom Tavčarjem, krajinskim arhitektom, bivšim pomočnikom strokovnega vodje za urejanje naravne in kulturne dediščine v KL, predsednikom Mednarodnega združenja za Lipico 23. oktober 2006, ob 12.30, Dutovlje).

Povratne odgovore oziroma pojasnila sem po elektronski pošti dobila tudi od:

- Tomaža Hrastarja, vodje službe za odnose z javnostmi in promocijo na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS (13. oktober 2006, ob 12.32)¹⁰;
- Marvy Lah, krajinska arhitektka, zaposlena na ZVKDS, območna enota Nova Gorica (6. marec 2007 ob 9.08)¹¹;
- izr. prof. dr. Borisa A. Novaka, predsednika Društva prijateljev Lipice (25. oktober 2006, ob 15.40)¹²;
- Srečka Prijatelja, poslanca Slovenske nacionalne stranke (26. oktober 2006 ob 19.33).

Opravila sem tudi štiri neformalne pogovore, in sicer z Barbaro Radovan, predstavnico Ministrstva za okolje in prostor (24. oktober 2006, ob 9.00, Urad za prostorski razvoj), Majo Simoneti iz Ljubljanskega urbanističnega zavoda d.d. (13. oktober 2006, ob 8.00, Ljubljanski urbanistični zavod d.d.), Polono Marcetič (9. marec 2007, ob 14.22, po telefonu

¹⁰ V pojasnilu je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS obrazložilo, da ni pristojno za turistične dejavnosti javnega zavoda izven kobilarne. Iz tega sklepam, da ministrstvo ni aktivno sodelovalo, in soodločalo v konkretni javni politiki na področju širjenja golf igrišča in ga zato nisem vključila v nadaljnjo analizo.

¹¹ Odgovorila le na strokovna vprašanja, ki se nanašajo na njeno delovno področje.

¹² Igralec zaradi pomanjkanja časa ni v celoti odgovoril na poslana vprašanja. Posređoval je gradiva, na podlagi katerih sem v empiričnem delu analizirala nekatera stališča in poglede Društva prijateljev Lipice.

478 4356) in Mojco Plestenjak (12. marec 2007 ob 12.22, po telefonu 478 4257) iz Direktorata za šport na Ministrstvu za šolstvo in šport RS¹³.

Zaradi nepripravljenosti, v nekaterih primerih pa tudi odkrito izraženega strahu pred dajanjem izjav nisem opravila intervjujev z naslednjimi igralci¹⁴:

- dr. Mihaelom Brejcem, poslancem evropskega parlamenta, direktorjem sveta KL in predsednikom Golf kluba Lipica;
- mag. Vasjem Klavoro, poslancem Demokratične stranke upokojencev;
- predstavnikoma KL Damjanom Grmkom, pomočnikom direktorja KL, oziroma Matjažem Pustom, direktorjem KL;
- različnimi predstavniki na Ministrstvu za Kulturo RS: dr. Jelko Pirković, državno sekretarko; mag. Dušanom Krambergerjem in Natašo Kolenc, kontakt je bil vzpostavljen tudi z Nino Orel, vodjo službe za odnose z javnostmi;
- Miroslavom Klunom, županom Občine Sežana.

Ker gre za pomembne javnopolitične igralce, sem nekatere poglede in stališča Občine Sežana, DESUS in KL v empiričnem delu analizirala na podlagi pridobljenih primarnih in sekundarnih virov.

¹³ Igralcev nisem vključila v analizo. Ministrstvo za okolje in Ljubljanski urbanistični zavod sta nastopala v omrežju izključno do konca leta 2004 (v času priprav državnega lokacijskega načrta), nato pa v njem nista več sodelovala. Ministrstvo za šolstvo in šport RS po zagotovitvi Polone Marcetič in Mojce Plestenjak iz Direktorata za šport ni sodelovalo pri širitvi golf igrišča na zavarovanem območju KL.

¹⁴ Podrobnejša pisna dokumentacija, informacije in zaznamki pri komuniciranju z naštetimi igralci in razlogi za nesodelovanje posameznih igralcev so shranjeni pri avtorici.

4. OPREDELITEV JAVNOPOLITIČNEGA PROBLEMA

Javнопolitični problem, ki se nanaša na načrtovano širjenje golf igrišča na zavarovanem območju KL, ni prav kratek in ima, kot bomo videli v nadaljevanju, razmeroma dolgo zgodovino. Za začetek bom, predvsem zaradi lažjega razumevanja obravnavane tematike, z opisom ključnih dogodkov predstavila nekoliko širši, zgodovinski pregled dogajanj in dogodkov, ki so bolj ali manj neposredno povezani z izvorom oziroma nastankom obravnavanega javnopolitičnega problema in s tem povezanih nesoglasij. V nadaljevanju poglavja se bom osredotočila na dogajanje v časovnem obdobju od 13. januarja 2005, ko je Vlada ustanovila delovno skupino za dolgoročno ureditev KL, do vključno 26. novembra 2006, ko je Ustavno sodišče RS začasno zadržalo izvajanje dela ZKL-A in Program 2006-2010, ki bo tudi predmet analize empiričnega dela diplomske naloge. V tem času je bilo namreč sprejetih veliko ukrepov, ki so omogočili širitev golf igrišča na zavarovanem območju KL. Menim, da bomo le tako resnično prepoznali in lažje razumeli obravnavano tematiko.

4.1 Izvor javnopolitičnega problema

Problematika v zvezi z golf igriščem v KL je sporna že vrsto let in sega v leto 1986, ko je bilo golf igrišče na tem območju zgrajeno, območje KL pa še ni bilo razglašeno za zavarovano območje kulturnega spomenika. Že takratni, prvotni načrt je predvideval igrišče z 18 igralnimi polji, vendar je bilo na koncu, predvsem zaradi odpora ljudi in finančnih težav, zgrajeno igrišče z zgolj devetimi igralnimi polji (KL 2006b). Kljub številnim poskusom, pobudam in opozorilom predvsem s strani ljubiteljev golfa, da igrišče ni primerno, da in skladno z normativi in da ne omogoča organizacije turnirjev na najvišji ravni, posluha za dokončanje golf igrišča ni bilo (Kogoj 2006, LV 2006).

Po letu 1996 pa so bile možnosti in pogoji za dograditev golf igrišča bistveno bolj oteženi, saj je leta 1996 Republika Slovenija (v nadaljevanju RS) z Zakonom o Kobilarni Lipica¹⁵ (v

¹⁵ KL je postala javni zavod, ki je sestavljen iz dveh organizacijskih enot – enote kobilarna in enote gostinstvo in turizem v državni lasti, za delovanje katerega so pristojni Ministrstvo za okolje in prostor RS, Ministrstvo za

nadaljevanju ZKL) celotno območje KL¹⁶ vključno z golf igriščem zavarovala in ga razglasila za kulturni spomenik (1. člen ZKL). ZKL je bil izredno restriktiven do posegov v prostor in je namenjal veliko pozornosti ohranjanju kulturnega spomenika kot celote. Kakršnakoli gradbena dela in tudi drugi posegi so bili izredno težko izvedljivi, saj so bili postopki za pridobitev dovoljenja izjemno rigidni, razmeroma dolgotrajni in zapleteni. Kot prvo je moral biti prav vsak poseg opredeljen v Programu in nato še v državnem lokacijskem načrtu. Poleg tega je bilo treba pridobiti še vrsto drugih pogojev in različnih soglasij (glej Tabelo 4.1).

Takšni restriktivni ukrepi so bili usmerjeni izključno v zaščito in ohranjanje kulturnega spomenika kot celote. V dokumentih iz tega časa ni mogoče najti konkretnih idej in načrtov o širjenju golf igrišča. Celo nasprotno, stališče pristojnih državnih ustanov do širitve golf igrišča je bilo enotno odklonilno. V Strokovnih podlagah za izdelavo programa varstva in razvoja Lipice (2000: 7), ki jih je izdelal za Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (v nadaljevanju ZVKDS), enota Nova Gorica, je bilo stališče podobno, saj je bilo jasno in nedvoumno opredeljeno, da morajo biti v krajini odstranjene vse dejavnosti, ki niso povezane s konjerejo.

Tudi Program 2002-2005 je bil razmeroma nenaklonjen širjenju in obnovi golf igrišča. V njem je bilo sicer opredeljeno, da je golf program perspektiven, da posluje uspešno, vendar je treba pred morebitnim načrtovanjem obnove oziroma širjenjem proučiti odklonilna mnenja in naročiti strokovno študijo, ki bo podlaga za dokončno odločitev glede širjenja oziroma odstranitve golf igrišča v KL (Program 2002–2005: 38). Izpostavljeno je bilo tudi, da golf igrišče v KL obsega dobro tretjino najkvalitetnejših pašnih površin (Program 2002–2005: 15-38).

kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS, Ministrstvo za kulturo RS, Ministrstvo za obrambo RS, Ministrstvo za finance RS in Občina Sežana (Sklep s spremembah Sklepa o organizaciji in delu Javnega zavoda Kobilarna Lipica).

¹⁶ Obsega kultivirano kraško krajino, čredo lipicancev in stavbno in umetnostno dediščino (1. člen ZKL).

Preglednica 4.1.1: Faze postopka, katerih izpolnitev je, skladno z zakonodajo iz leta 1996, potrebna za posege na zavarovanem območju KL

<p>Vlada mora sprejeti Program¹⁷ in vsak poseg mora biti opredeljen in v skladu s tem programom. Strokovne podlage za izdelavo Programa poda ZVKDS.</p> <p style="text-align: right;">→</p>	<p>Vlada mora sprejeti državni lokacijski načrt¹⁸ in vsak poseg mora biti opredeljen in v skladu s tem načrtom. Pripravljačec je Ministrstvo za okolje in prostor, pobudnik pa minister, v čigar delovno področje spada predlagana prostorska ureditev. Pripravi se več variantnih rešitev, ki so presojene z različnih vidikov (funkcionalnega, varstvenega, ekonomskega, z vidika sprejemljivosti v lokalnem okolju). Potrebna je javna razgrnitev in obravnava, pridobijo se mnenja lokalne skupnosti oz. zainteresirane javnosti. Formalno sodeluje vsa zainteresirana javnost.</p> <p style="text-align: right;">→</p>	<p>Dovoljenje za posege v prostor izda minister za okolje in prostor. Pred tem je treba pridobiti tudi soglasje MK in Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS ter mnenje Občine Sežana.</p> <p style="text-align: right;">→</p>	<p>Pred posegom je treba pridobiti kulturnovarstvene¹⁹ pogoje in soglasje in naravovarstvene²⁰ pogoje in soglasje.</p> <p style="text-align: right;">→</p>
---	---	---	---

Viri: Zakon o Kobilarni Lipica. Uradni list RS, št. 29/2006, z dne 31.5.1996. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=199629&dhid=32947> (1. september 2006). Zakon o urejanju prostora. Uradni list RS, št. 110/2002, z dne 27. novembra 2002. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=2002110&dhid=56597> (8. oktober 2006). Zakon o varstvu kulturne dediščine. Uradni list RS, št. 7/1999, z dne 5.2.1999. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=19997&dhid=14000> (3. oktober 2006). Zakon o ohranjanju narave. Uradni list RS, št. 96/2004, z dne 30.8.2004. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200496&stevilka=4233> (3. oktober 2006).

¹⁷ Gre za temeljni akt, ki določa, kako, na kakšen način bosta potekala varovanje in nadaljnji razvoj kulturnega spomenika. Vlada je Program za obdobje 2002-2005 sprejela 30. januarja 2003 (Program priprave državnega lokacijskega načrta za zavarovano območje Kobilarne Lipica) (1. člen ZKL).

¹⁸ Z njim se načrtuje prostorska ureditev državnega pomena ter določijo lokacijski pogoji za pripravo projektov za pridobitev gradbenih dovoljenj in prostorski ukrepi (prvi odstavek 42. člena Zakona o urejanju prostora).

¹⁹ Zakon o varstvu kulturne dediščine v 45. členu opredeljuje, da se s kulturnovarstvenimi pogoji »določajo zahteve, ki jih mora izpolnjevati projektna dokumentacija, ki je s predpisi o graditvi objektov predpisana za gradnjo novih in rekonstrukcijo obstoječih objektov, oziroma dokumentacija, ki je potrebna za izvedbo drugih posegov v prostor«. 46. člen tega zakona nadalje tudi določa, da je vsaka oseba, ki so ji bili izdani kulturnovarstveni pogoji, dolžna pred izdajo gradbenega dovoljenja pridobiti tudi kulturnovarstveno soglasje.

²⁰ Zakon o ohranjanju narave v 105. členu določa, da je naravovarstvene pogoje in naravovarstvena soglasja treba pridobiti za gradnjo objekta na območju, ki ima na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave poseben status. Podlaga za izdajo gradbenega dovoljenja pa je pozitivno mnenje Zavoda RS za varstvo narave (104. člen Zakona o ohranjanju narave).

Kljub tako enotnim pogledom državnih igralcev glede obnove oziroma širjenja golf igrišča v KL je prišlo v letu 2004, z zamenjavo oblasti, do bistveno drugačnih razmišljanj. Na določene spremembe je sicer zelo posredno nakazovala že koalicijska pogodba²¹, v kateri je opredeljeno, da bo koalicija z ustreznim varstvom, obnovo, turistično oživitvijo zagotovila, da se položaj²² v KL dokončno uredi (Koalicijska pogodba o sodelovanju v Vladi za mandat 2004–2008 2004: 75). S tem pa je ponovno postalo aktualnejše tudi vprašanje (ne)širitve oziroma odstranitve golf igrišča v zavarovanega območja KL.

4.2 Ključni ukrepi oziroma aktivnosti povezani s širitvijo golf igrišča v obdobju od januarja 2005 do novembra 2006

Vlada se je v koalicijski pogodbi opredeljenega celovitega reševanja KL lotila zelo zgodaj in že v začetku januarja 2005 ustanovila delovno skupino za dolgoročno ureditev KL pod vodstvom dr. Mihe Brejca²³. Delovna skupina je marca 2005 dokončala svoje delo in za Vlado oblikovala predlog številnih kratkoročnih in dolgoročnih ukrepov za ureditev položaja v KL. Med drugim je predlagala, da KL v najkrajšem možnem času naroči študijo možnih lokacij za dograditev golf igrišča na skupno 18 igralnih polj (Delovna skupina za dolgoročno ureditev KL 2005). Vlada je 31. marca 2005 sprejela predlog delovne skupine in s sklepom KL naložila, naj naroči takšno študijo²⁴ (Vlada 2005). V skladu s tem je KL naročila izdelavo dveh idejnih študij. Po prvi študiji naj bi bilo šest igralnih polj na zavarovanem območju in tri igralna polja zunaj zavarovanega območja, po drugi pa naj bi bilo vseh devet igralnih polj na zavarovanem območju. KL je kasneje preklicala naročilo prve študije in tako je na koncu pravzaprav ostala le ena in edina varianta širitve igrišča na zavarovanem območju (ZVKDS 2006a).

²¹ Koalicijsko pogodbo o sodelovanju v Vladi so podpisale: Slovenska demokratska stranka, Nova Slovenija – krščanska ljudska stranka, Slovenska ljudska stranka in Demokratična stranka upokojenecv.

²² KL se že več let spopada s številnimi problemi, ki se pojavljajo na področju organiziranosti in kadrov, dejavnosti na področju konjereje, gostinstva in turizma. Poleg tega je finančno stanje KL izredno slabo, saj ta kljub izdatni državni podpori že od leta 2003 posluje z velikansko izgubo (Program 2006–2010). Slednja je konec leta 2006 znašala skoraj 578.000 evrov (KL 2006a).

²³ Aprila 2005 je bil izvoljen za predsednika Golf kluba Lipica, maja 2005 ga je Vlada imenovala za predsednika Sveta KL (Internet 1).

²⁴ S sprejetjem takšnega sklepa se je ustavil postopek večletnega in zapletenega sprejemanja državnega lokacijskega načrta, ki je v osnovi predvideval dolgoročno izločitev golf igrišča z zavarovanega območja KL (ZVKDS 2006a).

13. aprila 2006 je Vlada na pobudo Ministrstva za kulturo (v nadaljevanju MK) sprejela nov Program za obdobje 2006–2010 (MK 2006), ki je z vidika širitve golf igrišča, zelo pomemben. Eden izmed temeljnih ciljev programa je tudi:

Razvoj Lipice v evropsko in svetovno znano turistično središče visoke kakovosti, kjer bo turistična ponudba temeljila na lipicancih, jahalnih in drugih kompatibilnih športih oziroma rekreaciji (tenis, golf, kolesarjenje, plavanje) in dopolnilni ponudbi (wellness, igralnica, izleti) (Program 2006–2010 2006).

Program v sedmi točki opredeljuje varstvene režime in pogoje za pripravo prostorskega izvedbenega dokumenta, v okviru katerega zelo jasno določa tudi, da je treba na podlagi sklepa Vlade sedanje golf igrišče dograditi na skupno 18 igralnih polj. Izredno natančno opredeljuje, kako, na kakšen način mora biti golf igrišče obnovljeno in celo določa pogoje za njegovo širitev. V prvi fazi sta predvideni obnova sedanjega igrišča in prestavitev vadišča, v drugi fazi pa še gradnja dodatnih devetih igralnih polj. Vrednost celotne investicije je približno milijon evrov, financirana naj bi bila ob pomoči evropskih skladov, donatorjev in Ministrstva za šolstvo in šport in končana že v letu 2007 (Program 2006–2010 2006). Po teh načrtih bi golf igrišče obsegalo približno 56 hektarov zavarovanega območja kulturnega spomenika (Šnoc 2006: 28-30).

V Programu predvidena širitev golf igrišča na zavarovanem območju KL je s strokovnega in zakonskega vidika sporna in tudi nelogična, saj je v istem programu ugotovljeno, da je eden izmed glavnih problemov KL pomanjkanje hlevskih zmogljivosti, pašnih in travniških površin ter tekališč za konje (Program 2006-2010). Že v prejšnjem Programu je bilo prav tako zapisano, da sedanje golf igrišče zaseda najkvalitetnejše pašne površine (Program 2002-2005: 15). Sporno je, da MK pri pripravi programa ni ravnalo skladno z Zakonom o varstvu kulturne dediščine in je kar samo, brez kakršnegakoli sodelovanja ZVKDS, določilo pogoje za pripravo prostorskih poseganj in načrte za posege na zavarovanem območju KL²⁵. Na nepravilnosti je opozoril tudi Inšpektorat RS za kulturo in medije in MK pozval, naj Program 2006-2010 uskladi z ZKL (Inšpektorat RS za kulturo in medije 2006). MK kljub jasnim opozorilom inšpektorata nikoli ni odpravilo nepravilnosti iz programa. Celo več, kot glavni

²⁵ Zakon o varstvu kulturne dediščine jasno in nedvoumno določa, da varstveni režim za kulturne spomenike določa ZVKDS (12. člen), in tudi, da mora pripravljavec pri sprejemanju aktov s področja urejanja prostorov obvezno upoštevati strokovne zasnove za varstvo dediščine, ki jih pripravlja ZVKDS (20., 40., 42. in 43. člen Zakona o varstvu kulturne dediščine).

pripravljaivec oziroma koordinator je pristopilo k pripravi novega zakona o KL, ki naj bi KL omogočal lažje črpanje evropskih sredstev in pripomogel k hitrejšemu in uspešnejšemu razvoju kobilarne ter k dokončni, celoviti ureditvi KL (Vlada 2006).

Vlada je že v juniju 2006 oblikovala dokončen predlog ZKL-A in ga nato poslala v obravnavo DZ, ki je predlog zakona 14. julija 2006 po nujnem postopku z 41 glasovi za in 12 proti tudi sprejel in potrdil (DZ 2006). Kot je razvidno iz Tabele 4.2.1, so za sprejetje ZKL-A glasovale prav vse koalicijske stranke, to pa je tudi logično in v skladu s podpisano koalicijsko pogodbo.

Preglednica 4.2.1: Pregled strankarskega glasovanja o ZKL-A

STRANKA	ZA	PROTI
Slovenska demokratska stranka	28	0
Nova Slovenija	4	0
Slovenska ljudska stranka	4	0
Demokratska stranka upokojencev	3	0
Slovenska nacionalna stranka	1	0
poslanka madžarske narodnostne skupnosti	1	0
Liberalna demokracija Slovenije	0	9
Socialni demokrati	0	3

Vir: Državni zbor RS (2006): Glasovanje o ZKL-A v celoti. Ljubljana: Državni zbor RS.

ZKL-A v nobenem svojem členu neposredno ne omenja širitve golf igrišča, vendar pa sta njegovo sprejetje in potrditev z vidika širitve golf igrišča kljub temu bistvenega pomena. Novi zakon v primerjavi s prej veljavnim namreč izjemno poenostavlja postopke izdajanja gradbenih dovoljenj za posege na zavarovanem območju KL in jih z uvedbo t. i. načrta upravljanja tudi zelo poenostavlja (glej Tabelo 4.2.3). Poleg tega odločanje o prostorskem načrtovanju omejuje na razmeroma ozek krog ljudi, koncentriran v Vladi in KL, ki lahko razmeroma svobodno odločajo o vseh prostorskih posegih na izjemno občutljivem zavarovanem območju. ZKL-A celo določa, da velja do sprejetja načrta upravljanja kot podlaga za izdajanje dovoljenj za posege v prostor kar Program 2006-2010, v katerem pa sta, kot smo že ugotovili, obnova in širitev golf igrišča zelo jasno opredeljena.

Preglednica 4.2.3: Faze postopka, katerih izpolnitev je, skladno z zakonodajo iz leta 2006, potrebna za posege na zavarovanem območju KL

<p>Vlada sprejme na predlog KL načrt upravljanja, po potrebi lahko tudi delni načrt upravljanja, ki je podlaga za izdajanje dovoljenj za posege v prostor. Sestavni del načrta upravljanja je tudi načrt prostorskih ureditev, na osnovi katerega se določijo pogoji in merila za posege v prostor. Načrt prostorskih ureditev ima enako veljavo kot državni lokacijski načrt, čeprav postopki priprave in sprejemanja niso enaki kot pri sprejemanju državnega lokacijskega načrta (ne pripravi se več variantnih rešitev, ni javne razgrnitve, celotna zainteresirana javnost ne more sodelovati v postopku).</p> <p style="text-align: center;">→</p>	<p>Dovoljenje za posege v prostor izda minister za okolje in prostor.</p> <p style="text-align: center;">→</p>	<p>Pred posegom v prostor je treba pridobiti kulturnovarstvene pogoje in soglasje in naravovarstvene pogoje in soglasje.</p> <p style="text-align: center;">→</p>
---	---	--

Viri: Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o Kobilarni Lipica. Uradni list RS, št. 79/2006, z dne 27.7.2006. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=200679&dhid=84000> (25. avgust 2006). Zakon o urejanju prostora. Uradni list RS, št. 110/2002, z dne 18.12.2002. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=2002110&dhid=56597> (8. oktober 2006). Zakon o varstvu kulturne dediščine. Uradni list RS, št. 7/1999. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=19997&dhid=14000> (03.oktober 2006). Zakon o ohranjanju narave. Uradni list RS, št. 96/2004, z dne 30.8.2004. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200496&stevilka=4233> (3.oktober 2006).

Ne glede na številna nasprotovanja in opozorila igralcev o sporni širitvi golf igrišča na zavarovanem območju kulturnega spomenika je KL 12. septembra 2006 ZVKDS zaprosila za izdajo kulturnovarstvenih pogojev, ki jih je treba pridobiti za širitev golf igrišča (KL 2006c). Novogoriška enota ZVKDS se je opredelila, da je dograditev sedanjega golf igrišča možna le zunaj zavarovanega območja (ZVKDS 2006b). Svoje mnenje je nato še poslala v presojo Strokovnemu svetu ZVKDS, ki je bil enakega stališča oz. mnenja kot novogoriška enota zavoda. Kljub temu pa se je direktor dr. Robert Preskar odločil drugače in 14. oktobra 2006 izdal kulturnovarstvene pogoje, na podlagi katerih je širitev golf igrišča možna tudi na zavarovanem območju KL (Pihlar 2006). 26. oktobra 2006 pa je v celotno dogajanje poseglo še Ustavno sodišče RS, ki je do končne odločitve začasno zadržalo izvajanje dela ZKL-A, ki ureja pripravo in sprejemanje načrta upravljanja, in odredilo, da Program 2006-2010 ne sme biti podlaga za izdajanje dovoljenj za posege v prostor (Ustavno sodišče 2006), in tako preprečilo skorajšnji začetek gradnje igrišča.

5. ANALIZA STRUKTURE JAVNOPOLITIČNEGA OMREŽJA IN RAZISKOVALNI REZULTATI

Pred podrobnejšo analizo strukture odnosov med igralci v javnopolitičnem omrežju, ki se je oblikovalo pri načrtovanju širitve golf igrišča na zavarovanem območju KL, je treba nujno ločiti vse v analizo vključene javnopolitične igralce na državne in nedržavne. Delitev sem opravila na podlagi klasifikacije, ki sem jo obrazložila že v teoretičnem delu diplomske naloge. Za nazornejši prikaz klasifikacije sem uporabila tabelo (glej Tabelo 5.1). MK spada k državnim igralcem, saj je del Vlade kot kolektivnega telesa izvršilne veje oblasti, javna zavoda ZVKDS in KL ter Občino Sežana kot predstavnico lokalne oblasti prav tako uvrščamo k državnim igralcem. Politične stranke: Liberalna demokracija Slovenije (v nadaljevanju LDS), Nova Slovenija – krščanska ljudska stranka (v nadaljevanju NSi), Socialni demokrati (v nadaljevanju SD), Slovenska demokratska stranka (v nadaljevanju SDS), Slovenska ljudska stranka (v nadaljevanju SLS), Slovenska nacionalna stranka (v nadaljevanju SNS) in Demokratična stranka upokojencev Slovenije (v nadaljevanju DESUS) so parlamentarne stranke in sodijo med državne igralce. Med nedržavne igralce pa uvrščamo društva: Društvo krajinskih arhitektov Slovenije (v nadaljevanju DKAS), Mednarodno združenje za Lipico (v nadaljevanju MZL), GZS, Golf klub Lipica (v nadaljevanju GKL), Društvo prijateljev Lipice in krajanje krajevne skupnosti Lokev (v nadaljevanju Krajanje KS Lokev)²⁶.

Preglednica 5.1: Klasifikacija v analizo vključenih javnopolitičnih igralcev glede na tip igralcev

DRŽAVNI IGRALCI	NEDRŽAVNI IGRALCI
MK LDS, NSi, SD, SDS, SLS, SNS, DESUS KL ZVKDS Občina Sežana	DKAS GZS GKL krajanje KS Lokev MZL Društvo prijateljev Lipice

²⁶ S predstavniki Občine Sežana, DESUS in KL, zaradi nepripravljenosti na sodelovanje nisem opravila intervjujev. Ker gre za pomembne javnopolitične igralce, sem jih kljub temu vključila v analizo. Nekatera njihova mnenja in stališča sem analizirala na podlagi pridobljenih primarnih in sekundarnih virov. Ker je predstavnica ZVKDS odgovorila le na strokovna vprašanja, ki se nanašajo na njeno področje delovanja, sem nekatera mnenja in stališča ZVKSD prav tako analizirala na podlagi pridobljenih primarnih in sekundarnih virov.

5.1 Analiza narave odnosov med igralci v javnopolitičnem omrežju

Naravo odnosov med igralci v javnopolitičnem omrežju sem analizirala na podlagi prve podhipoteze, ki domneva, da javnopolitični igralci nimajo enakega, skupnega interesa oziroma pogleda v zvezi z načrtovanjem prostorskih posegov na zavarovanem območju KL, kar se je kazalo v sklepanju zavezništev in nastanku konfliktnih odnosov med zavezništvu ter posledično slabega sodelovanja med vsemi vpletenimi igralci. Podhipotezo sem preverjala z vprašanjem o interesih posameznega igralca v zvezi s širitvijo golf igrišča v KL in razlogih za zagovarjanje takšnih interesov. Prav tako so bila za preverjanje podhipoteze relevantna vprašanja glede ocene (ne)sodelovanja z igralci v javnopolitičnem omrežju, sklepanja zavezništev in števila sestankov, ki so potekali o širitvi golf igrišča na območju KL.

Na podlagi podanih odgovorov (za podrobnejše odgovore posameznega igralca glej Tabelo 5.1.1) lahko ugotovimo, da vsi v analizo vključeni javnopolitični igralci resnično nimajo skupnih interesov oziroma pogledov v zvezi z načrtovanim širjenjem golf igrišča na zavarovanem območju KL. Razlike oziroma različni interesi se pojavljajo tudi v pogledih v posamezne sfere igralcev. Prav tako so igralci precej različno opredeljevali razloge, na podlagi katerih so zagovarjali svoje poglede na načrtovano širitev golf igrišča. Pri tem bi rada poudarila, da je pri opredeljevanju interesov precej nejasnosti oziroma možnosti interpretacij oziroma definicij samega pojma. Prav to se je po mojem mnenju v precejšnji meri odrazilo v proučevanem primeru, saj so igralci argumente za zagovarjanje določenih interesov interpretirali razmeroma neenotno oziroma različno.

Kljub različnim interesom igralcev pa med igralci v javnopolitičnem omrežju vendarle lahko govorimo o skupnih interesih. Ti so se oblikovali na podlagi zagovarjanja ideje širitve golf igrišča oziroma nasprotovanja temu. Tako lahko govorimo o skupnih interesih med DKAS, MZL, Društvom prijateljev Lipice, delom ZVKDS, SD in LDS, ki so zlasti iz naravovarstvenih, kulturnovarstvenih in zakonskih razlogov ostro nasprotovali širitvi golf igrišča na zavarovanem območju KL. Po drugi strani lahko na podlagi analize mnenj, podanih s strani GZS, GLK, MK, KL, krajanov KS Lokev, Občine Sežana, dela ZVKDS,

SLS, SDS, NSi, SNS in DESUS, govorimo o oblikovanju skupnih interesov v prid širitve golf igrišča predvsem iz ekonomskih in deloma socialnih razlogov.

Preglednica 5.1.1: Interesi posameznih javnopolitičnih igralcev

INTERES	RAZLOG	IGRALEC
ZA ŠIRITEV GOLF IGRISČA	– javni športni objekt – nepopolnost igrišča – edino igrišče v Sloveniji, ki je lahko odprto vse leto	GZS
	– pestrejša turistična ponudba	SLS
	– izboljšanje celovite ponudbe	SDS
	– več turistov – edino igrišče v Sloveniji, ki je lahko odprto vse leto – nepopolnost igrišča	GKL
	– dolgoročna ureditev delovanja KL – reševanje finančnih težav – pestrejša turistična ponudba – več turistov – več delovnih mest	MK
	– več turistov – pestrejša turistična ponudba – reševanje finančnih težav	KL
	– reševanje finančnih težav – že dovolj površin za konje – več delovnih mest	krajani KS Lokev
	– reševanje finančnih težav – nova, pestrejša ponudba	NSI
	/	DESUS
	/	SNS
	/	Občina Sežana
	– ZKL-A je specialni zakon nad splošnimi zakonskimi določili	direktor ZVKDS
	PROTI ŠIRITVI GOLF IGRISČA	– kulturni spomenik državnega pomena – izjemna kulturna krajina posestva KL – krčenje prostora za lipicance – onemogočanje vzpostavitve spomeniško zaščitene celote – nekompatibilnost golfa s konjerejo
– ohranitev kulturnega spomenika		SD
– spomenik enkratnega pomena v naravni in kulturni dediščini		LDS
– kulturni spomenik državnega pomena		MZL
– naravovarstveni razlogi (velika poraba vode in pesticidov) – krčenje prostora za lipicance – bližina golf igrišča v Italiji		Društvo prijateljev Lipice
– degradacija kulturne krajine		ZVKDS, enota Nova Gorica in strokovni svet

Viri: intervjuji, povratne informacije (glej prilogo B-O), analiza primarnih in sekundarnih virov.

Pri tem je potrebno opozoriti, da se stranka SNS zavzema za širitev golf igrišča zunaj zavarovanega območja (Prijatelj 2006). Iz odgovorov SLS in NSi pa lahko ugotovimo, da je prišlo pri koalicijskem usklajevanju na začetku do določenih razhajanj, pomislekov in drugačnih pogledov teh dveh političnih strank na širitev golf igrišča, vendar je kasneje med koalicijskimi strankami prišlo do uskladitve in oblikovanja skupnih interesov v prid širitve

golf igrišča (Kramberger 2006, Sok 2006). ZVKDS ni oblikovala enotnega stališča do širitve golf igrišča. Novogoriška enota in strokovni svet ZVKDS sta nasprotovala širitvi²⁷, direktor zavoda dr. Robert Peskar pa se je z izdajo kulturnovarstvenih pogojev na koncu vendarle izrekel za širitev na zavarovanem območju²⁸ (Internet 3). Pri oblikovanju interesov oziroma pogledov je izredno zanimivo mnenje krajanov KS Lokev, ki so spremenili mnenje glede širitve golf igrišča. Medtem ko so sprva širitvi ostro nasprotovali, so kasneje, po podrobnejši predstavitvi načrta, večinsko podprli idejo širitve. Številni krajanji so v znamenje podpore širitvi golf igrišča v KL celo podpisali peticijo *Pomagajmo Lipici*²⁹! (Race 2006).

Glede javnopolitičnih zagovorniških koalicij, ki se lahko vzpostavijo na podlagi zagovarjanja skupnih interesov v procesu oblikovanja javne politike, lahko glede na odgovore intervjuvancev sklepamo (glej prvi stolpec v Tabeli 5.1.2), da pri večini v analizo vključenih igralcev (razen MZL in DKAS) do tovrstnih povezav in načina sodelovanja v javnopolitičnem omrežju vsaj na prvi pogled ni prišlo, kar je po mojem mnenju predvsem odraz napačnih predstav o javnopolitičnih zagovorniških koalicijah in njihovega enačenja s formalnimi, političnimi koalicijami. Zanimivo pri tem je, da so tudi vse koalicijske politične stranke (SDS, NSi, SLS in DESUS) izjavile, da do oblikovanja javnopolitičnih zagovorniških koalicij v primeru širjenja golf igrišča na zavarovanem območju KL ni prišlo.

Čprav je večina intervjuvancev na zastavljeno vprašanje odgovorila negativno, pa menim, da na podlagi Sabatierjeve in Jenkins Smithove definicije javnopolitične zagovorniške koalicije, podane v teoretičnem delu diplomske naloge, z vidika oblikovanja stališč, prepričanj oziroma interesov, vendarle lahko govorimo o obstoju javnopolitičnih

²⁷ ZVKDS, enota Nova Gorica, je v svojem pisnem stališču opozoril na spornost in nesprejemljivost golf igrišča na območju KL, ker s spreminjanjem reliefa in drugimi posegi v prostor (namakanje, uporaba herbicidov, pesticidov, manjšanje gostote dreves) povzroča degradacijo kulturne krajine in spreminja podobo kulturnega spomenika (ZVKDS 2006d).

²⁸ Zanimivo je, da je v obrazložitvi izdaje kulturnovarstvenih pogojev zapisano, da je širitev golf igrišča možna, vendar s strokovnega stališča nezaželena. Izpostavljeno je, da ZVKDS širitve, razen v primeru neustavnosti ZKL-A, ne more preprečiti, ker da gre pri ZKL-A za specialni zakon, ki je nad splošnimi zakonskimi določili (ZVKDS 2006c).

²⁹ V peticiji, naslovljeni na predsednika Vlade Janeza Janšo in poslance DZ, je skoraj 1500 državljanov podprlo ukrepe in aktivnosti vodstva KL, sveta KL in Vlade za dolgoročno ureditev razmer v KL. Vlado so pozvali, da takoj izvede vse tiste aktivnosti, ki bi Lipici omogočile samostojno preživljanje. Med podpisniki najdemo tako zaposlene v KL kot prebivalce z ožjega in širšega območja Lipice (Pomagajmo Lipici 2006).

zagovorniških koalicij oziroma zavezništev (glej drugi stolpec v Tabeli 5.1.2). Tako lahko v navezavi s predhodnimi ugotovitvami glede oblikovanja interesov posameznih javnopolitičnih igralcev GZS, GKL, krajane KS Lokev, Občino Sežana, KL, politične stranke DESUS, SLS, SDS, NSi, SNS in manjši del ZVKDS na podlagi zagovarjanja skupnega interesa, in sicer zavzemanja za širitev golf igrišča (ne glede na dejstvo, da se za skupni interes zavzemajo na podlagi različnih razlogov) opredelimo kot eno zagovorniško koalicijo, DKAS, MZL, Društvo prijateljev Lipice, večji del ZVKDS ter politične stranke SD in LDS pa z nasprotovanjem širitvi golf igrišča sestavljajo drugo zagovorniško koalicijo. Na tem mestu je potrebno izpostaviti, da v primeru igralcev SDS, NSi, SLS in DESUS ne moremo govoriti zgolj o neformalnem, nezavezujočem zavezništvu, ki je nastalo na podlagi zagovarjanja skupnega interesa v prid širitvi golf igrišča. Ne smemo namreč pozabiti, da so navedeni igralci že v letu 2004 podpisali Koalicijsko pogodbo o sodelovanju v Vladi, v kateri je jasno opredeljeno, da bo koalicija uredila položaj KL in to območje tudi turistično oživila (Koalicijska pogodba o sodelovanju v Vladi za mandat za mandat 2004-2008 2004: 75). Iz tega razloga pri igralcih SDS, NSi, SLS in DESUS ne moremo govoriti le o neformalnem, temveč tudi o formalnem, političnem zavezništvu, ki se je nenazadnje kazalo tudi pri glasovanju o ZKL-A, ko so prav vse koalicijske stranke glasovale za sprejetje zakona.

Sabatier (1993: 18-19) ob nasprotnih interesih med koalicijami predvideva oblikovanje še tretje koalicije oziroma skupine igralcev, katere glavni cilj je oblikovanje kompromisa in zmanjšanje konflikta med vsemi igralci v javnopolitičnem omrežju. Po mojem mnenju lahko vsaj v začetni fazi vlogo tretjega igralca v javnopolitičnem omrežju prevzame MK, ki je bilo glavni koordinator oziroma resorno ministrstvo, ki je sodelovalo pri pripravi Programa 2006-2010 in ZKL-A. To ministrstvo bi bilo moralo biti pri oblikovanju in nastajanju omenjenih dveh aktov formalno odprto do predlogov vseh igralcev v omrežju oziroma bi bilo moralo najti kompromis med dvema nasprotnima javnopolitičnima koalicijama, a je bilo na podlagi ocene doc. dr. Ane Kučan, članice DKAS, prav MK tisti ključni igralec, ki je pravzaprav na koncu z novim zakonom in programom ustvaril pogoje za dograditev golf igrišča na zavarovanem območju KL (Kučan 2006). AB ocenjuje, da naj bi bilo MK v začetni fazi, pred pripravo sprememb, zavzelo nevtralno stališče do (ne)širitvijske golf igrišča,

po analizi dejanskega stanja in posvetovanju s strokovnjaki pa je na koncu prevladal interes za širitev igrišča (AB 2006).

Preglednica 5.1.2: Sklepanje javnopolitičnih koalicij oziroma zavezništev med igralci

IGRALEC	OBLIKOVANJE ZAVEZNIŠTEV (odgovori intervjuvanih igralcev)*	OBLIKOVANJE ZAVEZNIŠTEV**
GZS	ne	da, <i>neformalne</i> povezave igralcev na podlagi <i>zagovarjanja</i> širitve golf igrišča
GKL	ne	
KL	/	
MK	ne	
Občina Sežana	/	
direktor ZVKDS	/	
krajani KS Lokev	ne	
SNS	ne	da, <i>neformalne</i> in <i>formalne</i> (koalicijska pogodba) povezave igralcev na podlagi <i>zagovarjanja</i> širitve golf igrišča
DESUS	/	
NSi	/	
SDS	ne	
SLS	ne	da, <i>neformalne</i> povezave igralcev na podlagi <i>nasprotovanja</i> širitvi golf igrišča
DKAS	težko sklepati, podpora Društva arhitektov Ljubljane, Zbornice za arhitekturo in prostor, številni posamezniki in skupine	
SD	ne	
LDS	ne	
MZL	da, številna civilna združenja Istre	
Društvo prijateljev Lipice	/	
ZVKDS, enota Nova Gorica	ne	

Viri: intervjuji in povratne informacije (glej prilogo B-O), analiza primarnih in sekundarnih virov.

Opombe:

* V stolpcu so prikazani odgovori igralcev, ki so jasno odgovorili na zastavljeno vprašanje.

** Gre predvsem za posredne, formalne povezave igralcev, sklenjene s sporazumom ali pogodbo (npr. koalicijska pogodba) kot tudi neformalne, nezavezujoče povezave skupin igralcev v javnopolitičnem omrežju, ki so se vzpostavile na osnovi zagovarjanja skupnih interesov, pogledov, prepričanj v procesu oblikovanja javnih politik in se kazale v medsebojni podpori, tesnem sodelovanju za uveljavitev interesov v konkretni javni politiki.

Glede narave odnosov med igralci v javnopolitičnem omrežju lahko na podlagi zbranih podatkov (glej Preglednica 5.1.3) ugotovim, da pri aktivnostih, ki so bile usmerjene v širitev golf igrišča na zavarovanem območju KL, v omrežju ni prišlo do usklajenega in usmerjenega delovanja vseh igralcev za doseg skupnih ciljev. V konkretno analiziranem javnopolitičnem omrežju lahko zaznam dva elementa, ki določata naravo odnosov, in sicer odnose sodelovanja in pa konfliktne odnose. V nekaterih primerih lahko govorim celo o nesodelovanju. O usmerjenem in usklajenem sodelovanju za doseg skupnih ciljev je prišlo le med igralci v obeh nastalih javnopolitičnih zagovorniških koalicijah. V zagovorniški

koaliciji, ki se je zavzemala za širitev golf igrišča, lahko celo opazimo določeno mero tesnega sodelovanja med določenimi državnimi in nedržavnimi igralci. Tesno sodelovanje teh igralcev se je v praksi odražalo predvsem skozi medsebojno, vzajemno podporo in prizadevanjem za doseg skupnega cilja, tj. širitev golf igrišča. Tako so državni igralci po eni strani s sprejetimi ukrepi in aktivnostmi prisluhnili dolgoletnim opozorilom in pobudam GZS in GKL po dograditvi golf igrišča, po drugi strani pa so tudi ljubitelji golfa podprli državne igralce, da z ukrepi omogočijo in ustvarijo pogoje za dograditev golf igrišča. GZS je maja 2006 na svoji skupščini celo javno podprla prizadevanja Vlade, da dosledno uresniči Program in v njem opredeljeno dograditev golf igrišča (GZS 2006). Zato prav nič ne preseneča izjava Gorazda Kogoja, predsednika GZS, ki pravi: »Z državo smo resnično sodelovali zelo dobro. Podpirali so naše ideje in prizadevanja. Tudi mi smo podpirali vladne aktivnosti, ki so bile usmerjene v širitev obstoječega golf igrišča. Šlo je pravzaprav za vzajemno sodelovanje. Predstavniki države so se udeleževali naših sestankov,« (Kogoj 2006). Tudi LV ocenjuje, da je šlo pri načrtovanju prostorskih posegov v zvezi s širitvijo golf igrišča za odlično sodelovanje s KL in njenim predsednikom dr. Mihaelom Brejcem. Ocenjuje celo, da tako dobrega sodelovanja, kot poteka v času sedanjega vodstva, še ni bilo (LV 2006). O tesnem sodelovanju z državnimi igralci, naklonjenimi golfu, priča tudi razmeroma veliko srečanj, ki so se jih predstavniki GZS in GKL udeležili na temo širitve golf igrišča na območju KL, pri čemer ne gre pozabiti, da so prav pogosti stiki eden izmed osnovnih pogojev vzpostavitve trajnih odnosov in še boljšega in tesnejšega sodelovanja igralcev (Axelrod 1984: 129). Največje število srečanj oziroma sestankov na temo načrtovanja prostorskih poseganj oziroma širitve golf igrišča na območju KL je imelo MK, to pa je tudi logično, saj je bilo MK glavni koordinator in pripravljavec Programa in ZKL-A. Sestanki s KL so potekali enkrat na mesec, v času aktivnih priprav so bili stiki med njima celo dnevni, medtem ko so se z nedržavnimi igralci predstavniki MK srečali manjkrat. Zato je povsem razumljiva ocena oziroma priznanje, da so zelo dobro sodelovali predvsem z državnimi igralci (AB 2006). Pri tem moram poudariti, da pri pripravi Programa 2006–2010, kljub dejstvu, da je igralec po Zakonu o varstvu kulturne dediščine³⁰ dolžan izdelovati strokovne podlage za posege v prostor, ni prišlo do nikakršnega sodelovanja z

³⁰ Pripravljalec mora pri sprejemanju aktov s področja urejanja prostora upoštevati strokovne zasnove za varstvo dediščine, ki jih pripravlja ZVKDS (40. in 42. člen Zakona o varstvu kulturne dediščine).

ZVKDS. ZVKDS, v primerjavi s prvotnim zakonom iz leta 1996³¹, tudi ni sodeloval pri pripravah spremembe ZKL. Predstavniki ZVKDS iz Nove Gorice so se v celotnem proučevanem obdobju udeležili le enega samega sestanka na temo širitve golf igrišča³² (Lah 2006). Ker praktično ni bilo stikov oziroma sodelovanja pri pripravi obeh strateških aktov, je povsem razumljivo, da je kasneje med ZVKDS in MK prišlo do popolnoma nasprotnih si stališč do širitve golfa. V zavezniške koalicije, ki je širitvi golfa nasprotovala, do tako dobrega, pogostega, tesnega in odkritega sodelovanja med državnimi in nedržavnimi igralci ni prišlo, stiki oziroma srečanja so potekali, a jih je bilo manj. Vendarle pa »državno-nedržavnega« sodelovanja med igralci ne moremo povsem izključiti in spregledati. Tako lahko tudi v tem zavezništvu zaznamo sodelovanje in stike v smislu podpore interesov, ki se kaže med parlamentarnima političnima strankama SD in LDS in nedržavnimi igralci, ki so nasprotovali širitvi golf igrišča.

Med obema v omrežju vzpostavljenima zavezništvoma pa je bilo sodelovanje izredno nekonstruktivno in slabo, medsebojnih stikov je bilo malo, v nekaterih primerih do njih sploh ni prišlo. Do slabega sodelovanja z zagovorniki širitve golfa je kritična predvsem koalicija igralcev, ki nasprotuje širitvi golf igrišča. Tako doc. dr. Ana Kučan, članica DAKS, ocenjuje, da sodelovanje z ministrstvi sploh ni bilo mogoče, saj so odgovore oziroma pojasnila dobili le preko medijev (Kučan 2006). Podobnega mnenja je tudi Etbin Tavčar, predsednik MZL, ki je poudaril, da so imeli z zagovorniki širitve golf igrišča slab odnos. Sodelovanje med njimi ocenjuje kot škandalozno in destruktivno (Tavčar 2006). Tudi izr. prof. dr. Boris A. Novak, predsednik Društva prijateljev Lipice, meni, da je bilo sodelovanje z državnimi igralci bolj slabo (Boris A. Novak 2006). V nasprotju pa je koalicija nekaterih igralcev na strani zagovornikov širitve (predstavniki GZS, GKL, krajanov KS Lokev) poudarila, da ni bilo posebnega sodelovanja z nasprotniki širitve golfa (Kogoj 2006, LV 2006, Race 2006). Ob tem je tudi MK izpostavilo, da je dobro sodelovalo predvsem z državnimi igralci (AB 2006). Naravo odnosov med zavezništvoma tako lahko opredelimo celo kot konfliktno, saj so se javnopolitični igralci v obeh zavezništvih zavzemali za popolnoma

³¹ V ZKL so bile upoštevane vse pripombe, ki jih je podal ZVKDS, območna enota Nova Gorica, 3. člen zakona je bil celo v celoti posvečen kulturni krajini (Lah 2006).

³² Sestanek je potekal v začetku marca 2006 (torej še preden je bil sprejet Program 2006–2010 in ZKL-A) na MK, po tem obdobju predstavniki ZVKDS niso bili več vabljeni na sestanke na temo širitve golf igrišča na zavarovanem območju KL (Lah 2006).

različne in s tem tudi nerazdružljive cilje oziroma poglede na oblikovanje javne politike, ki se nanaša na vprašanje (ne)širitve golf igrišča na zavarovanem območju KL. Medtem ko se je ena javnopolitična zagovorniška koalicija zavzemala za širjenje golf igrišča, je druga skupina igralcev temu ostro nasprotovala.

Preglednica 5.1.3: Ocena (ne)sodelovanja med igralci in približno število srečanj, ki so se ga udeležili na temo načrtovanja širitve golf igrišča

IGRALEC	OCENA (NE)SODELOVANJA	SESTANKI
GZS	zelo dobro, vzajemno med GZS in državo	10–15
SLS	samo v zakonodajnem postopku, ni bilo sodelovanja pri pripravah ZKL-A	4
SDS	samo v zakonodajnem postopku	4
GKL	odlično s KL, posebno z dr. Brejcem, sodelovanja z nedržavnimi igralci ni bilo	17
MK	dobro, predvsem z državnimi igralci	z državnimi igralci: mesečni sestanki, v času aktivnih priprav dnevni kontakti; z nedržavnimi igralci: sestanki manjkrat
krajani KS Lokev	dobro z državnimi igralci, z drugimi ni bilo sodelovanja	8
NSi	samo v zakonodajnem postopku	3–4
SNS	zakonodajni postopek, tvorno sodelovanje	precej
DKAS	podpora, identifikacija s strokovnimi stališči krajskih arhitektov, ni bilo sodelovanja z ministrstvi	sodelovanje v razpravah v medijih
SD	v zakonodajnem postopku, dobro sodelovanje s skupino, ki širitvi ni bila naklonjena, z zagovorniki širitve golfa slabo	10–15
LDS	s strokovnimi združenji, ki so nasprotovala širitvi golf igrišča, z drugimi le v okviru zakonodajnega postopka	9
MZL	konstruktivno z igralci, ki so zagovarjali podobne interese, slab odnos z igralci, ki so zagovarjali širitev golfa	7–8
Društvo prijateljev Lipice	dobro sodelovanje z nedržavnimi, slabo z državnimi igralci	/
ZVKDS	ni bilo sodelovanja pri pripravi Programa 2006-2010 in ZKL-A	1

Viri: intervjuji in povratne informacije (glej prilogo B-O), analiza primarnih in sekundarnih virov.

Večina v analizo vključenih parlamentarnih političnih strank se pri vprašanju (ne)širjenja golf igrišča v KL ni širše angažirala pri uveljavljanju svojih interesov oziroma pogledov. Sodelovanje je potekalo le prek zakonodajnega postopka v DZ pri sprejemanju ZKL-A, širših aktivnosti, ki bi potekale tudi izven parlamenta, pri večini ni zaznati. To vsekakor nakazuje, da večina parlamentarnih političnih strank tematike oziroma vprašanja (ne) širitve golf igrišča v KL ni zaznala kot zelo pomembne oziroma visoko prioritete. Izjemo sta le

opozicijski SD in LDS, ki sta aktivneje sodelovali tudi izven parlamenta, na kar nakazuje tudi nekoliko večje število stikov, srečanj oziroma sestankov. Ob tem je treba povedati, da je izvenparlamentarno sodelovanje ponovno potekalo le s tistimi državnimi in nedržavnimi igralci, ki so zasledovali podobne interese oziroma cilje, kot sta jih zagovarjali stranki sami (Kumer 2006, Širca 2006).

Glede na predstavljene raziskovalne rezultate in ugotovitve lahko svojo prvo podhipotezo skoraj v celoti potrdim. Ugotovila sem, da vsi javnopolitični igralci resnično nimajo enakega skupnega interesa oziroma pogleda v zvezi z načrtovanjem prostorskih posegov na zavarovanem območju KL. Skupni interesi v proučevanem javnopolitičnem omrežju so se na podlagi ideje zagovarjanja oziroma nasprotovanja širitvi golf igrišča oblikovali med dvema skupinama javnopolitičnih igralcev oziroma dvema nasprotnima javnopolitičnima zagovorniškima koalicijama. Ena zagovorniška koalicija (GZS, GKL, MK, krajani KS Lokev, Občina Sežana, DESUS, NSi, SDS, SLS, SNS, KL, del ZVKDS) je zagovarjala širitev golf igrišča, druga (DKAS, SD, LDS, MZL, Društvo prijateljev Lipice, del ZVKDS) je temu nasprotovala. V omrežju ni mogoče zaznati slabega sodelovanja med vsemi igralci. Sodelovanje v zavezništvu (med zagovorniki podobnih ali istih interesov oziroma ciljev) je bilo dobro, dokaj kontinuirano, med zavezništvu pa slabo oziroma konfliktno, saj zagovorniški koaliciji nista zasledovali istih oziroma podobnih ciljev in interesov, ampak nasprotne in medsebojno nerazdružljive. V zagovorniški koaliciji, ki je bila širitvi golfa naklonjena, je celo mogoče zaznati znamenja prepletenosti in vzajemnega sodelovanja med nekaterimi državnimi in nedržavnimi igralci. V zagovorniški koaliciji, ki je širitvi golfa nasprotovala, je prav tako prišlo do sodelovanja oziroma stikov državnih in nedržavnih igralcev, vendar pa o tako pogostem, tesnem in vzajemnem sodelovanju med njimi ne moremo govoriti.

5.2 Analiza mej javnopolitičnega omrežja

Analizo meje oziroma stopnje odprtosti/zaprтости javnopolitičnega omrežja sem raziskovala na podlagi druge podhipoteze, ki predpostavlja, da so bile meje javnopolitičnega omrežja, ki so se vzpostavile ob načrtovanju prostorskega poseganja na zavarovanem območju KL,

zaprte, kar se je kazalo v tem, da so bili igralci, ki so imeli drugačne interese od medsebojno povezanih državnih in nedržavnih igralcev, iz omrežja izključeni. Podhipotezo sem preverjala z vprašanji o sodelovanju oz. poskusih vplivanja posameznega igralca v javnopolitičnem omrežju, z iskanjem pobudnika in ključnega igralca pri širitvi golf igrišča na zavarovanem območju KL, z vprašanjem o odprtosti igralcev v omrežju za predloge, mnenja in pobude in deloma z vprašanjem o posvetovanju in deloma številu sestankov, ki so potekali na temo širitve golf igrišča na območju KL.

Pri vprašanju sodelovanja igralcev pri načrtovanju prostorskih posegov za širitev golf igrišča na območju KL lahko ugotovimo, da je večina državnih in nedržavnih igralcev bolj ali manj aktivno sodelovala oziroma vsaj skušala vplivati na dogajanje v javnopolitičnem procesu načrtovanja prostorskih poseganj na območju KL. Sodelovanje je potekalo zelo različno. MK je sodelovalo kot glavni koordinator in pripravljalec Programa 2006-2010 in ZKL-A, predstavniki GZS in GKL so več let opozarjali na neustreznost sedanjega golf igrišča, pri čemer je GZS javno podprla vladna prizadevanja, da uresniči Program 2006-2010 in v programu predvideno širitev golfa. KL je skladno s sklepom vlade naročila študijo možnih lokacij za širitev golf igrišča. Vse parlamentarne politične stranke so v procesu sodelovale v skladu s poslovnikom DZ. Aktivnosti so bile tako usmerjene zlasti na poslanske pobude, vprašanja, opozorila in na vlaganje amandmajev k predlogu zakona. Na koncu so seveda tudi glasovale o ZKL-A. Krajan KS Lokev so sodelovali v razpravah o prostorski ureditvi območja KL, na občih zborih so razpravljali o razvojnih načrtih. V obliki peticije Pomagajmo Lipici so tudi podprli vladne načrte v zvezi s širitvijo golf igrišča na zavarovanem območju KL. Na Občini Sežana so presojali sprejemljivosti širitve golf igrišča v lokalnem okolju. Aktivnosti DKAS, MZL in Društva prijateljev Lipice so bile usmerjene predvsem na sodelovanje v razpravah oziroma soočenjih v medijih, intervjujih, pošiljanju pisem odgovornim, sporočilih za javnost, opozarjanju javnosti, oblikovanju alternativnih predlogov in stališč, pri čemer je Društvo prijateljev Lipice sodelovalo tudi na strokovnih okroglih mizah v organizaciji KL in v razpravah s strokovnjaki na ministrstvih in v državnih uradih, s strokovnjaki iz akademskih krogov in civilne družbe. ZVKDS, kot že rečeno, neposredno ni sodeloval pri pripravah Programa 2006-2010 in ZKL-A, je pa v fazi izdajanja kulturnovarstvenih pogojev za dograditev golfa vsekakor odigral zelo pomembno vlogo.

Analiza načinov sodelovanja javnopolitičnih igralcev kaže, da je bilo igralcev, ki so bili aktivni in so želeli sooblikovati javno politiko načrtovanja širitve golf igrišča na območju KL in soodločati o njej, veliko. Ne moremo trditi, da je bila katerakoli skupina izključena iz sodelovanja. Pravzaprav so v javnopolitičnem omrežju lahko sodelovali vsi igralci, ne glede na to, ali so se zavzemali za širitev golf igrišča ali ne. Zato z vidika vstopa igralcev, ki so sodelovali v omrežju, nikakor ne moremo govoriti o zaprtem javnopolitičnem omrežju. Celo nasprotno, meje so bile zelo prepustne, kar dodatno dokazujejo tudi nekateri drugi kazalci, ki so značilni za odprto javnopolitično omrežje: v omrežju je sodelovalo veliko državnih in nedržavnih igralcev, vstop v omrežje je bil lahek, saj so imeli prav vsi zainteresirani igralci možnost vstopiti v omrežje, kontinuiteta članstva je bila nestabilna (igralci so v omrežje vstopali neenotno, v različnih obdobjih), stopnja konsenza med njimi je bila nizka, saj so se skupine igralcev, ki so sodelovale, zavzemale za popolnoma nasprotne in tudi različne interese. Kot smo že predhodno ugotovili, je interakcija med igralci potekala izredno različno. Na splošno gledano pa ne moremo govoriti o stalnih stikih med vsemi igralci v omrežju. Kazala se je predvsem ekstenzivna, prevladujoča moč ene koalicije.

V skladu z rezultati zgornje analize sodelovanja igralcev v javnopolitičnem omrežju bi teoretično lahko pričakovali, da so bili interesi igralcev, ki so sodelovali pri oblikovanju javne politike v zvezi z načrtovanim širjenjem, vsaj do neke mere upoštevani. Gre namreč za to, da so igralci, ki sodelujejo v javnopolitičnem omrežju, privilegirani v primerjavi s tistimi, ki so iz njega izključeni. Zato je uveljavitev interesov, pogledov in želja v konkretni javni politiki odvisna predvsem od zmožnosti in sposobnosti igralcev, da se vključijo v javnopolitično omrežje (Daugbjerg, 1998). Vendar kasneje nastali konfliktni interesi med neformalnima zavezniškima koalicijama igralcev in tudi nadaljnja analiza odprtosti igralcev za sprejemanje pripomb, predlogov, pobud, opozoril in ocena igralcev o predhodnem posvetovanju nikakor ne potrjujejo teze o privilegiranosti igralcev, ki sodelujejo v javnopolitičnem omrežju.

Glede odprtosti za sprejemanje pripomb, predlogov, pobud, opozoril igralcev v omrežju, (glej Tabelo 5.2.1) v splošnem namreč prevladuje ocena, da igralci niso bili ravno odprti za to. GZS, SDS, GKL in MK sicer ocenjujejo, da so bili ostali igralci dojemljivi za njihove

predloge, pobude in opozorila, NSi, SNS, DKAS, SD, LDS, MZL, Društvo prijateljev Lipice in ZVKDS pa se s takšnim stališčem ne strinjajo. Igralca SLS in krajani KS Lokev v javnopolitičnem procesu s predlogi, mnenji, opozorili aktivneje sploh nista sodelovala.

Preglednica 5.2.1: Ocena igralcev glede odprtosti za sprejemanje pripomb, predlogov, pobud, opozoril v javnopolitičnem omrežju*

IGRALEC	ODPRTOST ZA PREDLOGE, POBUDE
GZS	da
SLS	niso dajali predlogov, pobud, opozoril, mnenj
SDS	da
GKL	da
MK	da
krajani KS Lokev	niso dajali predlogov, pobud, opozoril mnenj
NSi	ne
SNS	ne
DKAS	ne
SD	ne
LDS	ne
MZL	različno
Društvo prijateljev Lipice	večinoma ne
ZVKDS	ne

Viri: intervjuji in povratne informacije (glej prilogo B-O) in analiza primarnih virov.

Opomba:

* V tabeli so prikazani odgovori igralcev, ki so jasno odgovorili na zastavljeno vprašanje.

Zanimivo je, da so prav vsi igralci, ki so nasprotovali širitvi golf igrišča (DKAS, SD, LDS, DKAS, Društvo prijateljev Lipice, ZVKDS), izjavili, da igralci niso bili ravno odprti do njihovih predlogov, pobud, opozoril. »Najvišjim državnim predstavnikom, državnemu zboru ter pristojnim organom sem poslal kopico pisem, nanje pa z redkimi izjemami nisem prejel nobenega odgovora,« je kritičen izr. prof. dr. Boris A. Novak, predsednik Društva prijateljev Lipice. Takšno oceno podaja, čeprav, se je Društvo prijateljev Lipice razmerama zgodaj (ko še nista bila pripravljena osnutka Programa 2006-2010 in ZKL-A) angažiralo v boju proti širitvi golf igrišča, sodelovalo je na strokovnih okroglih mizah in v pogovorih z državnimi igralci (Boris A. Novak 2006). Etbin Tavčar, predsednik MZL, meni, da predlogov in pobud niso sprejemali le igralci, ki so bili na vladni strani in so se strinjali s širitvijo golf igrišča, drugi pa so bili odprti do njih (Tavčar 2006). Tudi Marvy Lah iz ZVKDS, območna enota Nova Gorica, je izjavila, da igralci niso bili odprti do predlogov in pobud, ki jih je oblikoval ZVKDS. Iz njenih odgovorov lahko razberemo, da je v fazi izdajanja kulturnovarstvenih

pogojev s strani MK prišlo celo do določenih pritiskov in skušanja vplivanja na strokovne odločitve ZVKDS. Dodaja, da se do sedaj ni dogajalo, da bi MK ali kdorkoli vplival na njihove strokovne odločitve in da v primeru širjenja golf igrišča v KL preseneča aktivna vloga MK (Lah 2006).

Medtem ko t. i. golfu nenaklonjena koalicija igralcev deli enotno stališče do odprtosti sprejemanja predlogov in opozoril, tega ne moremo trditi za koalicijo igralcev, ki je golfu naklonjena, saj sta predstavnika NSi in SNS izjavila, da igralci niso upoštevali oziroma sprejeli njihovih amandmajev k predlogu ZKL-A (Priatelj 2006, Race 2006). Neupoštevanje vseh predlogov neposredno priznava celo Branko Marinič, poslanec SDS, ki pravi: »Na splošno lahko rečem, da so bili med sprejemanjem zakona upoštevani vsi tisti predlogi, ki so bili kompatibilni s predlogom ZKL-A. Nikakor pa se nismo mogli strinjati, da bi se ponovno znašli v situaciji, iz katere je pravzaprav izšla sprememba zakona, saj se vendar mora nekaj spremeniti.« (Marinič 2006).

Tudi rezultati analize vprašanja glede ocene poprejšnjega posvetovanja v zvezi z načrtovanim širjenjem golf igrišča na območju KL (glej Tabelo 5.2.2) kažejo podobno, saj se z veliko večino igralcev (ne glede na to, iz katere koalicije prihajajo) pri vprašanju (ne)širjenja golf igrišča na območju KL ni prej posvetovalo. Do predhodnega posvetovanja je seveda prišlo, a je to potekalo v razmeroma ozkem, zaprtem krogu izbranih igralcev SDS, GKL, krajani KS Lokev, KL in Občino Sežana, ki so v javnopolitičnem procesu zagovarjali enotni pogled na javne politike in se zavzemali za širitev golf igrišča na zavarovanem območju KL. Zanimivo je, da je AB, neuradni predstavnik MK izjavil, da so se o vprašanju širjenja golf igrišča predhodno posvetovali tudi s predstavniki strokovnih organizacij in vse zainteresirane civilne družbe (AB 2006) Ob tej trditvi pa se seveda zastavlja vprašanje s katerimi od teh igralcev so se na MK, dejansko posvetovali, če je večina teh izjavila, da MK nikakor ni bil odprt do njihovih predlogov in se ni predhodno posvetoval z njimi.

Preglednica 5.2.2: Ocena glede predhodnega posvetovanja v zvezi z načrtovanim širjenjem golf igrišča s posameznim igralcem*

IGRALEC	PREDHODNO POSVETOVANJE S POSAMEZNM IGRALCEM
GZS	ne
SLS	ne
SDS	da
GKL	da
MK	KL, Občina Sežana, predstavniki številnih strokovnih organizacij in zainteresirane civilne družbe.
krajani KS Lokev	da
NSi	ne
SNS	ne
DKAS	ne
SD	ne
LDS	ne
MZL	ne
ZVKDS	ne

Viri: intervjuji in povratne informacije (glej prilogo B-O), analiza primarnih virov.

Opomba:

* V tabeli so prikazani odgovori igralcev, ki so jasno odgovorili na zastavljeno vprašanje.

Na podlagi podrobnejše analize rezultatov glede vprašanja odprtosti za predloge in mnenja ter predhodnega posvetovanja z igralci lahko ugotovimo, da interesi in mnenja prevladujočega števila igralcev, ki so sodelovali v javnopolitičnem omrežju in se niso strinjali z državnimi igralci na oblasti, nikakor niso bili upoštevani. Vse to se je kazalo v nesprejemanju njihovih predlogov, mnenj, stališč in neposvetovanju političnih odločevalcev s temi igralci. Pri tem je zanimivo, da so prav vsi igralci iz javnopolitične zagovorniške koalicije, ki je nasprotovala ideji širitve golf igrišča, na obe vprašanji odgovorili negativno. Ti podatki kažejo, da je bilo omrežje z vidika upoštevanja predlogov igralcev in posvetovanja precej zaprto, in to tudi do manjše skupine igralcev, ki so bili sicer naklonjeni do širitvi golfa (na primer SNS, NSi). Gledano z vidika upoštevanja je v omrežju v resnici sodelovalo le manjše število izbranih državnih in nedržavnih igralcev, ki so se v javnopolitičnem procesu zavzemali za širitev golf igrišča, in sicer GKL, GZS, SDS, MK. Hkrati bi lahko na podlagi identifikacije pobudnika oziroma ključnega igralca pri širitvi golf igrišča (glej Tabelo 5.2.3) v to skupino lahko vključili še KL oziroma Svet KL³³, ki se je

³³ Gre za enega izmed organov v KL. Svet KL ima devet članov, ki prihajajo z MK, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS, Ministrstva za okolje in prostor RS, Ministrstva za gospodarstvo RS, Ministrstva

nenazadnje tudi strinjal z osnutkom Programa 2006-2010 in ZKL-A ter zagovarjal širitev golf igrišča.

Preglednica 5.2.3: Identifikacija pobudnika in ključnega igralca širitve golf igrišča*

IGRALEC	POBUDNIK ŠIRITVE	KLJUČNI IGRALEC
GZS	/	Brejc, Tavčar
SLS	Brejc	SDS
SDS	načrtovalci, ki so opravili analize	DZ
GKL	GKL, Svet KL	GKL
MK	skupina za dolgoročno ureditev KL	MK, KL in Svet KL
krajani KS Lokev	ljubitelji golfa	Vlada
NSi	/	DZ
SNS	ozek krog vlade	/
DKAS	KL, Brejc	MKGP, MK
SD	Brejc, GZS	Brejc, GZS
LDS	Svet KL	Vlada
MZL	Brejc	Brejc
Društvo prijateljev Lipice	Brejc	vladajoča struktura

Viri: intervjuji in povratne informacije (glej prilogo B-O), analiza primarnih virov.

Opomba:

* V tabeli so prikazani odgovori igralcev, ki so jasno odgovorili na zastavljeno vprašanje.

Z vidika upoštevanja igralcev, ki so sodelovali v javnopolitičnem omrežju, torej lahko govorimo o zaprtih mejah omrežja, na kar nakazujejo tudi nekatere druge značilnosti omrežja. Kot smo že ugotovili je v omrežju v proučevanem obdobju sodelovalo razmeroma malo igralcev (trije državni in dva nedržavna), vstop v omrežje pa je bil omejen le na igralce, ki so zagovarjali skupne, pretežno ekonomske (pestrejša turistična ponudba, več turistov, reševanje finančnih težav) interese in imeli enotne poglede ter vizijo na oblikovanje javnih politik. Posledično je bila stopnja konsenza na oblikovanje javnih politik izredno visoka. Med igralci ni prihajalo do konfliktov, ampak do usklajenega sodelovanja. Interakcija med MK in KL je potekala mesečno, kasneje tudi dnevno, pri GKL in GZS ne moremo govoriti o stalni komunikaciji, je pa bilo več sestankov na to temo (GKL 2006; GZS 2006). Pri tem je treba opozoriti, da sta v omrežju v sodelovala le tista nedržavna igralca, ki sta že vrsto let opozarjala na ureditev problematike in sta bila že na začetku vključena v javnopolitično omrežje, s čimer sta imela celoten pregled nad dogajanjem v zvezi s širitvijo golf igrišča. Vse to dodatno dokazuje, da je zgodnji oziroma pravočasni

za obrambo RS, Ministrstva za finance RS, KL in Občine Sežana (Sklep o spremembah Sklepa o organizaciji in delu Javnega zavoda Kobilarna Lipica).

vstop igralcev v javnopolitično omrežje resnično izjemno pomemben. Zaradi visoke stopnje povezanosti in enotnih pogledov GZS, GKL, SDS in KL na prostorska poseganja na zavarovanem območju KL, ostali igralci, ki so formalno sodelovali v javnopolitičnem omrežju, dejansko niso imeli prav veliko možnosti, da bi s svojimi idejami in interesi vplivali na oblikovanje javne politike, ki se nanaša na načrtovanje prostorskega poseganja na zavarovanem območju KL. Vplivanje na javnopolitični proces je bilo še težje oziroma bolje rečeno nemogoče, če se je igralec zavzemal za radikalno nasprotne interese in je nasprotoval širjenju golf igrišča.

Glede na predstavljene raziskovalne rezultate in ugotovitve lahko svojo drugo podhipotezo z zadržki potrdim. Ugotovila sem, da so bile meje omrežja z vidika sodelovanja igralcev odprte, saj so bili prav vsi v analizo vključeni javnopolitični igralci na prvi pogled formalno vključeni v javnopolitično omrežje. Podrobnejša analiza pa je pokazala, da so bile meje z vidika upoštevanja igralcev zaprte, kar se kaže v tem, da politični odločevalci niso sprejemali predlogov in mnenj igralcev, ki so nasprotovali širitvi golf igrišča, prav tako se z njimi pred sprejetimi končnimi odločitvami niso posvetovali. Zanimivo pri tem je, da ni bil upoštevan prav noben igralec iz koalicije, ki je širitvi golfa nasprotovala, in tudi manjši del golfa naklonjenih igralcev ne. Tako je v omrežju v resnici sodelovala in bila upoštevana le majhna in omejena skupina državnih in nedržavnih igralcev, ki se je v javnopolitičnem procesu zavzemala za širitev golf igrišča, in sicer GKL, GZS, SDS, MK in KL oziroma bolje rečeno Svet KL. Na podlagi tega lahko ugotovimo, da za igralce v primeru (ne)širitve golf igrišča na zavarovanem območju KL ni bistven le vidik sodelovanja v omrežju, kot pravi Daugbjerg (1998), temveč je za končno oblikovanje javnih politik izjemno pomemben tudi vidik upoštevanja interesov, pogledov in želja s strani političnih odločevalcev aktualne oblasti.

6. ZAKLJUČEK

V diplomski nalogi sem obravnavala izredno občutljivo tematiko novih prostorskih posegov na zavarovanih območjih. Konkretnije sem se osredotočila na študijo primera državnega poseganja pri širjenju golf igrišča na zavarovanem območju kulturnega spomenika KL v časovnem obdobju od januarja 2005 do novembra 2006. V okviru tega me je zanimalo predvsem zakaj država pravzaprav posega v javno politiko in si prizadeva za širjenje golf igrišča prav na zavarovanem območju kulturnega spomenika KL. Pri iskanju odgovora sem uporabila koncept javnopolitičnih omrežij, ki je eden izmed najobetavnejših pristopov v sodobni politologiji in se uporablja pri razlagi medsebojnih razmerij med igralci v procesu oblikovanja in izvajanja javnih politik (Fink Hafner 1998b: 816).

Na podlagi raziskovanja strukture javnopolitičnega omrežja in preverjanja podhipotez, ki sta se nanašali na naravo odnosov med igralci v javnopolitičnem omrežju in na meje omrežja, lahko z zadržkom potrdim osnovo hipotezo, da je *državno poseganje v oblikovanje javne politike, ki se nanaša na načrtovanje prostorskega poseganja, tj. širitev golf igrišča na zavarovanem območju KL, posledica tesne medsebojne povezanosti državnih in izbrane skupine nedežavnih igralcev.*

Empirične raziskave strukture odnosov med igralci v javnopolitičnem omrežju na primeru širjenja golf igrišča na območju kulturnega spomenika (glej Sliko 6.1) kažejo, da med vsemi v omrežje vključenimi igralci ni prišlo do enakih pogledov in usklajenega, usmerjenega delovanja na oblikovanje javnih politik. Nekateri igralci so se zavzemali za širitev golf igrišča, drugi so temu ostro nasprotovali. Na podlagi zagovarjanja oziroma nasprotovanja širitvi golf igrišča, je prišlo v omrežju do oblikovanja dveh javnopolitičnih zagovorniških koalicij, ki sta bili sestavljeni iz večjega števila državnih in nedežavnih igralcev iz državne oziroma lokalne ravni. V procesu oblikovanja javnih politik sta se zavzemali za uveljavitev svojih interesov in prepričanij. Sodelovanje igralcev v zavezništvih je bilo dobro, med zavezništvu pa zaradi diametralno nasprotnih pogledov med igralci izredno slabo oziroma celo konfliktno. Raziskava kaže, da je bilo igralcev v omrežju razmeroma veliko, kar sprva kaže na to, da so bile meje omrežja z vidika sodelovanja igralcev izredno odprte in

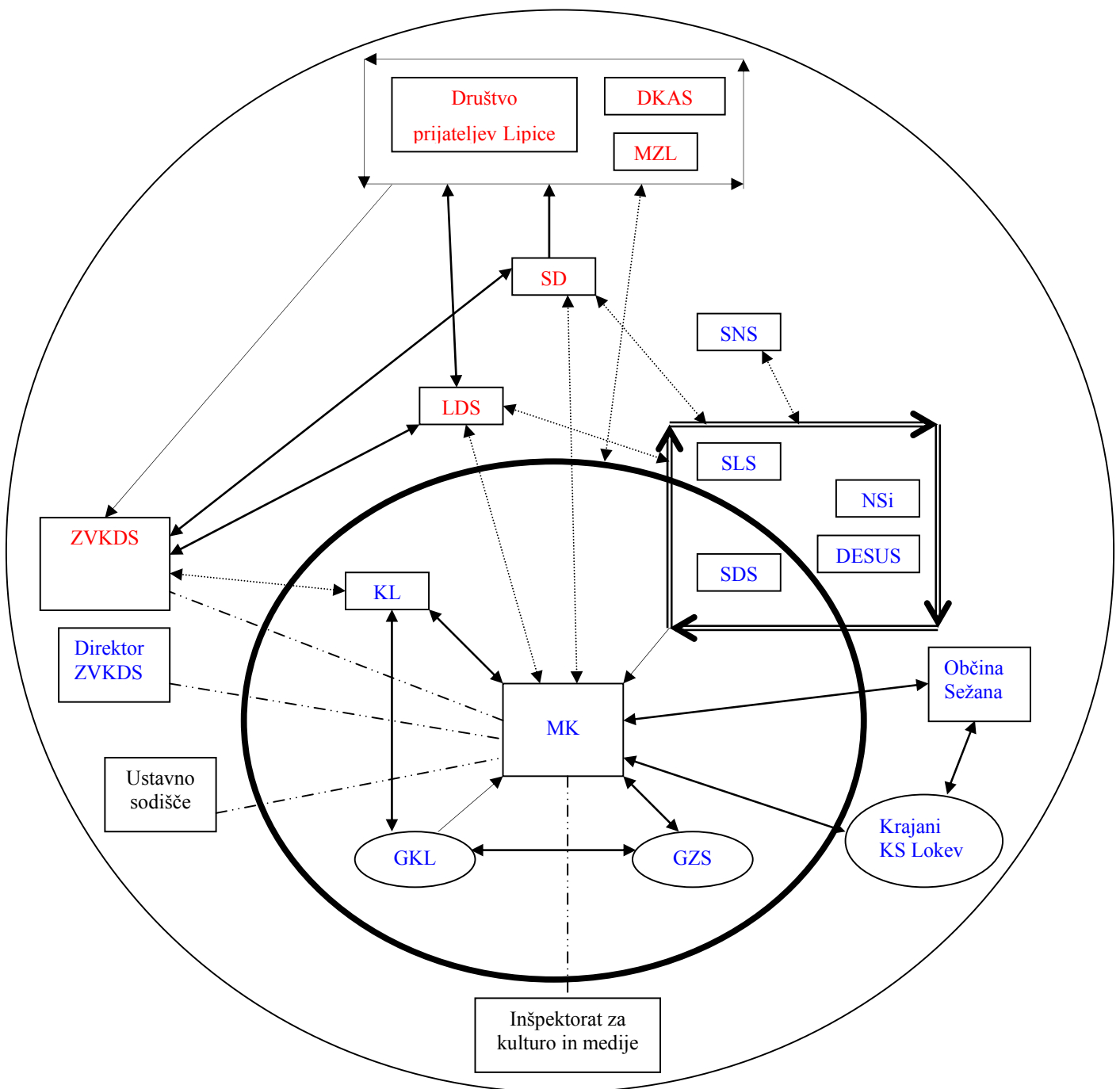
prepustne. Podrobnejša analiza pa razkriva, da politični odločevalci na oblasti niso sprejemali predlogov, mnenj, opozoril igralcev, ki so v omrežju nasprotovali širitvi golf igrišča, prav tako se z njimi pred sprejetimi končnimi odločitvami niso posvetovali. Hkrati tudi niso upoštevali predlogov in mnenj del skupine igralcev, ki se je sicer s strinjala s širitvijo golf igrišča oziroma je posredno formalno (na podlagi podpisane koalicijske pogodbe) sodelovala v javnopolitičnem omrežju. Tako je osrednja in ključna vloga dejansko pripadala razmeroma ozkemu in zaprtemu krogu izbranih državnih in nedržavnih igralcev, ki prihajajo iz golfa naklonjene koalicije, in sicer MK, KL, SDS, GZS, GKL. Ostali igralci pa kljub formalnemu sodelovanju v omrežju niso imeli pomembnejše oziroma vidnejše vloge pri vprašanju (ne)širjenja golf igrišča na zavarovanem območju kulturnega spomenika KL.

Glede na ugotovljena razkritja in predstavljeno analizo strukture odnosov med igralci v javnopolitičnem omrežju je seveda povsem logično in razumljivo, zakaj je država posegla v oblikovanje javne politike, ki se nanaša na načrtovanje prostorskega poseganja, tj. širitev golf igrišča na zavarovanem območju KL. Več kot očitno namreč je, da pri načrtovanju širjenja golf igrišča ni šlo za javni interes, temveč zlasti za zasebne interese izbrane skupine medsebojno povezanih državnih in nedržavnih igralcev, ki so se v javnopolitičnem procesu vseskozi zavzemali in zagovarjali širitev golf igrišča.

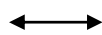

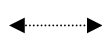

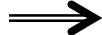
Glede na predstavljeno strukturo odnosov med igralci lahko sklenem, da delovanje javnopolitičnega omrežja na primeru širitve golf igrišča prav v ničemer ne spominja na logiko delovanja javnopolitičnih omrežij iz razvitih, zahodnoevropskih državah, kjer obstaja trend, da je v javnopolitična omrežja oziroma procese oblikovanja javnih politik vključenih veliko število javnih in zasebnih igralcev, ki prihajajo z različnih ravni in funkcionalnih področij (Hanf v Mandič 1998: 896). Odnosi med njimi so nehierarhični in potekajo med najrazličnejšimi medsebojno povezanimi igralci, igralci si delijo, izmenjujejo skupne vire za lažje doseganje ciljev (Börzel 1997: 1). Na tem mestu se mi zdi smiselno izpostaviti, da v proučevanem primeru lahko govorimo celo o prepletu javnopolitičnih oziroma političnih omrežij, saj so bile v omrežje aktivno vključene globlje politične strukture kot so na primer vladni organi in različne politične stranke. Različni interesi in pogledi teh igralcev na širitev

golf igrišča so povzročili razmeroma veliko spolitiziranost omrežja, ki se je odražala preko strankarskih konfliktov.

Slika 6.1: Shematični prikaz strukture javnopolitičnega omrežja na primeru širitve golf igrišča na območju KL*

Legenda:

	sodelovanje		državni igralec
	konflikt		nedržavni igralec
	strinjanje		za širitev golf igrišča
	pravno formalni odnos		proti širitvi golf igrišča
	posredno formalno sodelovanje opredeljeno s koalicijsko pogodbo		»nevtravno stališče«, zavzemanje za skladnost z zakonskimi predpisi

* Opomba: Na sliki so prikazane le ključne povezave med javnopolitičnimi igralci.

Ob zaključku bi rada poudarila, da se je t. i. strukturni pristop koncepta javnopolitičnih omrežij v primeru širjenja golf igrišča na zavarovanem območju KL izkazal kot izjemno uporaben pristop v analitičnem proučevanju odnosov med vpletenimi igralci. Izkazalo se je, da so karakteristike javnopolitičnega omrežja pomembno, če že ne odločilno vplivale na javnopolitični izid (odločitev o nameravani širitvi golf igrišča). Iz tega razloga se nikakor ne morem strinjati z Dowdingom, ki pravi, da so javnopolitična omrežja zgolj metafora, ki označuje dejstvo, da je v sodobno oblikovanje javnih politik vključeno veliko število igralcev (Dowding 1995). Vsekakor predstavljajo javnopolitična omrežja nekaj več kot le metaforo. So izredno uporaben instrument, ne samo za pojasnjevanje osnovnih značilnosti igralcev, temveč tudi za pojasnjevanje in razumevanje odnosov med igralci in nenazadnje za pojasnjevanje poteka oblikovanja javnih politik oziroma napovedovanje javnopolitičnih izidov (Daugbjerg 1998: 36).

7. LITERATURA IN VIRI

7.1 Literatura

- Axelrod, Robert (1984): *The Evolution of Co-operation*. New York: HarperCollins.
- Bibič, Adolf (1981): *Interesi in politika*. Ljubljana: Delavska enotnost.
- Börzel, Tanja (1997): What's So Special About Policy Networks? – An Exploration of the Concept and Its Usefulness in Studying European Governance. *European Integration online Papers (EIoP)* (1)16, 1-28. Dostopno na <http://eiop.or.at/eiop/texte/1997-016a.htm> (10. april 2006).
- Bučar, Bojko, Šabič, Zlatko, Brglez, Milan (2000): *Navodila za pisanje – seminarske naloge in diplomska dela*. Ljubljana : FDV.
- Daugbjerg, Carsten (1998): *Policy networks under pressure : pollution control, policy reform and the power of farmers*. Bookfield, Singapore, Sydney: Ashgate Publishing.
- Dowding, Keith (1995): Model or Metaphor? A Critical Review of the Policy Network Approach. *Political Studies* (43), 136-158 .
- Dunn, William N. (1994): *Public Policy analysis: an introduction*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Dye, Tomas R. (2002): *Understanding public policy*. Upper Saddle River (N.J.): Prentice Hall.
- Fink Hafner, Danica (1998a): (Pre)oblikovanje policy omrežij v kontekstu demokratičnega prehoda – slovenski primer. *Teorija in praksa* 35 (5), 830-849.

- Fink Hafner, Danica (1998b):: Raziskovane policy omrežij. *Teorija in praksa* 35 (5), 816-829.

- Fink Hafner, Danica (2002): Znanost o javnih politikah in za javne politike. V *Analiza politik*, 7-28. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

- Grdešić, Ivan (1995): *Političko odlučivanje*. Zagreb: Alinea.

- Heilborn, J. (2002): Interest: History of the Concept. V: Smelser, J. Neil in Baltes, B. Paul (ur.): *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 7708-7718. Amsterdam itn.: Elsevier.

- Hidi, S. (2002): Interest, Psychology of. V: Smelser, J. Neil in Baltes, B. Paul (ur.): *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 7712-7715. Amsterdam itn.: Elsevier.

- Hogwood, Brian W. in Gunn, Lewis A. (1984): *Policy analysis for the real world*. Oxford: Oxford University Press.

- Jenkins Smith C. Hank in Sabatier, A. Paul (1993): The Study of Public Policy Processes. V Sabatier, A. Paul in Jenkins Smith C. Hank (ur.): *Policy Change and Learning: An Advocacy Coalition Approach*, 1-9. Boulder, San Francisco, Oxford: Westview Press.

- Kickert, Walter J. M.; Klijn, Erik-Hans in Koppenjan, Joop F. M. (1997): *Managing complex networks: strategies for the public sector*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.

- Knoke, David (1990): *Political Networks: The structural perspectives*, Cambridge: Cambridge University Press.

- Krašovec, Alenka (2002): *Oblikovanje javnih politik*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

- Kustec, Simona (1999): *Teorija policy omrežij. Primer slovenskih telekomunikacij*, diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

- Kustec Lipicer, Simona (2002): Javnopolitična omrežja. V Fink Hafner, Danica in Damjan Lajh (ur.): *Analiza politik*, 67-81. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

- Kustec Lipicer, Simona (2006): *Poseganje države v civilno družbo*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

- Lang, Kurt (1964): Interest (Social Psychology) V Gould, Julius in Kolb, L. William (ur.): *A dictionary of Social Sciences*, 344-345. New York: The Free Press

- Lukšič, Igor (2002): Interes: Konceptualizacija pojmov. *Teorija in praksa* 39 (4), 509-522.

- Mandič, Srna (1998): Stanovanjska politika in policy omrežje. *Teorija in praksa* 35 (5), 895-917.

- Miller, William (1964): Interest (Economics). V Gould, Julius in Kolb, L. William (ur.): *A dictionary of Social Sciences*, 341-343. New York: The Free Press.

- Nibset, A. Robert (1968): Cooperation. V Sills, L. David (ur.): *International Encyclopedia of the Social Sciences*, 384-390. The Macmillian Company & The Free Press.

- North, C. Robert (1968): Conflict: political aspect. V Sills, L. David (ur.): *International Encyclopedia of the Social Sciences*, 226-231. The Macmillian Company & The Free Press.

- Novak, Mojca (1991): Konflikt kot strategija zoper družbeno spremembo. *Družboslovne razprave* 8(11), 74-84.

- Novak-Fajfar, Bojana (1995): Družbena struktura. V Barle, Andreja in drugi, ur.: *Sociologija, gradivo za srednje šole*, 95-128. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

- Pal, Leslie (1987): *Public policy analysis*. Toronto, New York, London, Sydney in Auckland: Methuen.

- Parsons, Wayn (1999): *Public Policy. An Introduction to the Teory and Practice of Policy Analysis*. Cheltenham, Nordhampron: Edward Elgar.

- Patinkin, Don (1968): Interest. V Sills, L. David (ur.): *International Encyclopedia of the Social Sciences*, 471-485. The Macmillian Company & The Free Press.

- Rhodes, R.A.W. (2003): *Understanding governance: policy networks, governance, reflexivity, and accountability*. Maidenhead, Philadephia: Open University Press.

- Sabatier, A. Paul (1993): Policy Change over a Decade or More. V Sabatier, A. Paul in Jenkins Smith C. Hank (ur.): *Policy Change and Learning: An Advocacy Coalition Approach*, 13-39. Boulder, San Francisco, Oxford: Westview Press.

- Schubert, Klaus in Grant, Jordan (1992): Introduction. A Preliminary ordering of policy networks labels. *European Journal of Political Research* (21)1-2, str. 1-27.

- Smith, Martin J. (2003): *Pressure, power and policy: state autonomy and policy networks in Britain and United States*. London, Toronto, Sydney, Singapore: Harvester Wheatsheaf.

- Van Waarden (1992): Dimensions and types of policy networks. *European Journal of Political Research* 21(1-2), 29-52.

- Winfield, H. Percy (1963): Intervention. V *Encyclopedia of the Social Sciences*, 236-238. New York: The Macmillan Company.

7.2 Viri

- Delovna skupina za dolgoročno ureditev Kobilarne Lipica (2005): *Poročila in predlogi*. Interno gradivo.

- Državni zbor Republike Slovenije (2006): *Glasovanje o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o Kobilarni Lipica v celoti*. Ljubljana: Državni zbor

- Golf zveza Slovenije (2006): *Zapisnik redne letne skupščine Golf zveze Slovenije, z dne 29. maja 2006*. Interno gradivo.

- Inšpektorat Republike Slovenije za kulturo in medije (2006): *Opozorilo v zvezi z izvajanjem Programa varstva in razvoja Kobilarne Lipica 2006 – 2010*. Interno gradivo.

- Internet 1: Dr. Miha Brejc: *Življenjepis*. Dostopno na <http://www.mihabrejc.si/brejc.php> (10. september 2006).

Internet 2: Wikipedia: *Conflict*. Dostopno na <http://en.wikipedia.org/wiki/Conflict> (25. september 2006).

- Javni zavod Kobilarna Lipica (2006a): *Letno poročilo Kobilarne Lipica za leto 2006*. Dostopno na http://www.lipica.org/mma_bin.php?id=2007030516350322 (8. marca 2007).

- Javni zavod Kobilarna Lipica (2006b): *Študija širitve golf igrišča na območju KL*. Lipica: Javni zavod Kobilarna Lipica. Interno gradivo.

- Javni zavod Kobilarna Lipica (2006c): *Vloga za izdajo kulturnovarstvenih pogojev*. Interno gradivo.

- Koalicijska pogodba o sodelovanju v Vladi Republike Slovenije za mandat 2004–2008 (2006). Dostopno na <http://www.sls.si/documents/stranka/koalicijska-pogodba.pdf> (10. september 2006)
- Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije (2006): *Program varstva in razvoja Kobilarne Lipica 2006-2010 – predlog za obravnavo*. Interno gradivo.
- Pihlar, Tatjana (2006): *Prvi varuh kulturne dediščine podprl golf*. Dnevnik. Dostopno na http://dnevnik.si/tiskane_izdaje/dnevnik/206856/ (18. oktober 2006).
- *Pomagajmo Lipici* (2006): odprto pismo predsedniku vlade in poslancem državnega zbora, z dne 19.04.2006.
- *Program priprave državnega lokacijskega načrta za zavarovano območje Kobilarne Lipica*, sprejet 7. julija 2003. Uradni list RS, številka 82/2003, z dne 21.8.2003. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=200382&dhid=64364> (12. december 2005)
- *Program varstva in razvoja Kobilarne Lipica 2002 – 2005* (2003). Dostopno na <http://www.gov.si/upr/doc/ProgramVarstvaInRazvojaLipica.pdf> (10. september 2006).
- *Program varstva in razvoja Kobilarne Lipica 2006 – 2010* (2006). Dostopno na http://www.mzljial.com/Teksti/Zakonodaja/PVR_2006-2010.doc (25. avgust 2006).
- *Sklep o spremembah Sklepa o organizaciji in delu Javnega zavoda Kobilarna Lipica*, sprejet 13. julija 2006. Uradni list RS, številka 77/2006, z dne 21.7.2006. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=200677&dhid=83945> (15. oktober 2006).
- Šnoc, Rok (2006): Nove lipicanske podkve. *Mag* 12 (36), 28-30.
- Ustavno sodišče Republike Slovenije (2006): *Sklep o začasnem zadržanju dela petega odstavka 5. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o Kobilarni Lipica*.

Dostopno na: http://www.us-rs.si/index.php?sv_path=3439,3461&PHPSESSID=0b0e88c9a8bffde445b6656a89259567
(13. december 2006).

- Vlada Republike Slovenije (2005): *Sklepi, z dne 31.3.2005*. Interno gradivo.

- Vlada Republike Slovenije (2006): *Obrazložitev predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Kobilarni Lipica*. Interno gradivo.

- *Zakon o Kobilarni Lipica (ZKL)*, sprejet 21. maja 1996. Uradni list RS, številka 29/2006, z dne 31.5.1996. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=199629&dhid=32947> (01. september 2006).

- *Zakon o ohranjanju narave (ZON-UPB2)*, sprejet 17. junija 2004. Uradni list RS, številka 96/2004, z dne 30.8.2004. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200496&stevilka=4233> (3. oktober 2006).

- *Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o Kobilarni Lipica (ZKL-A)*, sprejet 24. julija 2006. Uradni list RS, številka 79/2006, z dne 27.7.2006. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=200679&dhid=84000> (25. avgust 2006).

- *Zakon o urejanju prostora (ZUreP-1)*, sprejet 27. novembra 2002. Uradni list RS, številka 110/2002, z dne 18.12.2002. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=2002110&dhid=56597> (8. oktober 2006).

- *Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD)*, sprejet 20. januarja 1999. Uradni list RS, številka 7/1999, z dne 5.2.1999. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=19997&dhid=14000> (3. oktober 2006).

- Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (2000): *Strokovne osnove za izdelavo programa varstva in razvoja Kobilarne Lipica*. Nova Gorica: Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, območna enota Nova Gorica.

- Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (2006a): *Informacija v zvezi s pripravo državnega lokacijskega načrta za zavarovano območje Kobilarne Lipica*. Interno gradivo.

- Zavod za varstvo kulturne dediščine (2006b): *Kulturnovarstveni pogoji Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, območna enota Nova Gorica*. Interno gradivo

- Zavod za varstvo kulturne dediščine (2006c): *Kulturnovarstveni pogoji Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije*. Interno gradivo.

- Zavod za varstvo kulturne dediščine (2006d): *Valorizacija kulturnega spomenika državnega pomena Kobilarne Lipica*. Interno gradivo.

8. PRILOGE

PRILOGA A: Vprašalnik za analizo strukture javnopolitičnega omrežja

1. Ali ste kakorkoli sodelovali oziroma drugače vplivali (npr. s pobudami, mnenji k zakonskim določilom, protestnimi pismi, analizami ...) pri načrtovanju prostorskih poseganj, tj. širitve golf igrišča na območju KL? Če je odgovor da, opredelite, kako, na kakšen način ste sodelovali. Opredelite, zakaj ste oziroma niste sodelovali!

Kdo je bil po vašem mnenju pobudnik širitve golf igrišča na zaščitenem območju KL? Kakšen je bil po vašem mnenju razlog za širitev sedanjega golf igrišča?

2. Ali nam lahko poveste, kateri akterji so še sodelovali oziroma vplivali (npr. s pobudami, mnenji, analizami, protesti, zakonskimi določili) pri načrtovanju prostorskega poseganja na zavarovanem območju KL? Kateri so bili ključni akterji in zakaj?
3. Kakšno rešitev oziroma interese ste zagovarjali pri načrtovanju prostorskih posegov v zvezi s širitvijo golf igrišča na zavarovanem območju KL, ali ste bili naklonjeni širitvi oziroma gradnji golf igrišča ali ne? Kakšen je bil razlog, da ste zagovarjali takšne interese?
4. V kakšnem odnosu ste bili z akterji, ki so bili vpleteni v javnopolitično omrežje, ste z njimi sodelovali ali bili v konfliktu?
5. Ali ste s katerim od vpletenih akterjev sklepali neformalne koalicije ali zavezništva? (Če je odgovor da, opredelite, s katerimi akterji ste sklepali neformalne koalicije in za kakšne interese se je neformalno zavezništvo zavzemalo.)
6. So bili igralci v omrežju odprti in so se strinjali z vašimi predlogi, mnenji in predloge, so odgovarjali na vaša vprašanja, pobude in opozorila? Kako, na kakšen način se je to kazalo? Kdo je bil največkrat pobudnik?
7. Lahko opredelite približno število srečanj, sestankov, ki ste se jih udeležili na temo načrtovanja prostorskega poseganja – širitve golf igrišča?
8. A) Ministrstvo za kulturo: S katerimi akterji ste se dejansko prej posvetovali, preden ste sprejeli odločitve v zvezi s širjenjem golf igrišča?

B) Ostali igralci: So bile odločitve v zvezi z načrtovanim širjenjem golf igrišča sprejete s predhodnim posvetovanjem z vami?

PRILOGA B: Intervju z doc. dr. Ano Kučan, predavateljico na Biotehniški fakulteti in članico Društva krajinskih arhitektov Slovenije.

Intervju je bil opravljen v četrtek, 19. oktobra 2006, ob 15.00 uri, na Biotehniški Fakulteti, Jamnikarjeva 1000 Ljubljana.

1. V: Ali ste kakorkoli sodelovali oziroma drugače vplivali (npr. s pobudami, mnenji k zakonskim določilom, protestnimi pismi, analizami ...) pri načrtovanju prostorskih poseganj, tj. širitve golf igrišča na območju KL?

O: Težko bi rekla, da sem sodelovala. Sem pa to spremljala, in sicer kot članica Društva krajinskih arhitektov Slovenije, ki se z vidika strokovnih stališč ne more strinjati s širitvijo golf igrišča znotraj kulturnega spomenika.

V: Če je odgovor da, opredelite, kako, na kakšen način ste sodelovali? Opredelite, zakaj ste oziroma niste sodelovali!

O: Sodelovali smo tako, da smo najprej napisali poziv javnosti, da se nam pri apelu na odgovorne, zlasti na pristojna ministrstva, pridruži. Pri tem pa smo zbrali kar nekaj podpisov. Želeli smo opozoriti na probleme, kaj pomeni širitev takšne dejavnosti znotraj kulturnega spomenika v Lipici. Širitev golf igrišča ima lahko širše posledice. Marca leta 2006 se je namera širitve golf igrišča očitno kazala kot taka, da bo kršila ustaljene postopke prostorskega načrtovanja. S pozivom smo želeli tudi opozoriti, da se seveda prostorskih sprememb ne more in ne sme delati mimo uzakonjenih postopkov prostorskega načrtovanja.

V: Kdo je bil po vašem mnenju pobudnik širitve golf igrišča na zaščitenem območju KL?

O: Pobudnik je načeloma seveda KL, ki išče neke izhode iz krize. Očitno pa je jasno, da je pobudnik širitev golf igrišča predsednik sveta KL. To lahko vsak sklepa iz vsega tega kar se prebere, pa tudi iz tega kar je predsednik sveta KL, ki je hkrati tudi predsednik golf kluba, sam javno povedal.

V: Kakšen je bil po vašem mnenju razlog za širitev sedanjega golf igrišča?

O: Razlog, da je prišlo do pobude golf igrišča, je verjetno bolj kompleksen. Ne moremo mimo dejstva, da golf igrišče v Lipici že obstaja. To je nek prvi razlog, da se vprašaš, kaj pa če bi to dejavnost širil, namesto da bi se vprašal, ali ta dejavnost sodi v to območje in je bila že v preteklosti napačno zastavljena. Se pa bojim, da za to pobudo lahko obstajajo tudi zelo zasebni interesi. To se da ugotoviti, če se pazljivo analizira vso literaturo in vse kar je bilo izrečenega na to temo. Namreč upravičeno lahko dvomimo, da bo širitev golf igrišča res prispevala k razvoju Lipice, da bo res odprla toliko novih delovnih mest, da bo res širše reševala krizo. Te študije niso bile narejene, da bi to lahko nekdo res dokazal. Današnji golf pa ni rentabilen. Razvojnih možnosti za Lipico je več. Golf vsekakor ni edina. Je pa širitev golf igrišča tista razvojna možnost, ki je problematična zaradi tega, ker lahko uniči kulturni spomenik, že samo s tem, da se ga vanj umešča.

2. V: Ali nam lahko poveste, kateri akterji so še sodelovali oziroma vplivali (npr. s pobudami, mnenji, analizami, protesti, zakonskimi določili) pri načrtovanju prostorskega poseganja na zavarovanem območju KL?

O: Tukaj so pomembni akterji MKGP, MOP, MK. To so tudi glavni resorji pod katere KL kot kulturna dediščina spada. Pomemben akter je tudi KL sama, prostorski načrtovalci, ki so z delavnicami, ki so bile že prej organizirane, izdelovali možne načrte o bodočnosti, take ali drugačne, Ljubljanski urbanistični zavod, ki je izdelal predlog državnega lokacijskega načrta in ZVKDS, predvsem enota Nova Gorica, ki je pomemben akter znotraj načrtovalskega postopka, saj izdaja kulturnovarstvene pogoje.

V: Kateri so bili ključni akterji in zakaj?

O: Znotraj uzakonjenega postopka prostorskega načrtovanja so vsi ključni. Glede na to, kako se je to odvijalo v Lipici, kjer so bolj kot strokovna mnenja oziroma kar predpisuje zakon v določenih točkah začeli veljati argumenti moči, je vsekakor eden od ključnih akterjev MOP in celo pomembnejši, MK, ki je predlagalo spremembe zakona, ki so sedaj tako napisane, da je golf v Lipici mogoč.

3. V: Kakšno rešitev oziroma interese ste zagovarjali pri načrtovanju prostorskih posegov v zvezi s širitvijo golf igrišča na zavarovanem območju KL, ali ste bili naklonjeni širitvi oziroma gradnji golf igrišča ali ne?

O: Ostro nasprotujemo širitvi golf igrišča.

V: Kakšen je bil razlog, da ste zagovarjali takšne interese?

O: Naše strokovno stališče izhaja iz naslednjih dejstev. Prvič, posestvo Lipica s kobilarno je kulturni spomenik državnega pomena. Načrtovani posegi ogrožajo identiteto Lipice, krnijo podobo spomenika in krčijo življenjski prostor konjereji, ki je v Lipici glavna dejavnost. Drugič, posestvo Lipica je izjemna kulturna krajina. Sestavljajo jo suhi kraški travniki in pašniki, posejani s stoletnimi hrasti, kar je posledica dolgotrajnega in vztrajnega razvoja in ohranjanja konjereje na tem občutljivem kraškem območju. Gre za privlačno krajino z visoko doživljenjsko vrednostjo. Glavna usmeritev KL mora ostati razvoj konjereje in konjenišva, saj gre za 500 letno tradicijo. Golf te dejavnosti ne dopolnjuje, temveč konjem jemlje življenjski prostor in zmanjšuje možnosti za širitev črede, ki je potrebna za ohranjanje plemenske kobilarne. Širitev golfa onemogoča ponovno vzpostavitev spomeniško zaščitene celote posestva Lipica, ki je pomembna za ohranjanje avtohtone pasme, katere populacija se v svetu izrazito zmanjšuje.

4. V: V kakšnem odnosu ste bili z akterji, ki so bili vpleteni v javnopolitično omrežje, ste z njimi sodelovali ali bili v konfliktu?

O: Jaz kot posameznik sem v tej zgodbi v strokovnem odnosu z vsemi krajinskimi arhitekti. Mi kot stanovski kolegi delimo strokovna stališča. Ne moremo imeti diametralno nasprotnih stališč. Zato kot stanovski kolegi nismo mogli drugače kot podpreti argumentiranega mnenja kolegice ga. Marvy Lah iz ZVKDS, območna enota Nova Gorica. Z vidika zgolj strokovnih argumentov smo podprli tudi prizadevanja kolega, ki je bil v Lipici zaposlen. Mi smo se identificirali s strokovnimi stališči. Tudi zato, ker smo videli, da primer Lipice lahko postane preceden za neodgovorno ravnanje s prostorom, kar pomeni, da vlada za vsako območje s katerim neposredno upravlja lahko oblikuje svoj zakon.

V: Kaj pa s pristojnimi ministrstvi, kako na kakšen način ste sodelovali?

O: Jaz kot posameznica s pristojnimi ministrstvi nisem sodelovala. Moji stanovski kolegi, ki so bili v drugih vlogah (kot na primer kot pripravljavci državnega lokacijskega načrta, sodelujoči na ZVKDS) so pa zagotovo sodelovali, ker so morali sodelovati z njimi. Vprašanje pa je, ali je bilo to sodelovanje popolnoma nekonfliktno. Taka sodelovanja namreč nikoli niso čisto nekonfliktna. V tem zadnjem delu, v katerem sem sama sodelovala kot posameznica in tudi sprejela vlogo, da nastopam v medijih in sporočam mnenja društva, moram reči, da nismo sodelovali z ministrstvi. To sodelovanje z ministrstvi ni bilo mogoče, saj pravzaprav nismo dobili drugega odgovora kot preko medijev, če sploh. Mi smo želeli, da se v javnosti sliši strokovno mnenje in da se preko tega pravzaprav ozavešči odgovorne. Nastopili pa smo, ko je situacija med drugimi akterji že postala konfliktna.

5. V: Ali ste s katerim od vpletenih akterjev sklepali neformalne koalicije ali zavezništva? (Če je odgovor da, opredelite, s katerimi akterji ste sklepali neformalne koalicije in za kakšne interese se je neformalno zavezništvo zavzemalo.)

O: Povezav nismo načrtno sklepali, razen tega ko smo pozvali javnost, takrat smo pozvali tudi stanovska društva. Glede na to, da je Lipica pravzaprav primer kršenja oziroma prikrojevanja zakonodaje na področju prostorskega načrtovanja, smo bili prepričani, da se to tiče vseh prostorskih načrtovalcev. Zato smo pozvali tudi Društvo arhitektov Ljubljane, Zbornico za arhitekturo in prostor, Društvo urbanistov Slovenije. Dobili smo stanovsko podporo in sicer od Društva arhitektov Ljubljane in Zbornice za arhitekturo in prostor. Poleg tega smo v tej »akciji« zbrali kar precejšnje število podpisov podpore našim stališčem. Našemu pozivu so se s podpisi podpore pridružile številne znane in pomembne osebe na področju kulture v Sloveniji kot tudi številni, popolnoma anonimni posamezniki.

6. So bili igralci v omrežju odprti in so se strinjali z vašimi predlogi, mnenji in predloge, so odgovarjali na vaša vprašanja, pobude in opozorila? Kako, na kakšen način se je to kazalo?

O: Mislim, da sta bili pri tej zadevi vzpostavljeni dve dihonomni poziciji: pozicija oblasti in pozicija strokovnega mnenja. Mi smo komunicirali predvsem preko medijev, na omizjih, tiskovnih konferencah, vendar pri tem ni šlo za dialog.

7. V: Lahko opredelite približno število srečanj, sestankov, ki ste se jih udeležili na temo načrtovanja prostorskega poseganja – širitve golf igrišča ?

O: Težko bi rekla, da sem se udeležila kakršnega koli sestanka. Kot sem že rekla, da smo vstopili šele v konfliktni fazi kot podpora strokovnim stališčem naših strokovnih kolegom. Jaz nisem bila vabljen na noben sestanek. Bila pa sem vabljen na razprave. Pravzaprav so me kot nasprotnega sogovornika klicali mediji, najprej sem se pojavila v Odmevih, Omizju in v številnih časopisih. Edino skupno soočenje je bilo zares soočenje na omizju, kjer smo sodelovali: prof. dr. Boris A. Novak, predsednik Društva ljubiteljev Lipice; direktor ZVKDS dr. Robert. Peskar; dr. Jelka Prikovič iz MK, dr. Mihael Brejc, predsednik sveta KL; dr. Smrekar, profesor na Biotehniški fakulteti, ki je bil nekdaj odgovoren za konjerejo v Lipici in jaz kot predstavnica Društva krajinskih arhitektov.

8. V: So bile odločitve v zvezi z načrtovanim širjenjem golf igrišča sprejete s predhodnim posvetovanjem z vami?

O: Z nami ne. Mislim, da je to posvetovanje med ostalimi akterji formalno teklo, ampak mnenja niso bila upoštevana. To ni bil dialog. Če mnenje ni bilo skladno z namero, je bilo očitno negirano!

PRILOGA C: Intervju z Gorazdom Kogojem, predsednikom GZS

Intervju je bil opravljen v torek, 24. oktobra 2006, ob 12.00 uri, na sedežu GZS, Dunajska cesta 22, 1511 Ljubljana.

1. V: Ali ste kakorkoli sodelovali oziroma drugače vplivali (npr. s pobudami, mnenji k zakonskim določilom, protestnimi pismi, analizami ...) pri načrtovanju prostorskih poseganj, tj. širitve golf igrišča na območju KL? Če je odgovor da, opredelite, kako, na kakšen način ste sodelovali. Opredelite, zakaj ste oziroma niste sodelovali!

O: Da, seveda. GZS je vseskozi podpirala prizadevanja Vlade, da uresniči PVRKL 2006-2010, vključno z dograditvijo golf igrišča. Že več let smo državo in javnost opozarjali, da golf igrišče v Lipici, kljub naporom vzdrževalcev propada in naj se vendarle nekaj naredi, saj je razvoj golfa v Sloveniji z vidika turizma, varstva okolja in pozitivnega odnosa mladih do golfa kot športne panoge izredno pomemben. Golf ima številne prednosti in omogoča: gibanje v naravi, telesno in duševno sprostitve, odvrnitev od statičnega preživljanja prostega časa, spoštovanje pravil, lepega vedenja, kulturni odnos do narave in njene kulturne dediščine, sprejemanje družbenih norm, spoznavanje Slovenije in njenih znamenitosti, je igra za vsa življenjska obdobja, povečuje samozavest in sposobnost pozitivnega razmišljanja. Sodelovali smo pa zato ker se kot vsaka športna zveza zavzemamo za razvoj naše discipline – golfa in njegovih objektov.

V: Kdo je bil po vašem mnenju pobudnik širitve golf igrišča na zaščitenem območju KL?

O: V zvezi s tem naj povem, da je bilo golf igrišče z 18-imi luknjami zasnovano že v prvotnih načrtih leta 1986, vendar ta projektni bil dokončan – zgradili so igrišče z zgolj devetimi igralnimi polji. V vseh teh letih so se pojavljale številne pobude, predvsem s strani poznavalcev golfa, da bi se igrišče dogradilo in bi postalo večje. Nihče namreč ne bo prišel igrati na igrišče z devetimi polji. Vsa naša številna prizadevanja so bila neuspešna. Naj povem, da se je celotna zadeva v zvezi s širjenjem golf igrišča pravzaprav resneje začela odvijati julija 2004, ko g. Brejc še ni bil imenovan za predsednika sveta javnega zavoda KL in ni še prišlo do spremembe oblasti. Takrat smo skupaj z MŠŠ in KL kandidirali za sredstva na javnem razpisu za sofinanciranje športnih objektov na osnovi katerega smo skušali obnoviti oziroma sanirati obstoječe golf igrišče. Na tem projektu je sodeloval tudi g. Etbin Tavčar, ki naj bi pomagal pripraviti dokumentacijo za razpis. Lokacijski načrt, za katerega je bil zadolžen tudi g. Tavčar na koncu ni bil sprejet in zato je ves projekt padel v vodo ter ni bil realiziran. Nato so šle stvari po svoji poti. Je pa res, da so se zadeve začele hitreje odvijati, ko je predsednik sveta postal dr. Brejc.

V: Kakšen je bil po vašem mnenju razlog za širitev sedanjega golf igrišča?

O: Vsekakor moram poudariti da je razlogov za širitev obstoječega golf igrišča več. Golf igrišče v Lipici je edino igrišče v Sloveniji, ki je lahko odprto skozi celo leto in je edino igrišče v državni lasti, ki bi ga lahko uporabljali v nekomercialne namene – za mlade. Z vidika KL kot celote pa širitev golf igrišča prinaša večje število delovnih mest in večjo turistično ponudbo za goste.

2. V: Ali nam lahko poveste, kateri akterji so še sodelovali oziroma vplivali (npr. s pobudami, mnenji, analizami, protesti, zakonskimi določili) pri načrtovanju prostorskega poseganja na zavarovanem območju KL?

O: GZS, člani Golf kluba Lipica, širša javnost, poznavalci golfa.

V: Kateri so bili ključni akterji in zakaj?

O: Ključni akter v celotni zgodbi je dr. Brejc, saj se je večja iniciativa v smeri širjenja golfa začela šele potem, ko je dejansko postal predsednik sveta javnega zavoda KL dr. Brejc. Drugi ključni akter je g. Etbin Tavčar, ki je bil leta 2004 s strani KL imenovan, da bo pomagal pri pripravi dokumentacije za javni razpis za sofinanciranje obnove športnih objektov.

3. V: Kakšno rešitev oziroma interese ste zagovarjali pri načrtovanju prostorskih posegov v zvezi s širitvijo golf igrišča na zavarovanem območju KL, ali ste bili naklonjeni širitvi oziroma gradnji golf igrišča ali ne?

O: GZS je zavzemala za razširitev obstoječega golf igrišča v KL.

V: Kakšen je bil razlog, da ste zagovarjali takšne interese?

O: Našemu stališču v prid govori več dejstev. Golf igrišče v Lipici je po zakonu o športu javni športni objekt. Če se javnemu športnemu objektu namembnost spremeni, se mu mora, skladno z zakonom, zagotoviti nadomestni javni športni objekt. Na osnovi tega se kljub lokacijskim načrtom golf v Lipici ne more kar ukiniti. Obstoječe golf igrišče ni bilo v skladu z normativi oziroma merili, ki veljajo za golf igrišča. Poleg tega je bilo še izredno slabo vzdrževano. Med vsemi slovenskimi igrišči je kvaliteta čistin na igralnih poljih v Lipici najslabša. Golf igrišče z devetimi luknjami je nepopolno igrišče samo predstavljate si, da bi igrali košarko na košarkaškem igrišču z zgolj z enim košem! Na takšnem igrišču se ne da izvajati turnirjev višjega ranga. Na takšno igrišče ne gre veliko ljudi – igranje je nemogoče. Nihče ne bo prišel igrati na igrišče z devetimi luknjami. Obstoječe igrišče je nefunkcionalno, ne da se veliko iztržiti. Pomembnih tekmovanj, ki pomenijo kar velik del finančnih sredstev, ni možno organizirati na tem igrišču, ker to ne dopušča stanje igrišča. Stališče GZS je bilo, da je z obstoječim golf igriščem treba nekaj narediti, in sicer je potreben obnove in nato še razširitve na skupno 18 lukenj. Naše uradno stališče je bilo, da je golf igrišče v Lipici edino v Sloveniji, ki je odprto skozi vse leto in edino, ki je v državni lasti in je zato nekomercialno. V GZS je bilo v preteklih letih kar nekaj aktivnosti v smeri izgradnje nekomercialnega vadišča ali igrišča za golf, vendar so bila vsa prizadevanja neuspešna. Vsi poizkusi so se končali pri pogojih za odkup ali najem zemljišč. GZS ima v svojih programih kot prioriteto nalogo razvoj golfa med mladimi, vendar je izvajanje teh programov v veliki meri nemogoče, ker bi se morali odvijati po tržno usmerjenih pogojih, kar pa je finančno neizvedljivo. Golf igrišče v Lipici pa bi omogočalo prav razvoj nekomercialnega vadišča. Poleg tega bi rad poudaril, da ni res, da golf in konjereja ne gresta skupaj. To je čista neumnost. Vsak strokovnjak vam zna povedati, da eden drugemu ne škodita. Golf nikakor ne jemlje prostora konjem. Na prostoru, kjer je predvidena širitev golfa je le golo kamenje in tu se konji niso nikoli pasli. Golf igrišče ne požre enormnih količin vode in kemikalij. Tega kar se vzdržuje je vsega skupaj približno 20% od celotne površine igrišča. To so dejstva.

4. V: V kakšnem odnosu ste bili z akterji, ki so bili vpleteni v javnopolitično omrežje, ste z njimi sodelovali ali bili v konfliktu?

O: Z državo smo resnično sodelovali zelo dobro. Podpirali so naše ideje in prizadevanja. Tudi mi smo podpirali vladne aktivnosti, ki so bile usmerjene v širitev obstoječega golf igrišča. Šlo je pravzaprav za vzajemno sodelovanje. Predstavniki države so se udeleževali naših sestankov.

V: Kaj pa z zagovorniki širitve, kako ste sodelovali?

O: Nismo sodelovali, nismo imeli posebnih stikov, sodelovanja.

5. V: Ali ste s katerim od vpletenih akterjev sklepali neformalne koalicije ali zaveznitva?

O: Ne, nič nismo sklepali. Zavzemali smo se le za racionalni pristop.

6. So bili igralci v omrežju odprti in so se strinjali z vašimi predlogi, mnenji in predloge, so odgovarjali na vaša vprašanja, pobude in opozorila? Kako, na kakšen način se je to kazalo?

O: Naše stališče je bilo, da je smiselno, da se golf širi, dogradi v sklopu že obstoječega igrišča. To smo tudi predlagali oziroma smo se za to zavzemali. Moram povedati, da se zveza ni in ne bo vtikala v politične odločitve vlade. Ne more se vmešavati v zakonske odločitve, ustavo. Ne moremo se vtikati ali je odločitev za širitev golfa pravilna ali ne. To ni naša naloga. Zveza le podpira razvoj golfa. Ostalo je politika.

7. V: Lahko opredelite približno število srečanj, sestankov, ki ste se jih udeležili na temo načrtovanja prostorskega poseganja – širitve golf igrišča ?

O: Približno 10-15.

8. V: So bile odločitve v zvezi z načrtovanim širjenjem golf igrišča sprejete s predhodnim posvetovanjem z vami?

O: Predhodno nas neposredno niso nič vprašali. Mi smo samo povedali, kaj se nam zdi smiselno. Še enkrat naj povem, da se zveza ne more vtikati v zakonodajo in zakonske rešitve. Podpiramo pa razvoj golfa kot podpira vsaka druga športna zveza svoj šport. Celotno dogajanje nima zveze s strokovnostjo, ampak je zadeva politična.

PRILOGA D: Intervju z Janezom Krambergerjem, poslancem SLS

Intervju je bil opravljen v ponedeljek, 30. oktobra 2006, ob 17.00 uri po telefonu 041/707-535

1. V: Ali ste kakorkoli sodelovali oziroma drugače vplivali (npr. s pobudami, mnenji k zakonskim določilom, protestnimi pismi, analizami ...) pri načrtovanju prostorskih poseganj, tj. širitve golf igrišča na območju KL? Če je odgovor da, opredelite, kako, na kakšen način ste sodelovali. Opredelite, zakaj ste oziroma niste sodelovali!

O: Da, v okviru koalicije smo sodelovali pri sprejemanju ZKL – A v parlamentu. Sodelovali smo skladno s postopki, ki ga opredeljuje poslovnik DZ RS. Moram reči, da v fazi usklajevanja ni bilo bistvenih sporov oziroma konfliktov. So pa bili določeni pomisleki pr4i nas v zvezi s širitvijo golfa. V okviru naše poslanske skupine smo se vseskozi zavzemali, da bi se problematike v zvezi s KL celovito rešila.

V: Kdo je bil po vašem mnenju pobudnik širitve golf igrišča na zaščitenem območju KL?

O: Po informacijah, ki jih imam je bil to dr. Brejc. V detajle pa moram reči teh stvari ne poznam.

V: Kakšen je bil po vašem mnenju razlog za širitev sedanjega golf igrišča?

O: Rekli so pestrejša turistična ponudba.

2. V: Ali nam lahko poveste, kateri akterji so še sodelovali oziroma vplivali (npr. s pobudami, mnenji, analizami, protesti, zakonskimi določili) pri načrtovanju prostorskega poseganja na zavarovanem območju KL?

O: Politične stranke in mislim, da tudi interesno civilna družba.

V: Kateri so bili ključni akterji in zakaj?

O: SDS, ker je iniciator oziroma je predlagala predlog zakona ter posledično vse spremembe.

3. V: Kakšno rešitev oziroma interese ste zagovarjali pri načrtovanju prostorskih posegov v zvezi s širitvijo golf igrišča na zavarovanem območju KL, ali ste bili naklonjeni širitvi oziroma gradnji golf igrišča ali ne?

O: V okviru naše poslanske skupine nismo nasprotovali širitvi golf igrišča. Kljub temu smo se vseskozi zavzemali, da je prostor v sklopu kompleksa KL še naprej prvenstveno namenjen lipicancem.

V: Kakšen je bil razlog, da ste zagovarjali takšne interese?

O: Povedali so nam, da je za lipicance v Lipici namenjenih več kot dovolj površin. Poleg tega naj bi se golf igrišče širil na območju, kjer je le golo kamenje in se lipicanci nikoli niso pasli. Pri tem moram izpostaviti, da so bili določeni pomisleki v zvezi s širitvijo golf igrišča. A na koncu so nas omenjeni argumenti koalicijskih partnerjev prepričali.

4. V: V kakšnem odnosu ste bili z akterji, ki so bili vpleteni v javnopolitično omrežje, ste z njimi sodelovali ali bili v konfliktu?

O: Sodelovanje je potekalo v okviru zakonodajnega postopka. Predlog zakona je bil pripravljen, mi pri pripravah nismo sodelovali. Dejstvo pa je, da mi v okviru naše poslanske skupine nismo videli nekih velikih problemov v predlogu zakona in smo ga zato navsezadnje tudi podprli.

5. V: Ali ste s katerim od vpletenih akterjev sklepali neformalne koalicije ali zavezništva?

O: Ne.

6. So bili igralci v omrežju odprti in so se strinjali z vašimi predlogi, mnenji in predloge, so odgovarjali na vaša vprašanja, pobude in opozorila? Kako, na kakšen način se je to kazalo?

O: V okviru naše poslanske skupine v tem času nismo dajali nekih predlogov, mnenj, pobud oziroma opozoril. Sprejeli smo koalicijsko usklajen predlog zakona. Čeprav so, kot sem že prej povedal, bili določeni pomisleki v zvezi s širjenjem golfa.

7. V: Lahko opredelite približno število srečanj, sestankov, ki ste se jih udeležili na temo načrtovanja prostorskega poseganja – širitve golf igrišča ?

O: V parlamentu ob koalicijskem usklajevanju približno štiri krat. Izven parlamenta se na to temo nismo udeležili nobenega srečanja.

8. V: So bile odločitve v zvezi z načrtovanim širjenjem golf igrišča sprejete s predhodnim posvetovanjem z vami?

O: Mislim, da ne. Menim, da je šlo v tej zadevi predvsem za individualne interese vplivnih posameznikov.

PRILOGA E: Intervju z Dušanom Kumrom, poslancem SD

Intervju je bil opravljen v torek, 17. oktobra 2006, ob 12.00 uri, v prostorih poslanske skupine SD, v DZ, Šubičeva 4, 1000 Ljubljana.

1. V: Ali ste kakorkoli sodelovali oziroma drugače vplivali (npr. s pobudami, mnenji k zakonskim določilom, protestnimi pismi, analizami ...) pri načrtovanju prostorskih poseganj, tj. širitve golf igrišča na območju KL? Če je odgovor da, opredelite, kako, na kakšen način ste sodelovali. Opredelite, zakaj ste oziroma niste sodelovali!

O: Problem Lipice ni samo problem zadnjega leta, dveh, ko se je pojavila nova težava oziroma nov element zaviranja bodočega razvoja tega kulturnega spomenika to je širjenje golf igrišča. Sama prihodnost Lipice je problematična vsaj tri ali štiri leta. DZ RS je že v preteklosti obravnaval problematiko, saj gre za kulturni spomenik, ki je državnega, nacionalnega pomena in ima seveda odgovornost in ingerence tudi DZ RS oz. država. Vedno, ko smo odločali o subvencijah za tekoče vzdrževanje smo se ukvarjali tudi z vprašanjem, kaj z Lipico sploh narediti. V preteklosti sta bila dva poskusa, da bi se sprejel nek nov zakon o Lipici. Ta vlada je prišla z eno radikalnejšo varianto zakona, kjer pod krinko razvoja turizma na tem območju, v samo središče kulturnega spomenika uvršča golf igrišče z vsemi spremljajočimi zadevami, ki k temu spadajo. Tako je na nek način zgodovinski spomenik dan v nek drug plan. Pred leti je bil že poizkus z igralnico, ki bi prinesla dodatni denar KL, sedaj pa je to golf igrišče. Da bi Vlada lahko širitev golf igrišča izpeljala je MK oblikovala ZKL –A, kjer na novo ustanavlja dva dela. Znotraj zavoda ustanavlja poseben del, ki naj bi z izvajanjem gospodarske dejavnosti ustvarjal ekstra dobiček oziroma dodano vrednost, s katero bi preživela kobilarna. To je megla, zavesa za katerim se skriva diskreditacija tega drugega dela kobilarne. Kajti samo golf igrišče je postavljeno v središče KL, tudi teritorialno. Vlada oz. ministrstvo je šlo pri tej zadevi v solo akcijo. Pri tem je po mojem osebnem mnenju kršila tudi nekatere zakone. Predvsem krši postopek, pravila igre pri sprejemanju državnega lokacijskega načrta. Hkrati z širjenjem golfa tudi nezakonito posega v lastninske parcele, kjer je lastninska struktura zelo barvita. Tam so ljudje, lastniki nekaterih parcel po katastru, kjer jih do danes ni nihče nič vprašal. Gre za neko tiho nacionalizacijo tega ozemlja, ne zato, da bi se ta kulturni spomenik širil, ampak predvsem zaradi golfa. Lokalna skupnost pri tem sploh ni sodelovala. Torej menim, da gre za politični projekt, ki ga pelje nova struktura v svetu zavoda Lipica, na čelu katerega je dr. Miha Breje, ki je širitev golfa uveljavil znotraj Sveta. V svojstvo tega je po političnih kriterijih postavljena tudi struktura menedžmenta. Izplen vsega tega pa je odstavitev strokovnega direktorja, ki je zagovarjal strokovna stališča v zvezi s preobrazbo zavoda KL. Širitve ne podpira nihče drug razen GZS. V zadnjih 14 dneh je direktor ZVKD zopet pod pritiskom teh političnih akterjev, izdal pozitivno mnenje za izgradnjo golf igrišča z 19 luknjami.

V: Pa ste v okviru vaše stranke kakorkoli sodelovali oziroma drugače vplivali pri načrtovanju prostorskih poseganj – t.j. širitev golf igrišča, znotraj javnega zavoda KL (npr. s pobudami, protestnimi pismi)

O: Vseskozi smo gradili diskusijo in argumente proti temu, da bi se sam zakon spreminjal. Opozarjali smo na nezakonitost ZKL –A. Osnova je vendar sprejetje Državnega lokacijskega načrta. Večina v parlamentu je na koncu spremenila zakon, da je lahko uveljavila interes skupine, ki bo sedaj širila golf igrišče. Zadaž ni nobenih strokovnih podlag, ki bi sledile spremembi tega zakona.

V: Kdo je bil po vašem mnenju pobudnik širitve golf igrišča na zaščitenem območju KL?

O: Predsednik Sveta in GZS.

V: Kakšen je bil po vašem mnenju razlog za širitev sedanjega golf igrišča?

O: Moram reči rekreacijski. Mislim, da ima predsednik zavoda v Lipici in še nekateri predvsem nek svoj rekreacijski interes. Razumel bi še, če bi se odločili za ta poseg nekje ob Lipici, ne pa na samem »ekvatorju« KL. Gre po mojem čisto za osebni interes, jaz ga imenujem rekreacijski, ki na dolgi rok ne bo pokazal, prinesel neke dodane vrednosti. Mislim, da se bo pokazalo da sam kulturni spomenik od tega ne bo kaj veliko imel. Gre za gospodarsko družbo, ki bo poslovala in delovala po kriterijih ekonomije in profita. Menedžment pa se bo na koncu odločil, kam bo ta profit vlagal. Ne verjamem, da ga bo vlagal v kobilarno.

2. V: Ali nam lahko poveste, kateri akterji so še sodelovali oziroma vplivali (npr. s pobudami, mnenji, analizami, protesti, zakonskimi določili) pri načrtovanju prostorskega poseganja na zavarovanem območju KL?

O: Predsednik sveta, Golf zveza Slovenije in vsi ostali, ki so oblikovali kakršnokoli mnenje. Pri tem je potrebno izpostaviti, da so številni akterji oblikovali mnenje pod pritiskom, grožnjo. V nasprotnem primeru sem prepričan, da bi ti oblikovali negativno mnenje glede širitve golfa. Mislim, da je tudi večinsko javno mnenje negativno. Gre za čisti politični projekt, ki ga je večina v DZ RS tudi izglasovala.

V: Kateri so bili ključni akterji in zakaj?

O: Predsednik Sveta kobilarne in GZS.

3. V: Kakšno rešitev oziroma interese ste zagovarjali pri načrtovanju prostorskih posegov v zvezi s širitvijo golf igrišča na zavarovanem območju KL, ali ste bili naklonjeni širitvi oziroma gradnji golf igrišča ali ne?

O: Absolutno smo bili proti.

V: Kakšen je bil razlog, da ste zagovarjali takšne interese?

O: Razlog je bil ohranitev kulturnega spomenika. Gre za enega redkih nacionalnih kulturnih spomenikov, ki so pomembni za širšo, mednarodno prepoznavnost Slovenije.

4. V: V kakšnem odnosu ste bili z akterji, ki so bili vpleteni v javnopolitično omrežje, ste z njimi sodelovali ali bili v konfliktu?

O: Kot sem že prej rekel je bilo večinsko mnenje tako posameznikov kot institucij nenaklonjeno širitvi golf igrišča. Z omenjenimi smo dobro sodelovali. Na drugi strani so bili ministrstvo, minister in državna sekretarka. Z njimi smo imeli tudi neposreden dialog in moram reči, da niso sprejemali popolnoma nobenih argumentov oziroma predlogov. Tipično birokratsko so opravili nalogo, ki si jo je nekdo zamislil.

5. V: Ali ste s katerim od vpletenih akterjev sklepali neformalne koalicije ali zaveznitva?

O: Ne. Skušali smo pridobiti javnost, da bi bil pritisk močnejši in bi si na ta način vladajoča koalicija »zbistrila možgane« in se premislila ter našla kakšno drugo alternativno rešitev, če že hoče imeti na tem koncu golf igrišče.

6. So bili igralci v omrežju odprti in so se strinjali z vašimi predlogi, mnenji in predloge, so odgovarjali na vaša vprašanja, pobude in opozorila? Kako, na kakšen način se je to kazalo?

O: Odprti ja, v smislu, da smo lahko kot stranka sodelovali v diskusijah, ampak upoštevali nas niso!

7. V: Lahko opredelite približno število srečanj, sestankov, ki ste se jih udeležili na temo načrtovanja prostorskega poseganja – širitve golf igrišča ?

O: V tem obdobju 2005 – 2006 je bilo približno 10-15. Drugače pa se z problematiko Lipice sam ukvarjam vse od leta 2001.

8. V: So bile odločitve v zvezi z načrtovanim širjenjem golf igrišča sprejete s predhodnim posvetovanjem z vami?

O: Kot sem rekel se z nobenim od nas ni nič posvetovalo. Ko se je sprejemal ta načrt, bi se bilo potrebno, po mojem mnenju posvetovati tudi z lokalno skupnostjo. Tudi, če bo golf igrišče tam, bo veliko odvisno, kako bo to sprejemala okolica v neposredni bližini tega. Če bo imelo širjenje golfa vseskozi negativni prizvok, je to minus in za golf in za samo kobilarno.

PRILOGA F: Intervju z Brankom Mariničem, poslancem SDS

Intervju je bil opravljen v torek, 24. oktobra 2006, ob 12.00 uri, v prostorih poslanske skupine SDS, v DZ, Šubičeva 4, 1000 Ljubljana.

1. V: Ali ste kakorkoli sodelovali oziroma drugače vplivali (npr. s pobudami, mnenji k zakonskim določilom, protestnimi pismi, analizami ...) pri načrtovanju prostorskih poseganj, tj. širitve golf igrišča na območju KL? Če je odgovor da, opredelite, kako, na kakšen način ste sodelovali. Opredelite, zakaj ste oziroma niste sodelovali!

O: Kot poslanec poslanske skupine SDS sem bil pravzaprav nosilec predloga ZKL – A, zato sem na zakon kot takšen gledal zelo kompleksno, celovito. V času ko je zakon začel veljati, pa je seveda svitar posameznih akterjev, ki bodo dali čisto konkretizacijo sprejetega zakona. Pri sprejemanju ZKL-A smo pravzaprav izhajali iz dejstva, da se KL v preteklosti reševala zelo enostransko, v interesu posameznikov in ne v širšem javnem interesu. Šlo je skratka za neke ožje interese in interesi države pravzaprav niso bili vidni. Skrajni čas je in osebnost sem bil zelo vesel, da je končno prišlo do tega, da je vlada pripravila zakon, ki smo ga v DZ 13. julija 2006, tudi sprejeli.

V: Prej ste rekli, da je šlo za ožje interese, za kakšne pa?

O: V preteklosti je bilo javno marsikaj povedano, napisano in vedno, ko se je zaključevalo posamezno obračunsko obdobje igralcev v KL je bil ta finančni izkaz negativen. Vedno znova in znova so bile pobude, vloge, prošnje celo zahteve s strani posameznikov napram državi, da poskrbi za finančno sanacijo, sami pa niso imeli dovolj trdnih temeljev, da bi iz KL naredili pozitivni finančni iztržek. Vedno znova in znova je bila klicana država kot lastnica tega nacionalnega parka, da pomaga finančno sanirati.

V: Kdo je bil po vašem mnenju pobudnik širitve golf igrišča na zaščitenem območju KL?

O: Jaz na zakon gledam zelo celovito. Ena izmed pomembnih pridobitev v celotnem kompleksu KL je gotovo golf igrišče. Načrtovalci so zagotovo imeli podatke in videli strukturo gostov, turistov, ki prihajajo v KL oziroma v njeno neposredno bližino, da bi bila izredno pomembna kot dodatna ponudba kompleksa KL tudi golf igrišče. Tukaj jaz nisem zasledoval posameznikov, ki so dajali to pobudo, ampak sem zasledoval izključno državni interes. Zagotovo je tudi širitev golf igrišča v interesu države.

V: Kakšen je bil po vašem mnenju razlog za sedanjega obstoječega golf igrišča?

O: Širitev golf igrišča je v interesu države. Še enkrat poudarjam, da so pravzaprav pobude prišle s strani tistih, ki so imeli analize.

V: Kdo pa so to, jih lahko imenujete?

O: Iz preteklosti so to tisti, ki so na nek način bili akterji, ki so vodili ta kompleks KL in so spremljali posamezno strukturo gostov, turistov. Ti so videli, da so to turisti, ki bi želeli na tem kompleksu tudi nekaj več in v tem konkretnem primeru je prišlo do pobude, da bi bilo smiselno golf igrišče razširiti.

2. V: Ali nam lahko poveste, kateri akterji so še sodelovali oziroma vplivali (npr. s pobudami, mnenji, analizami, protesti, zakonskimi določili) pri načrtovanju prostorskega poseganja na zavarovanem območju KL?

O: Zagotovo je to bila lokalna skupnost, tista na katerem območju ta kompleks leži in zagotovo so bili tudi sami zainteresirani, da se v tem, konkretnem primeru nekaj spremeni na boljše. Napram državi je lokalna skupnost namreč tista, ki pelje na nižjem nivoju posamezne aktivnosti. Nato bi lahko izpostavil tudi državo oziroma predlagateljico zakona Vlado in DZ, ki je dal tudi končno verifikacijo predloga zakona.

V: Kateri so bili ključni akterji in zakaj?

O: Jaz ga bom zelo na splošno identificiral. Z ozirom na parlamentarno demokracijo, katera je osnova tega političnega polja, je to DZ oziroma člani parlamentarnih strank, ki na koncu tudi odločajo, katera alternativna rešitev bo uzakonjena. Člani parlamentarnih strank, ki prihajajo iz neposrednega okolja KL so morda imeli nekoliko drugačne poglede kot sem jih imel sam, ki pravzaprav s KL nimam neposredne povezave z ozirom na to, da prihajam iz čisto drugega konca Slovenije. Ampak tu moram izpostaviti, da je šlo za drugačne interese predvsem članov LDS, SNS, SD, ki so pač bili nasprotniki, da bi se to uredilo na takšen način. Parlamentarna

večina, torej koalicija, pa je bila prepričana, da gre za spremembe zakonodaje na boljše, da je potrebno področje delovanja KL celovito rešiti. Zato smo tudi z večino sprejeli ZKL-A.

3. V: Kakšno rešitev oziroma interese ste zagovarjali pri načrtovanju prostorskih posegov v zvezi s širitvijo golf igrišča na zavarovanem območju KL, ali ste bili naklonjeni širitvi oziroma gradnji golf igrišča ali ne?

O: Bili smo naklonjeni širitvi golf igrišča. To smo zagovarjali. Naj pa še enkrat izpostavim, da je širitev golf igrišča le delček skupnega mozaika. V predlogu zakona mi nismo favorizirali širitve golf igrišča, ampak smo sledili širitvi oziroma izboljšanju konkretne ponudbe na celotnem kompleksu KL, ne samo golf igrišča. Zagovarjali smo torej širitev golf igrišča kot dodatno ponudbo za točno znano strukturo gostov, ki prihajajo v KL.

V: Kakšen je bil razlog, da ste zagovarjali takšne interese?

O: Izboljšanje celovite ponudbe.

4. V: V kakšnem odnosu ste bili z akterji, ki so bili vpleteni v javnopolitično omrežje, ste z njimi sodelovali ali bili v konfliktu?

O: Sodelovanje je potekalo preko procedure, ki je znana. Predlagateljica ZKL-A je Vlada, oziroma vladni uradniki, pravniki, ki pravzaprav oblikujejo predloge zakonov. Predlog je bil na vladi sprejet in posredovan v proceduro DZ, kjer je bil predlog zakona najprej obravnavan in usklajevan na Odboru za kulturo, šolstvo in šport. Nenazadnje smo stališče sprejeli v poslanskih skupinah in nato smo pravzaprav na zasedanju DZ predstavili vse tisto, kar je do tedaj bilo narejenega.

V: Kaj pa s tistimi, ki so imeli nasprotno interese, so se zavzemali za širitev golf igrišča?

O: Moram biti zelo iskren. Dobil sem občutek, da gre za neko žalovanje po tem individualnem interesu posameznih igralcev. Spomnim se vsaj enega oziroma dveh kolegov, ki sta neposredno iz tega območja in ki sta v preteklosti pravzaprav že imela možnosti stvari spreminjati na boljše, pa se to ni zgodilo. V preteklosti je bilo jasno, da je šlo v KL le za ožje interese posameznih akterjev. Mi smo s sprejetjem tega zakona to spremenili v državni interes in to mora biti državni interes. Z akterji, ki so bili nasprotnih interesov ni šlo za konflikt, ampak za usklajevanje različnih mnenj in interesov. Usklajevali smo sicer se, ampak odločitev je vedno zaključek neke parlamentarne demokracije.

5 V: Ali ste s katerim od vpletenih akterjev sklepali neformalne koalicije ali zavezništva?

O: Natanko sem bil seznanjen z vsemi dopisi. Bilo jih je veliko. Posamezne civilne družbe, ki so iz tega neposrednega okolja, so skušale vplivati na drugačno odločitev kot smo jo na koncu sprejeli v parlamentu. A vendarle sem izluščil iz vsega tistega kar sem imel na voljo, da je spet šlo za to, da se nič nebi spremenilo. Natančno pa je bilo jasno in znano, da tako kot je bilo v bodoče ne more in ne sme biti. Ravno ta želja po spremembi je moje temeljno vodilo in vodilo poslanske skupine SDS, da se na tem področju vendarle mora nekaj spremeniti. Neformalnih koalicij ni bilo, zato je o tem tudi ne morem govoriti.

6. So bili igralci v omrežju odprti in so se strinjali z vašimi predlogi, mnenji in predloge, so odgovarjali na vaša vprašanja, pobude in opozorila? Kako, na kakšen način se je to kazalo?

O: Da, igralci so bili odprti do naših predlogov in pobud. Največ dilem v okviru naše poslanske skupine je bilo glede parcelni številke. Torej ali določena parcelna številka dejansko spada v območje KL ali v drugo območje. Prevladalo je mnenje, da pri tem vprašanju ne moremo upoštevati posameznih želja oziroma posameznih akterjev, ki se niso strinjali, da spada določena parcelna številka h kompleksu KL. Na splošno lahko rečem, da so bili tekom sprejemanja zakona upoštevani vsi tisti predlogi, ki so bili kompatibilni s predlogom ZKL-A. Nikakor pa nismo mogli strinjati, da bi se ponovno znašli v situaciji iz katere je pravzaprav izšla sprememba zakona, saj se vendar mora nekaj spremeniti.

7. V: Lahko opredelite približno število srečanj, sestankov, ki ste se jih udeležili na temo načrtovanja prostorskega poseganja – širitve golf igrišča?

O: V okviru tega v parlamentu nekaj. Zagotovo je bilo dvakrat usklajevanje med koalicijo, potem je bila obravna na Odboru za kulturo, šolstvo in šport in plenarnem zasedanju.

V: Kaj pa izven parlamenta, s predstavniki civilne družbe?

O: Se nismo sestajali.

8. V: So bile odločitve v zvezi z načrtovanim širjenjem golf igrišča sprejete s predhodnim posvetovanjem z vami?

O: Vsekakor so bile znotraj naše koalicije zadeve usklajene in v skladu z usklajenim predlogom je bil tudi zakon sprejet.

PRILOGA G: Intervju s predstavnikom Golf kluba Lipica, imenovanim LV

Intervju je bil opravljen v ponedeljek, 23. oktobra 2006, ob 9.00 uri, v prostorih KL, Lipica 5, 6210 Lipica.

1. V: Ali ste kakorkoli sodelovali oziroma drugače vplivali (npr. s pobudami, mnenji k zakonskim določilom, protestnimi pismi, analizami ...) pri načrtovanju prostorskih poseganj, tj. širitve golf igrišča na območju KL? Če je odgovor da, opredelite, kako, na kakšen način ste sodelovali. Opredelite, zakaj ste oziroma niste sodelovali!

O: Da, predlagali smo širitev golf igrišča. Obstoječe golf igrišče z osmimi luknjami je bilo odprto 15. februarja 1989 kot odziv na vse večjo zahtevnost turistov, ki niso bili zadovoljni z obstoječo ponudbo v Lipici. Že prvotni načrt je predvideval igrišče z 18-imi luknjami. Vendar smo že v tistem času naleteli na težave, odpor. Zaradi finančnih težav, nesoglasij, smo pristali na devetih luknjah. Smo pa vse od leta 1989 stalno opozarjali naj se golf igrišče dogradi.

V: Kdo je bil po vašem mnenju pobudnik širitve golf igrišča na zaščitenem območju KL?

O: Vsekakor je bil Golf klub Lipica prvi, ki se je zavzemal za razširitev golf igrišča. To je v dobrobit lastnika igrišča, KL. Pomemben akter, ki je pripomogel k odločitvi je bilo tudi vodstvo oziroma Svet KL.

V: Kakšen je bil po vašem mnenju razlog za sedanjega golf igrišča?

O: Pritegniti čimveč igralcev oziroma novih turistov v Lipico. Razlog je tudi ta, da je pri nas v Lipici edino igrišče v Sloveniji, ki je lahko odprto skozi vse leto. V bližnji okolici čez mejo v Italiji in tudi povsod v Sloveniji so igrišča z 18 luknjami in sponzorji se odločajo za igranje turnirjev na teh igriščih. V Lipici se v zadnjih letih pozna, da je število sponzorskih turnirjev, prav zaradi neprimerne igrišča, izredno upadlo. Obstoječe igrišče z devetimi luknjami je torej nepopolno, saj lahko sprejmeš le določeno število igralcev, turnirji so okrnjeni. S tem ko bo v Lipici golf igrišče z 18 luknjami lahko pristopimo k organizaciji pro-am turnirjev, kjer igrajo profesionalni učitelji in amaterji.

2. V: Ali nam lahko poveste, kateri akterji so še sodelovali oziroma vplivali (npr. s pobudami, mnenji, analizami, protesti, zakonskimi določili) pri načrtovanju prostorskega poseganja na zavarovanem območju KL?

O: Golf klub Lipica in Svet KL. Že dolga leta se nam je porajala ideja o širitvi in vseskozi smo stremeli k temu, da bi se golf igrišče razširilo, vendar takratno vodstvo za to ni imelo posluha.

V: Kateri so bili ključni akterji in zakaj?

O: Menim, da je bil Golf klub Lipica ključni akter. Na občem zboru kluba 2005 je bil izvoljen nov predsednik kluba, dr. Mihael Brejc in nov izvršilni odbor. Na Svet KL je bila na pobudo predsednika kluba in izvršilnega odbora predlagana širitev golf igrišča. Prikazan je bil pozitiven učinek na celotno delovanje KL. Ob tem moram poudariti, da širitev golf igrišča nikakor ne krči prostora lipicancem, saj je širitev golf igrišča je predvidena na območju, ki je za pašnike neprimeren. Obnovljenih je bilo za cca. 100 ha novih pašnikov. »Pot« okoli novega golf igrišča bo v prihodnje namenjena vožnjam s kočijo! Širitev golf igrišča je predvidena na območju, ki je za pašnike neprimeren.

3. V: Kakšno rešitev oziroma interese ste zagovarjali pri načrtovanju prostorskih posegov v zvezi s širitvijo golf igrišča na zavarovanem območju KL, ali ste bili naklonjeni širitvi oziroma gradnji golf igrišča ali ne?

O: Zavzemali smo se za širitev golf igrišča iz razloga navedenega v odgovoru na vaše prvo vprašanje.

4. V: V kakšnem odnosu ste bili z akterji, ki so bili vpleteni v javnopolitično omrežje, ste z njimi sodelovali ali bili v konfliktu?

O: Odlično smo sodelovali z javnim zavodom KL, predvsem z predsednikom sveta kobilarne g. dr. Mihaelom Brejcem.

V: Kaj pa z tistimi, ki so nasprotovali širitvi golf igrišča?

O: Zainteresirani javnosti je bilo predstavljeno območje predvidene širitve golf igrišča. Takrat niso imeli pripomb. Drugače nismo imeli stikov oziroma drugih oblik sodelovanja. Nihče ni prišel nič vprašati in

pogledati. Širitvi golf igrišča so nasprotovali tisti, ki so nepoznavalci golfa in ki Lipice ne poznajo dovolj dobro ter se ne zavzemajo za izboljšanje stanja v KL. Poudariti moram, da se osnutek načrta širitve golf igrišča priznanega italijanskega arhitekta g. Cabrinija izredno dobro staplja z obstoječim kraškim okoljem. Narava ne bo okrnjena, ne bo večjih posegov, ne bomo podirali dreves. Sčistili bomo samo podrast. Gre za t.i. naravno golf igrišče in ne golf igrišče ameriškega tipa.

V: Izpostavili ste, da z nasprotniki golf igrišča niste sodelovali, ste jih mogoče povabili, da podajo svoje mnenje, poglede na načrtovano širitev?

O: Ne.

5. V: Ali ste s katerim od vpletenih akterjev sklepali neformalne koalicije ali zaveznitva?

O: Ne.

6. So bili igralci v omrežju odprti in so se strinjali z vašimi predlogi, mnenji in predloge, so odgovarjali na vaša vprašanja, pobude in opozorila? Kako, na kakšen način se je to kazalo?

O: Da, z javnim zavodom odlično sodelujemo. Pravzaprav tako dobrega sodelovanja kot je v času sedanjega vodstva še ni bilo.

7. V: Lahko opredelite približno število srečanj, sestankov, ki ste se jih udeležili na temo načrtovanja prostorskega poseganja – širitve golf igrišča?

O: Na vsakem sestanku izvršilnega odbora in tudi na občnem zboru marca 2006, ko je bil izdelan idejni načrt se je razpravljalo o tem. Skupaj je bilo približno 17 sestankov na to temo.

8. V: So bile odločitve v zvezi z načrtovanim širjenjem golf igrišča sprejete s predhodnim posvetovanjem z vami?

O: Ko je postal predsednik Sveta kobilarne g. dr. Mihael Brejc smo mu dejali, da je potrebno nekaj narediti za Lipico in jo rešiti propadanja. Kot eno izmed rešitev smo mu predlagali tudi širitev golf igrišča.

PRILOGA H: Intervju z neuradnim predstavnikom MK, imenovanim AB

Intervju je bil opravljen v sredo, 15. novembra 2006, ob 10.00 uri, v čajni hiši na Starem trgu 3, v Ljubljani.

1. V: Ali ste kakorkoli sodelovali oziroma drugače vplivali (npr. s pobudami, mnenji k zakonskim določilom, protestnimi pismi, analizami ...) pri načrtovanju prostorskih poseganj, tj. širitve golf igrišča na območju KL? Če je odgovor da, opredelite, kako, na kakšen način ste sodelovali. Opredelite, zakaj ste oziroma niste sodelovali!

O: Da, smo intenzivno sodelovali. Kot glavni koordinator oziroma resorno ministrstvo smo pripravili osnutek PVRKL2006-2010 in ZKL-A.

V: Kdo je bil po vašem mnenju pobudnik širitve golf igrišča na zaščitenem območju KL?

O: Kolikor jaz poznam situacijo se je o širitvi golf igrišča znotraj zavarovanega območja KL konkretnije in bolj na glas začelo govoriti šele v začetku leta 2005 z oblikovanjem delovne skupine za dolgoročno ureditev KL. Omenjena skupina je v svojem poročilu KL naložila naj naroči študijo s katero se določijo potencialne lokacije za dograditev igrišča za golf. Potem so se zadeve v zvezi z golf igriščem začele resneje in konkretnije odvijati. Iz tega razloga menim, da je bila delovna skupina za dolgoročno ureditev KL pod vodstvom dr. Mihaela Brejca vsekakor pomemben iniciator v celotni zadevi. Vendar je to moje čisto osebno mnenje oblikovano na podlagi kar dobrega poznavanja situacije.

V: Kakšen je bil po vašem mnenju razlog za širitev sedanjega golf igrišča?

O: Širitev golf igrišča predstavlja enega izmed ukrepov za dolgoročno ureditev delovanja v KL in je ena izmed ducata rešitev za lažje razreševanje katastrofalnega finančnega stanja tega javnega zavoda. Poleg tega je razlog širitve golf igrišča tudi v popestritvi, razširitvi turistične ponudbe v Lipici, s čimer bi v Lipico privabili večje število turistov in zagotovili večje število delovnih mest.

2. V: Ali nam lahko poveste, kateri akterji so še sodelovali oziroma vplivali (npr. s pobudami, mnenji, analizami, protesti, zakonskimi določili) pri načrtovanju prostorskega poseganja na zavarovanem območju KL?

O: V okviru priprav PVRKL 2006-2010 in ZKL-A smo pri načrtovanju prostorskih poseganj na zavarovanem območju KL konkretno sodelovali s KL, Občino Sežana kot predstavnico interesov lokalne skupnosti, predstavniki številnih strokovnih organizacij in predstavniki zainteresirane civilne družbe. Vsem omenjenim je bilo predstavljeno območje predvidene širitve golf igrišča.

V: Kateri so bili ključni akterji in zakaj?

O: MK, KL in Svet KL. Ti akterji so sprejemali pravzaprav vse glavne odločitve v zvezi z pripravo osnutkov PVRKL 2006-2010 in ZKL-A.

3. V: Kakšno rešitev oziroma interese ste zagovarjali pri načrtovanju prostorskih posegov v zvezi s širitvijo golf igrišča na zavarovanem območju KL, ali ste bili naklonjeni širitvi oziroma gradnji golf igrišča ali ne?

O: Kot glavni koordinator oziroma resorno ministrstvo smo pri pripravi PVRKL 2006-2010 in ZKL-A na začetni točki zavzemali nevtralnno stališče. Nismo bili apriori niti naklonjeni širitvi golfa niti širitvi nismo nasprotovali. Po analizi dejanskega stanja KL, skrbni proučitvi številnih gradiv, posvetovanju s številnimi strokovnjaki, poznavalci, in ljudmi, ki so zadolženi za KL, na koncu širitvi golfa nismo oporekali in smo jo podprli.

V: Kakšen je bil razlog, da ste zagovarjali takšne interese?

O: Odgovor na to vprašanje je bilo podano že v okviru vašega prvega vprašanja.

4. V: V kakšnem odnosu ste bili z akterji, ki so bili vpleteni v javnopolitično omrežje, ste z njimi sodelovali ali bili v konfliktu?

O: V času priprav obeh omenjenih dokumentov smo zelo dobro sodelovali predvsem z državnimi akterji.

5. V: Ali ste s katerim od vpletenih akterjev sklepali neformalne koalicije ali zaveznitva?

O: Ne.

6. So bili igralci v omrežju odprti in so se strinjali z vašimi predlogi, mnenji in predloge, so odgovarjali na vaša vprašanja, pobude in opozorila? Kako, na kakšen način se je to kazalo?

O: Da, predvsem so bili na naše osnutke, pobude, predloge dovezetni skoraj vsi državni in tudi nekaj nedržavnih akterjev.

V: Kateri pa?

O: Na primer podprla nas je Golf zveza Slovenije, številni domačini in krajani krajevne skupnosti Lokev. Skratka, nikakor niso bili vsi nedržavni igralci proti.

7. V: Lahko opredelite približno število srečanj, sestankov, ki ste se jih udeležili na temo načrtovanja prostorskega poseganja – širitve golf igrišča?

O: O številu zelo težko govorim. S KL smo se srečevali na mesečnih koordinacijskih sestankih. V času aktivnih priprav dokumentov smo bili dnevno v kontaktu. S predstavniki civilne družbe smo se zagotovo srečali manjkrat.

8. V: S katerimi akterji ste se dejansko prej posvetovali, preden ste sprejeli odločitve v zvezi s širjenjem golf igrišča?

O: Odgovor na to vprašanje je bilo podano že v okviru vašega drugega vprašanja.

PRILOGA I: Intervju z Živojem Racetom, predstavnikom krajanov krajevne skupnosti Lokev

Intervju je bil opravljen v četrtek, 28. decembra 2006, ob 10.00 uri po telefonu (041/321-301).

1. V: Ali ste kakorkoli sodelovali oziroma drugače vplivali (npr. s pobudami, mnenji k zakonskim določilom, protestnimi pismi, analizami ...) pri načrtovanju prostorskih poseganj, tj. širitve golf igrišča na območju KL? Če je odgovor da, opredelite, kako, na kakšen način ste sodelovali. Opredelite, zakaj ste oziroma niste sodelovali!

O: Da. Na občini smo večkrat razpravljali o prostorski ureditvi v KL, na občih zborih smo pretresali o nameravani širitvi golf igrišča. Šli smo tudi v Ljubljano, kjer so nam predstavili vse prostorske načrte vključno z nameravano širitvijo golf igrišča. Krajevna skupnost Lokev je podprla program vlade za KL. Kar nekaj naših ljudi je podpisalo peticijo, ki smo jo poslali g. Janši kot tudi poslancem DZ.

V: Kdo je bil po vašem mnenju pobudnik širitve golf igrišča na zaščitenem območju KL?

O: Tisti, ki igrajo golf.

V: Kakšen je bil po vašem mnenju razlog za širitev sedanjega golf igrišča?

O: Širitev golfa je bila predvidena, načrtovana že mnogo let pred tem. Vendar do dejanske odločitve o širitvi ni prišlo. Širitev prinaša pestrejšo turistično ponudbo in rešitev finančnih težav.

2. V: Ali nam lahko poveste, kateri akterji so še sodelovali oziroma vplivali (npr. s pobudami, mnenji, analizami, protesti, zakonskimi določili) pri načrtovanju prostorskega poseganja na zavarovanem območju KL?

O: Občinski svet občine Sežana, KL in Vlada.

V: Kateri so bili ključni akterji in zakaj?

O: Vlada, ker je sprejela, pripravila osnove za širitev golfa.

3. V: Kakšno rešitev oziroma interese ste zagovarjali pri načrtovanju prostorskih posegov v zvezi s širitvijo golf igrišča na zavarovanem območju KL, ali ste bili naklonjeni širitvi oziroma gradnji golf igrišča ali ne?

O: Sprva, ko še nismo poznali zadev, smo ostro nasprotovali razširitvi obstoječega golf igrišča. Kasneje smo v naši krajevni skupnosti večinsko podprli širitev golfa.

V: Kakšen je bil razlog, da ste zagovarjali takšne interese?

O: Če golfa v Lipici ne bodo zgradili, ga bodo čez mejo. Že sedaj številni slovenski ljubitelji golfa hodijo na golf v Italijo in tam puščajo denar. Širitev golfa je predvidena na terenu, ki za konje ni uporaben. V Lipici je za konje še dovolj prostora za pašnjo. Poleg tega imamo interes, da se v Lipici zaposli čim več ljudi. Podpiramo, da se nekaj dogaja.

4. V: V kakšnem odnosu ste bili z akterji, ki so bili vpleteni v javnopolitično omrežje, ste z njimi sodelovali ali bili v konfliktu?

O: Z državnimi akterji smo dobro sodelovali. Vabili so nas na sestanke, kjer so nam natančno predstavili načrte. Z ostalimi nismo sodelovali.

5. V: Ali ste s katerim od vpletenih akterjev sklepali neformalne koalicije ali zavezništva?

O: Ne, tega nismo sklepali.

6. So bili igralci v omrežju odprti in so se strinjali z vašimi predlogi, mnenji in predloge, so odgovarjali na vaša vprašanja, pobude in opozorila? Kako, na kakšen način se je to kazalo?

O: Mi nismo dajali nobenih pobud. Predstavili so nam samo načrte s katerimi smo soglašali.

7. Lahko opredelite približno število srečanj, sestankov, ki ste se jih udeležili na temo načrtovanja prostorskega poseganja – širitve golf igrišča?

O: V tem času sigurno 8 krat.

8. V: So bile odločitve v zvezi z načrtovanim širjenjem golf igrišča sprejete s predhodnim posvetovanjem z vami?

O: Da, na sestankih so nam vse predstavili.

PRILOGA J Intervju z Alojzom Sokom, poslancem NSi

Intervju je bil opravljen v torek, 24. oktobra 2006, ob 16.15 uri, v prostorih poslanske skupine NSi, v DZ, Šubičeva 4, 1000 Ljubljana.

1. V: Ali ste kakorkoli sodelovali oziroma drugače vplivali (npr. s pobudami, mnenji k zakonskim določilom, protestnimi pismi, analizami ...) pri načrtovanju prostorskih poseganj, tj. širitve golf igrišča na območju KL? Če je odgovor da, opredelite, kako, na kakšen način ste sodelovali. Opredelite, zakaj ste oziroma niste sodelovali!

O: Naša poslanska skupina je sodelovala pri sprejemanju zakona v okviru postopka, ki ga opredeljuje poslovnik DZ. Kot poslanska skupina smo na sam zakon in v zvezi z posegi v prostor predlagali amandma, in sicer, da je potrebno za posege na kmetijska zemljišča pridobiti soglasje MKGP. Amandma ni bil koalicijsko usklajen. Zaradi neuskladitve, ga na koncu tudi nismo vložili. Je pa bil potem to tudi razlog, da nekateri poslanci nismo glasovali za sam zakon o KL.

V: Pa ste sodelovali tudi kako drugače, ali samo v okviru zakonodajnega postopka?

O: Mi smo sodelovali samo v okviru zakonodajnega postopka v zvezi z ZKL-A, drugače ne vem, da bi kdo še kako drugače sodeloval.

V: Kdo je bil po vašem mnenju pobudnik širitve golf igrišča na zaščitenem območju KL?

O: Ne vemo, če je do takšne širitve golf igrišča sploh prišlo, v tem trenutku nimamo nobenih informacij. Vemo edino, da so vložene pobude na ustavno sodišče v zvezi z določitvijo tega vplivnega območja, ki je sedaj po novem zakonu razširjeno. Sicer pa je ZKL lex specialis za to področje in je zadeva v zvezi s posegi v sam prostor in pa določitvijo vplivnega območja drugačno določena kot je v ostali zakonodaji za urejanje prostora.

V: Kakšen je bil po vašem mnenju razlog za širitev sedanjega golf igrišča?

O: Razlog je lahko eden in edini ta, da KL kot takšna že dolga leta ustvarja izgubo, da je KL v finančnih težavah, da mora v okviru svojega aganzmaja iskati nove priložnosti. Na samem odboru za kmetijstvo, kjer smo imeli priložnost poslušati sedanjega direktorja g. Pusta, je bilo tudi nakazano v tej smeri, da kobilarna kot takšna z tako dejavnostjo v tem prostoru ne more uspešno delovati, da je potrebno poiskati neko novo ponudbo in da pravzaprav je golf nekaj od tega kar bi lahko temu področju oziroma sami kobilarni prineslo novo dodano vrednost. Mnenja o tem so bila na odboru različna, vendar mi nismo bili kot odbor matično delovno telo za ta zakon, ampak le kot zainteresirano delovno telo.

2. V: Ali nam lahko poveste, kateri akterji so še sodelovali oziroma vplivali (npr. s pobudami, mnenji, analizami, protesti, zakonskimi določili) pri načrtovanju prostorskega poseganja na zavarovanem območju KL?

O: Resorno ministrstvo je MK. Tako da, predlagatelj zakona je bilo MK. Sigurno pa je v samem postopku sodelovalo tudi sedanje vodstvo kobilarne, tako upravni del kot svet tega zavoda s predsednikom in so potem prišli do neke skupne rešitve, ki jo je DZ potem tudi sprejel. Saj konec koncev je rešitev takšna kot je bila z nekaterimi popravki sprejeta s potrebno večino v DZ.

V: Kateri so bili ključni akterji in zakaj?

O: Vedno je ključen parlament. Če parlament nekaj ne sprejme, potem ni sprejeto. Če je parlament neko odločitev sprejel, potem se je očitno z njo strinjal in mora za to sprejeti odgovornost. V vsakem primeru je ključen dejavnik pri sprejemanju vedno parlament.

3. V: Kakšno rešitev oziroma interese ste zagovarjali pri načrtovanju prostorskih posegov v zvezi s širitvijo golf igrišča na zavarovanem območju KL, ali ste bili naklonjeni širitvi oziroma gradnji golf igrišča ali ne?

O: Kot sem že prej povedal, smo se v naši poslanski skupini nekako zavzeli, da MKGP, ki je odgovorno za finančna sredstva za delovanje same kobilarne, za dejavnosti, ki se lahko pojavijo v tem prostoru izda soglasje k spremembi namembnosti kmetijskih zemljišč. Ampak s tem predlogom nismo znotraj koalicije uspeli. Sami potem nismo vložili tega amandmaja.

V: Kakšen je bil razlog, da ste zagovarjali takšne interese?

O: Enostavno pač ta, da resorni minister, v katerega kompetenca bi naj kobilarna spadala vsaj po finančnem vidiku, mora zagotoviti, da je dovolj površin za vzdrževanje črede lipincev v Lipici. In da nebi dejansko prišlo do zmanjševanja samih površin, ki so potrebne za rejo lipincev na račun neke druge dejavnosti, smo potem mi zagovarjali to, da kmetijski minister sodeluje v samem postopku spreminjanja namembnosti, v kolikor bi seveda do nje prišlo. Predlog ni uspel in mislim, da se sedaj sama namembnost tistih kmetijskih površin, ki so namenjene za kobilarno ne spreminjajo. Igrišče za golf, če se ureja, se ureja izven tega.

V: Ste v okviru poslanske skupine zagovarjali širitev golf igrišča, ali ne?

O: Glejte to je pač stvar presoje same KL, lokalnih dejavnikov in resornega ministrstva, v kolikor seveda je potrebno v kobilarno dodati neko novo dodano vrednost skozi iskanje nekih novih atraktivnih ponudb, kar danes v svetu obstaja. Potem je seveda nesmiselno, da nebi na tem področju vzporedno ob kobilarno razvili še kakšne druge dejavnosti. Ampak to pa moram jasno povedati, ta dejavnost v ničemer ne sme prizadeti delovanja same kobilarne. To smo tudi v predstavitvi stališča poslanske skupine zelo močno naglasili. V svetu sem videl veliko golf igrišč brez kobilarn, pa veliko kobilarn brez golf igrišč, pa tudi mešano. Golf in konjereja gresta lahko skupaj, v kolikor je zadeva zelo dobro premišljena. Eno lahko dopolnjuje drugo. Konec koncev, če na to področje privabiš turiste, ki bi eventualno prikazali interes za konje, potem lahko. Načeloma pa je verjetno tako, da tisti, ki pridejo igrati golf, nimajo ravno interesa za konje kot tudi obratno – tisti, ki so navdušeni za konje, nimajo interesa za golf. Rešitve so pač različne.

4. V: V kakšnem odnosu ste bili z akterji, ki so bili vpleteni v javnopolitično omrežje, ste z njimi sodelovali ali bili v konfliktu?

O: Lahko rečem, da kar se tiče NSi je tu prišlo do malce drugačnega pogleda na ta zakon, kar smo tudi javno povedali v parlamentu. Ampak je pač tako, da se je potrebno v koaliciji o zadevah dogovoriti, včasih pri kakšni zadevi stališča omiliti. Na koncu je prišlo do neke zakonske solucije, ki je bila za večino v parlamentu sprejemljiva.

5. V: Ali ste s katerim od vpletenih akterjev sklepali neformalne koalicije ali zaveznitva?

O: Ne, NSi takšnih zavez ne sklepa. Mi delujemo v parlamentu transparentno. Vsi dogovori so na mizi, pod mizo se o takšnih in podobnih zadevah ne pogovarjamo.

6. So bili igralci v omrežju odprti in so se strinjali z vašimi predlogi, mnenji in predloge, so odgovarjali na vaša vprašanja, pobude in opozorila? Kako, na kakšen način se je to kazalo?

O: O našem bistvenem predlogu drugi akterji niso bili za. Ker nismo imeli širše podpore, potem tudi nismo vztrajali pri svojem amandmaju.

7. V: Lahko opredelite približno število srečanj, sestankov, ki ste se jih udeležili na temo načrtovanja prostorskega poseganja – širitve golf igrišča?

O: Koalicija je imela kar precej sestankov. Mislim, da tri ali štiri.

8. V: So bile odločitve v zvezi z načrtovanim širjenjem golf igrišča sprejete s predhodnim posvetovanjem z vami?

O: Naš bistveni predlog ni bil sprejet. Pri tem zakonu je najbrž prišlo do nekega nesodelovanja predvsem kar se tiče širjenja vplivnega območja z matičnim ministrstvom in občino. Ampak na koncu so z nekimi dodelavami v parlamentu sprejeli zakon in takšen pač je.

PRILOGA K: Intervju z Majdo Širca, poslanko LDS

Intervju je bil opravljen v sredo, 11. oktobra 2006, ob 12.00 uri, v prostorih poslanske skupine LDS, v DZ, Šubičeva 4, 1000 Ljubljana.

1. V: Ali ste kakorkoli sodelovali oziroma drugače vplivali (npr. s pobudami, mnenji k zakonskim določilom, protestnimi pismi, analizami ...) pri načrtovanju prostorskih poseganj, tj. širitve golf igrišča na območju KL? Če je odgovor da, opredelite, kako, na kakšen način ste sodelovali. Opredelite, zakaj ste oziroma niste sodelovali!

O: Pri zakonodajnem postopku smo sodelovali skoraj vsi člani poslanskega kluba LDS s tem, da smo bili najbolj izpostavljeni tisti, ki delujemo znotraj Odbora za kulturo, šolstvo in šport. Od vsega začetka smo dajali pripombe na nesprejemljiv zakon. Hkrati pa smo že ob prvih slutnjah, da bo prišlo do nekih za nas nesprejemljivih sprememb in tudi za posege v kulturno in naravno dediščino v Lipici skušali vplivati na dogajanje. Ko je bilo čutiti, predvsem skozi medije, te prve poskuse vplivanja in napovedi, sem že zgodaj postavila poslansko vprašanje ministru Simonitiju, v katerem sem izpostavila nevarnost, da se bo zaščiteni krajina razvijala v prid širitve golf igrišča. To sem naredila na osnovi časopisnih objav predvsem v Primorskih novicah, kjer je bil objavljen eden izmed zgodnejših intervjujev s predsednikom Sveta KL gospodom dr. Mihaelom Brejcem. Dobila sem tudi odgovor ministra Simonitija, ki je zanikal, da bi prišlo do kakršnekoli škode v zvezi z širitvijo golf igrišča. Potem druga zadeva, ki je bila alarmantna, je bila ta, da je vlada aprila 2006 sprejela PVRKL. Ta program je bil za nas zelo sporen, ker program ni bil usklajen s takrat veljavnim zakonom o KL. Program natančno navaja tudi število lukenj. Ni šlo samo za program, ki z vidika zakonitosti, ni bil formalno pravilno pripravljen, ampak je program kot tak napovedoval neke spremembe. Takrat smo opozarjali kolikor se je le dalo seveda znotraj naših diskusij v parlamentu, ki pa tudi zaradi medijske blokade, niso tako slišne.

V: Kdo je bil po vašem mnenju pobudnik širitve golf igrišča na zaščitenem območju KL?

O: Mislim, da nova struktura. Vi veste, da je prišlo v KL do velikih sprememb v sestavi Sveta, v katerem je prevladujočo moč dobila vladajoča koalicija. Vsem spremembam v prid širitvi je dala podporo GZS. Do odločitve glede širitve je prišlo kljub temu, da so vsi strokovni krogi temu nasprotovali. Mislim, da so se te želje in pretenzije za širitev golf igrišča zgodile znotraj vodstva Sveta, znotraj katerega bi posebej izpostavila g. Brejca.

V: Kakšen je bil po vašem mnenju razlog za širitev sedanjega golf igrišča?

O: Zagotovo gre za določene afinitete predsednika Sveta. Je pa treba tudi upoštevati, da si je koalicija, ko je prišla na oblast kot eno izmed prioritet v koalicijskem programu zastavila reševanje problematike v KL. Res je, da položaj v katerem se je znašla KL ni bil prav bleščeč.

2. V: Ali nam lahko poveste, kateri akterji so še sodelovali oziroma vplivali (npr. s pobudami, mnenji, analizami, protesti, zakonskimi določili) pri načrtovanju prostorskega poseganja na zavarovanem območju KL?

O: Mislim, da je to vladni projekt, ki se je skliceval in ki je lažje stopal v veljavo zaradi tega, ker je vladna koalicija prikazovala Lipico kot najbolj neurejeno področje v Sloveniji. V javnosti je degradirala njen pomen in pripravila tako atmosfero, da je nato lahko prišlo navsezadnje do sprememb. Potem je na ta način vplivala tudi na mnenje ljudi in jim za nekaj tolarčkov povišala plače. Ste pa tudi seznanjeni najbrž, da se je zelo kmalu skrbstvo za Lipico preneslo na MK. V preteklosti je za Lipico skrbelo pet ministrstev, s tem, da je bilo MKGP tisto, ki je vso zadevo koordiniralo. Ko je prišel zakon v proceduro, smo bili mimogrede seznanjeni, da v strokovnih krogih zakon nima nobene podpore. Nasprotovali smo mu od Društva Krajinskih arhitektov Slovenije, Društva arhitektov, Mednarodnega združenja za Lipico do drugih raznih strokovno-civilnih združenj. Vsi ti so sprejetju zakona odločno nasprotovali.

V: Kateri so bili ključni akterji in zakaj?

O: Vlada.

3. V: Kakšno rešitev oziroma interese ste zagovarjali pri načrtovanju prostorskih posegov v zvezi s širitvijo golf igrišča na zavarovanem območju KL, ali ste bili naklonjeni širitvi oziroma gradnji golf igrišča ali ne?

O: Zavzemali smo se za ohranitev tega kulturnega rezervata s tem, da nikoli nismo zanikali, da Lipica ni dovolj dobro organizirana. Tudi sami smo v preteklosti poskušali pripraviti in imeli že skoraj napisan zakon, kjer bi bilo mogoče upravljanje bolj fleksibilno. Ampak v razmislek ali Lipico dati na trg in jo dati v neko gospodarsko formo ali jo ohraniti kot zavod posebnega pomena, ki je v javnem interesu, je v preteklosti prevladovalo slednje. Torej, da ostane v javnem interesu. Smo pa razmišljali, da bi tiste dejavnosti, ki niso javna služba in nimajo značaja javnega interesa bili lahko dani na trg. So pa bivše vlade precej skrbele za ohranitev kulturne dediščine, vsaj na MK se je redno vzdrževalo kulturne spomenike. To, da je bilo v preteklosti v Lipici malo narejenega pravzaprav ne drži. V okviru možnega je bilo obnovljenih tudi kar nekaj spomeniških objektov. Je pa bila sredi 90-ih bila sprejeta morda ne najbolj taktna odločitev, da se tam vnese igralnica in golf igrišče. Naj pa tudi povem, da se je v tistem času to opravičevalo z takratno zakonodajo, ki je narekovala, da dajatve od igralništva pripadajo KL. Nato je prišlo do razveljavitve tega in prihodki od igralništva so pripadale občini.

V: Kakšen je bil razlog, da ste zagovarjali takšne interese?

O: To je spomenik enkratnega pomena v naravni in kulturni dediščini. Vsako nepremišljeno poseganje, ki bi prineslo neko komercializacijo oziroma spremembo kulturne krajine, bi bilo škodljivo. Mi smo recimo pri tem zakonu tudi nasprotovali, da določeni objekti in predeli izločijo iz tega statusa, ki je bil prej opredeljen. Mogoče veste tam je bil v 80-ih zgrajen Hotel Klub, katerega načrt je osnovala izredno znana arhitekturna skupina in je upoštevala neko naravno gradnjo oziroma kontekst tistega prostora in so ga sedaj izločili ven iz skrbstva ter ga bojo lahko sedaj po mili volji demontirali.

4. V: V kakšnem odnosu ste bili z akterji, ki so bili vpleteni v javnopolitično omrežje, ste z njimi sodelovali ali bili v konfliktu?

O: Sprejeli in proučili smo vse pripombe tistih strokovnih združenj, ki so se oglasila, še posebej kasneje ustanovljenega Mednarodnega združenja za Lipico. Osebnostno sem imela razgovore tudi z ZVKDS v Novi Gorici in tudi različne pogovore z ljudmi, ki so se trudili, da bi ohranili spomenik v primerni obliki.

V: Kaj pa s tistimi, ki so imeli nasprotno interese, so se zavzemali za širitev golf igrišča?

O: Ta soočenja so bila seveda na odboru, kjer pa ima večino koalicija. To je pravzaprav tudi edino orodje, ki ga trenutno imamo.

5. V: Ali ste s katerim od vpletenih akterjev sklepali neformalne koalicije ali zaveznitva?

O: To težko sklepamo. Mi lahko prisluhnemo, opravimo pogovore imamo tudi enega poslanca iz sežanske občine, gospoda Davorina Terčona, ki se je zelo angažiral v razpravi in vlagal tudi amandmaje, še posebej tiste, ki so se dotikale vprašanja pristojnosti občin in tistih ozemelj, ki so izven varovanega območja. Tako, da je on pravzaprav zastopal ta del interesov občine in se jasno opredelil do tega. Ampak kot vam je pač znano, se dandanes nobenemu amandmaju, četudi je dokazano dober, ne prisluhne.

6. So bili igralci v omrežju odprti in so se strinjali z vašimi predlogi, mnenji in predloge, so odgovarjali na vaša vprašanja, pobude in opozorila? Kako, na kakšen način se je to kazalo?

O: Samo civilna družba.

7. Lahko opredelite približno število srečanj, sestankov, ki ste se jih udeležili na temo načrtovanja prostorskega poseganja – širitve golf igrišča?

O: Težko rečem približno devet.

8. V: So bile odločitve v zvezi z načrtovanim širjenjem golf igrišča sprejete s predhodnim posvetovanjem z vami?

O: Ne vlada je pač sprejela to, kar si je zadala za cilj. To je naredila brez »no mercy« tako kot je pač običajno. Meni, da je to dobro. Kar se lahko v vsej zadevi še zgodi je edino razišodba ustavnega sodišča glede pobude za presojo ustavnosti in zakonitosti, ki je bila podana s strani Mednarodnega združenja za Lipico. Ta odločitev bo zelo pomembna.

PRILOGA L: Intervju z g. Etbinom Tavčarjem, krajinskim arhitektom, nekdanjim pomočnikom strokovnega vodje za urejanje naravne in kulturne dediščine v KL, predsednik Mednarodnega združenja za Lipico.

Intervju je bil opravljen v ponedeljek, 23. oktobra 2006, ob 12.30 uri v Dutovljah.

1. V: Ali ste kakorkoli sodelovali oziroma drugače vplivali (npr. s pobudami, mnenji k zakonskim določilom, protestnimi pismi, analizami ...) pri načrtovanju prostorskih poseganj, tj. širitve golf igrišča na območju KL? Če je odgovor da, opredelite, kako, na kakšen način ste sodelovali. Opredelite, zakaj ste oziroma niste sodelovali!

O: Da vsaj tri krat. Vsem poslancem DZ sem poslal predloge, vključno z amandmaji, predvsem opozorili, da je novela zakona uničujoča za kulturni spomenik državnega pomena. V okviru združenja sem napisal tudi več sporočil za javnost. Poleg tega sem ob napovedi širjenja golf igrišča takoj odreagirал na vse možne načine. Najprej službeno – poslal sem pismo na vodstveni kader, ker ni bilo nobenega odziva sem ustanovil Mednarodno združenje za Lipico.

V: Kdo je bil po vašem mnenju pobudnik širitve golf igrišča na zaščitenem območju KL?

O: Dr. Mihael Brejc.

V: Kakšen je bil po vašem mnenju razlog za širitev sedanjega golf igrišča?

O: Zgraditi igrišče z javnimi sredstvi na javnih zemljiščih.

2. V: Ali nam lahko poveste, kateri akterji so še sodelovali oziroma vplivali (npr. s pobudami, mnenji, analizami, protesti, zakonskimi določili) pri načrtovanju prostorskega poseganja na zavarovanem območju KL?

O: V okviru MK dr. Vasko Simoniti, dr. Jelka Pirkovič in mag. Dušan Kramberger; direktor Sveta KL in predsednik Golf kluba Lipica dr. Mihael Brejc; nekdanji direktor KL Rajko Vojtkovszky, ki sicer ni bil pristaš golf igrišča, ni bil pa izrecno proti golfu; direktor KL Matjaž Pust; pomočnik direktorja KL Damjan Grmek; predsednik strokovnega sveta Bojan Djukić, ki je preprečil glasovanje z zahtevo, da člani strokovnega sveta pisno obrazložijo svoje stališče in na ta način obrnil situaciji za 180%; dr. Robert Preskar, direktor ZVKSD, ki se je ne glede na večinsko mnenje članov strokovnega sveta KL, ki je bilo proti širitvi golfa, odločil v skladu s politiko oblasti za gradnjo golf igrišča.

V: Kateri so bili ključni akterji in zakaj?

O: Ključni akter je vsekakor dr. Mihael Brejc, kar pa mu ni moč dokazati, ker vselej deluje iz ozadja in se nikamor ne podpiše. Ključni akter je zato, ker si je umislil vsiljevanje golfa v kulturni spomenik državnega pomena.

3. V: Kakšno rešitev oziroma interese ste zagovarjali pri načrtovanju prostorskih posegov v zvezi s širitvijo golf igrišča na zavarovanem območju KL, ali ste bili naklonjeni širitvi oziroma gradnji golf igrišča ali ne? Kakšen je bil razlog, da ste zagovarjali takšne interese?

O: Bili smo proti širitvi golf igrišča znotraj zavarovanega območja KL, iz razloga, ker je KL kulturni spomenik državnega pomena, v resnici kulturni spomenik znatno višjega pomena – gre za evropsko oziroma svetovno kulturno zgodovinska znamenitost. KL je izvorna kobilarna ene najstarejših pasem konj – lipicanca, kar pomeni, da imamo opraviti z unikatno situacijo, unikatnega pomena.

4. V: V kakšnem odnosu ste bili z akterji, ki so bili vpleteni v javnopolitično omrežje, ste z njimi sodelovali ali bili v konfliktu?

O: Z akterji, ki so zagovarjali podobne interese sem sodeloval konstruktivno. Z akterji, ki so zagovarjali širitev golf igrišča smo imeli slab odnos. Blatili so me. Poskrbeli so, da so me vrgli iz službe. Sodelovanje je bilo škandalozno in destruktivno.

5. V: Ali ste s katerim od vpletenih akterjev sklepali neformalne koalicije ali zavezništva? (Če je odgovor da, opredelite, s katerimi akterji ste sklepali neformalne koalicije in za kakšne interese se je neformalno zavezništvo zavzemalo.)

O: Da in še jih bomo. Vendar se bojim, da je to za ohranitev kulturne dediščine že prepozno. Smo šele na polovici poti. Nič ne kaže, da bi se stvari obrnile na bolje. Neformalne koalicije smo sklepali predvsem z različnimi organizacijami civilne družbe, v okviru tega bi lahko posebej izpostavil številna civilna združenja Istre.

6. So bili igralci v omrežju odprti in so se strinjali z vašimi predlogi, mnenji in predloge, so odgovarjali na vaša vprašanja, pobude in opozorila? Kako, na kakšen način se je to kazalo?

O: Zelo različno. Tisti, ki so bili na vladni strani niso bili odprti za karkoli. Ostali, so bili odprti za predloge, pobude in pripravljeni na sodelovanje.

7. V: Lahko opredelite približno število srečanj, sestankov, ki ste se jih udeležili na temo načrtovanja prostorskega poseganja – širitve golf igrišča?

O: 7-8, predlagal sem jih največkrat sam.

8. V: So bile odločitve v zvezi z načrtovanim širjenjem golf igrišča sprejete s predhodnim posvetovanjem z vami?

O: Ne, ni bilo posvetovanja. Pri širitvi golf igrišča ni bila spoštovana zakonodaja – ni bilo javne obravnave, zainteresirana javnost ni mogla sodelovati s svojimi pobudami, predlogi. Vse je bilo ignorirano in zavestno načrtovano.

PRILOGA M: Odgovor Marvy Lah, krajinska arhitektka na ZVKDS, območna enota Nova Gorica³⁴

Odgovori na zastavljena vprašanja so mi bili posredovani po elektronski pošti 6. marca 2006, ob 9.08.

1. V: Ali ste kakorkoli sodelovali oziroma drugače vplivali (npr. s pobudami, mnenji k zakonskim določilom, protestnimi pismi, analizami ...) pri načrtovanju prostorskih poseganj, tj. širitve golf igrišča na območju KL? Če je odgovor da, opredelite, kako, na kakšen način ste sodelovali. Opredelite, zakaj ste oziroma niste sodelovali!

O: Pri pripravi spremembe zakona o Kobilarni Lipica nismo sodelovali, v primerjavi s prvotnim zakonom iz leta 96, kjer so bile upoštevane vse pripombe, celo ta, da je bil 3. člen v celoti posvečen kulturni krajini /to si štejem v osebno zaslugu/.

V: Kdo je bil po vašem mnenju pobudnik širitve golf igrišča na zaščitenem območju KL?

O: Ne želim

V: Kakšen je bil po vašem mnenju razlog za širitev sedanjega golf igrišča?

O: /

2. V: Ali nam lahko poveste, kateri akterji so še sodelovali oziroma vplivali (npr. s pobudami, mnenji, analizami, protesti, zakonskimi določili) pri načrtovanju prostorskega poseganja na zavarovanem območju KL?

O: Sem strokovni delavec na javnem zavodu, katerega dejavnosti in poslovanje skoraj v celoti financira MK, vendar pa se do sedaj ni dogajalo, da bi MK ali kdorkoli vplival na strokovne odločitve Zavoda. Tudi ko zavod ni imel tako velike strokovne podpore. V primeru Lipice preseneča aktivna vloga MK.

V: Kateri so bili ključni akterji in zakaj?

O: Ne želim.

3. V: Kakšno rešitev oziroma interese ste zagovarjali pri načrtovanju prostorskih posegov v zvezi s širitvijo golf igrišča na zavarovanem območju KL, ali ste bili naklonjeni širitvi oziroma gradnji golf igrišča ali ne?

O: /

V: Kakšen je bil razlog, da ste zagovarjali takšne interese?

O: /

4. V: V kakšnem odnosu ste bili z akterji, ki so bili vpleteni v javnopolitično omrežje, ste z njimi sodelovali ali bili v konfliktu?

O: Kot sem dejala sem strokovni delavec in z akterji javnopolitičnega omrežja nisem imela stikov!

5. V: Ali ste s katerim od vpletenih akterjev sklepali neformalne koalicije ali zaveznitva?

O: Ne

6. So bili igralci v omrežju odprti in so se strinjali z vašimi predlogi, mnenji in predloge, so odgovarjali na vaša vprašanja, pobude in opozorila? Kako, na kakšen način se je to kazalo?

O: Glede na poznana dejstva niso bili odprti

7. Lahko opredelite približno število srečanj, sestankov, ki ste se jih udeležili na temo načrtovanja prostorskega poseganja – širitve golf igrišča ?

O: En sestanek, mislim, da je bil v začetku marca, na MK, sklicatelj je bila Kobilarna Lipica. Povabljeni smo bili ZVKDS OE Nova Gorica, Ministrstvo za šolstvo in šport, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano, župan občine Sežana, MK. Zanimivo je bilo, da je Lipico predstavljal g. Grmek, ki je komaj zasedel

³⁴ Odgovorila je le na strokovna vprašanja, ki se nanašajo na njeno delovno področje.

mesto pomočnika, mislim, da direktorja, da je MK imelo največ predstavnikov: Pirkovič, Prelovšek, Kramberger, Kolenc, Mlakar.

8. V: So bile odločitve v zvezi z načrtovanim širjenjem golf igrišča sprejete s predhodnim posvetovanjem z vami?

O: Ne.

PRILOGA N: Odgovor izr. prof. dr. Borisa A. Novaka, predsednika Društva prijateljev Lipica³⁵

Odgovori na zastavljena vprašanja so mi bili posredovani po elektronski pošti 25. oktobra 2006, ob 15.40 uri.

1. V: Ali ste kakorkoli sodelovali oziroma drugače vplivali (npr. s pobudami, mnenji k zakonskim določilom, protestnimi pismi, analizami ...) pri načrtovanju prostorskih poseganj, tj. širitve golf igrišča na območju KL? Če je odgovor da, opredelite, kako, na kakšen način ste sodelovali. Opredelite, zakaj ste oziroma niste sodelovali!

O: Da. Sodeloval sem pri strokovnih okroglih mizah v organizaciji Kobilarne Lipica (prispevki ene med njimi so objavljeni v reviji »Kras«). Ta vprašanja sem intenzivno prediskutiral s strokovnjaki na pristojnih ministrstvih in državnih uradih ter s strokovnjaki iz akademskih krogov in civilne družbe. Kadarkoli sem mogel, sem o teh vprašanih govoril s politiki. Najvišjim državnim predstavnikom, državnemu zboru ter pristojnim ministrom sem poslal kopico pisem, nanje pa z redkimi izjemami nisem prejel nobenega odgovora. Napisal sem tudi vrsto protestnih izjav v imenu Društva prijateljev Lipice, ki sva ga v okviru Slovenskega PEN-a ustanovila skupaj z flamsko pisateljico, Moniko baronico van Paemel. Sodeloval sem v vrsti javnih medijskih soočenj na radiu in televiziji ter dal nešteto intervjujev v tej zvezi. Kontaktiral sem tudi sedanjega ministra za kulturo, dr. Vaska Simonitija, ki me je januarja 2006 povabil na ogled Lipice; tam je dr. Miha Brejc razgrnil svoje načrte za razširitev golf igrišča, kar sem – tako kot zmeraj – kritiziral.

V: Kdo je bil po vašem mnenju pobudnik širitve golf igrišča na zaščitenem območju KL?

O: Hotel sem izkoristiti vse možnosti za to, da bi se v Kobilarni Lipica kot prioriteti uveljavili konjereja in konjenišvo namesto različnih komercialnih interesov, ki ogrožajo obstoj črede lipicancev v njihovi zgodovinski zibelki. Spričo obupa in gneva, ker so vsi ti napor ostali brez haska, sem v letih 2003 – 2006 napisal tragikomedijo »Lipicanci gredo v »Strasbourg«.

V: Kakšen je bil po vašem mnenju razlog za širitev sedanjega golf igrišča?

O: /

2. V: Ali nam lahko poveste, kateri akterji so še sodelovali oziroma vplivali (npr. s pobudami, mnenji, analizami, protesti, zakonskimi določili) pri načrtovanju prostorskega poseganja na zavarovanem območju KL?

O: /

V: Kateri so bili ključni akterji in zakaj?

O: /

3. V: Kakšno rešitev oziroma interese ste zagovarjali pri načrtovanju prostorskih posegov v zvezi s širitvijo golf igrišča na zavarovanem območju KL, ali ste bili naklonjeni širitvi oziroma gradnji golf igrišča ali ne?

O: /

V: Kakšen je bil razlog, da ste zagovarjali takšne interese?

O: /

4. V: V kakšnem odnosu ste bili z akterji, ki so bili vpleteni v javnopolitično omrežje, ste z njimi sodelovali ali bili v konfliktu?

O: /

5. V: Ali ste s katerim od vpletenih akterjev sklepali neformalne koalicije ali zavezništva?

O: /

³⁵ Igralec zaradi pomanjkanja časa ni odgovoril na vsa poslana vprašanja. Posredoval pa je gradiva na osnovi katerih sem v empiričnem delu analizirala nekatera stališča in poglede Društva prijateljev Lipice.

6. So bili igralci v omrežju odprti in so se strinjali z vašimi predlogi, mnenji in predloge, so odgovarjali na vaša vprašanja, pobude in opozorila? Kako, na kakšen način se je to kazalo?

O: /

7. Lahko opredelite približno število srečanj, sestankov, ki ste se jih udeležili na temo načrtovanja prostorskega poseganja – širitve golf igrišča ?

O: /

8. V: So bile odločitve v zvezi z načrtovanim širjenjem golf igrišča sprejete s predhodnim posvetovanjem z vami?

O: /

PRILOGA O: Odgovor Srečka Prijatelja, poslanca SNS

Odgovori na zastavljena vprašanja so mi bili posredovani po elektronski pošti 26. oktobra 2006, ob 17.33 uri.

1. V: Ali ste kakorkoli sodelovali oziroma drugače vplivali (npr. s pobudami, mnenji k zakonskim določilom, protestnimi pismi, analizami ...) pri načrtovanju prostorskih poseganj, tj. širitve golf igrišča na območju KL? Če je odgovor da, opredelite, kako, na kakšen način ste sodelovali. Opredelite, zakaj ste oziroma niste sodelovali!

O: Da, vlaganje poslanskih pobud, vprašanj, amandmajev na zakon

V: Kdo je bil po vašem mnenju pobudnik širitve golf igrišča na zaščitenem območju KL?

O: Ozki krog Vlade vključno s predsednikom vlade, ki je strasten golfist.

V: Kakšen je bil po vašem mnenju razlog za širitev sedanjega golf igrišča?

O: Izključno golf igrišče, ki pa bo zgrajen s privatnim kapitalom, na območju javnega zavoda za privatne interese, ki so že danes opredeljeni z najemnimi pogodbami.

2. V: Ali nam lahko poveste, kateri akterji so še sodelovali oziroma vplivali (npr. s pobudami, mnenji, analizami, protesti, zakonskimi določili) pri načrtovanju prostorskega poseganja na zavarovanem območju KL?

O: Razen tega, da je prisoten ozki interes posameznikov, tudi politika.

V: Kateri so bili ključni akterji in zakaj?

O: /

3. V: Kakšno rešitev oziroma interese ste zagovarjali pri načrtovanju prostorskih posegov v zvezi s širitvijo golf igrišča na zavarovanem območju KL, ali ste bili naklonjeni širitvi oziroma gradnji golf igrišča ali ne?

O: Golf da, vendar izven zavarovanega območja (ob cesti proti Sežani).

V: Kakšen je bil razlog, da ste zagovarjali takšne interese?

O: /

4. V: V kakšnem odnosu ste bili z akterji, ki so bili vpleteni v javnopolitično omrežje, ste z njimi sodelovali ali bili v konfliktu?

O: tvornem

5. V: Ali ste s katerim od vpletenih akterjev sklepali neformalne koalicije ali zavezništva?

O: Ne

6. So bili igralci v omrežju odprti in so se strinjali z vašimi predlogi, mnenji in predloge, so odgovarjali na vaša vprašanja, pobude in opozorila? Kako, na kakšen način se je to kazalo?

O: Posluha vladajočih v tem primeru ni.

7. Lahko opredelite približno število srečanj, sestankov, ki ste se jih udeležili na temo načrtovanja prostorskega poseganja – širitve golf igrišča ?

O: Kar nekaj.

8. V: So bile odločitve v zvezi z načrtovanim širjenjem golf igrišča sprejete s predhodnim posvetovanjem z vami?

O: Niti približno ne.

PRILOGA P: Odgovori na zastavljena vprašanja so mi bili posredovani po elektronski pošti 13 oktobra 2006, ob 12.32 uri.

REPUBLIKA
SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Dunajska 56, 58, 1000 Ljubljana, Slovenija
telefon: 01 478 90 00
telefaks: 01 478 90 13

Šifra: 091-1/2006/321
Datum: 13. 10. 2006

Nataša Skok
natasa.skok@gmail.com

Zadeva: Kobilarna Lipica
Zveza: E – pošta, dne 6. 10. 2006

Spoštovani,

Izvajanje Zakona o Kobilarni Lipica (Uradni list RS, št. 29/96 in 79/06) na podlagi Sklepa Vlade Republike Slovenije št. 3221-2/2005/3 z dne 31. 05. 2005 sistemsko spremlja in koordinira Ministrstvo za kulturo.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) je pri upravljanju javnega zavoda Kobilarna Lipica zadolženo za zagotavljanje najmanjšega obsega varstva črede lipicancev v Kobilarni. MKGP javnemu zavodu zagotavlja sredstva za sofinanciranje ukrepov, navedenih v 13. členu Zakona o Kobilarni Lipica ki so:

- reja črede v obsegu, ki ga določa Zakon o Kobilarni Lipica,
- oskrba in nega (hrana, voda, prostori za bivanje, izpust, šolanje, paša, gibanje, čiščenje in podkovanje lipicancev, čiščenje hlevov in drugih prostorov za lipicance);
- zdravstveno varstvo lipicancev;
- preizkus delovne sposobnosti lipicancev;
- šolanje lipicancev;
- usposabljanje nujno potrebnih jahačev.

Državni zbor RS je na seji 14. julija 2006 sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o Kobilarni Lipica, ki v 7. členu določa, da Vlada RS sprejme načrt upravljanja za zavarovano območje Kobilarne Lipica za obdobje štirih let. Načrt upravljanja območja pripravi upravljavec zavarovanega območja.

Z načrtom prostorskih ureditev, ki je sestavni del načrta upravljanja se določijo pogoji in merila za umestitev in izvedbo načrtovanih posegov v prostor, zlasti glede namena, funkcije, lege, velikosti in oblikovanja posegov.

V 7. členu omenjenega zakona je določeno tudi, da dovoljenje za poseg v prostor na zavarovanem območju Kobilarne Lipica izda minister, pristojen za urejanje prostora, na podlagi načrta upravljanja.

Glede vaših vprašanj, ki so vezana na širitev golf igrišča, želimo poudariti, da naj bi se po predhodnih dogovarjanjih v Lipici razširile tudi pašne površine za Lipicance v kar nekajkrat večjem obsegu od širitve golfa. S tem bi se tudi Lipicancem zagotovilo še boljše zagotavljanje najmanjšega obsega varstva, ki ga določa zakon in je zanj v omenjenem delu odgovoren MKGP.

Za turistične dejavnosti javnega zavoda izven ožje kobilarne, ki jih izvaja organizacijska enota Turizem, MKGP ni pristojen.

S spoštovanjem,

Tomaž Hrastar

Vodja službe za odnose z javnostmi in promocijo